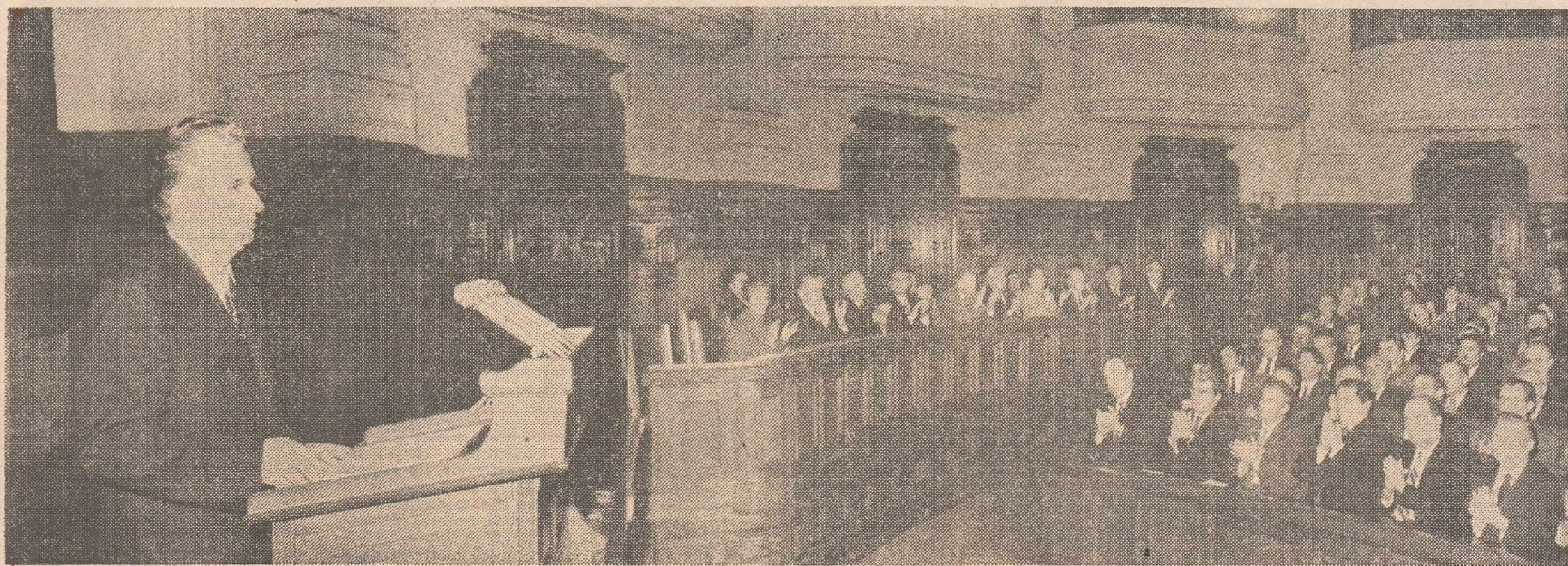


Nimic nu se poate dura  
trainic fără temelul  
propriei tale munci

Reportajele în paginile 12-13

Marea Adunare Națională, întrunită în cea de-a patra sesiune a celei de-a IX-a legislaturi a adoptat

## O HOTĂRÎRE ISTORICĂ, un demers de larg răsunset internațional, un exemplu pentru alte națiuni și popoare prin care se apără pacea pe planeta noastră



Avem convingerea că aceasta va exercita o influență pe plan internațional, va demonstra nu numai justetea politicii României, dar și faptul că trebuie să se treacă de la vorbe la măsuri reale de dezarmare în toate domeniile de activitate. Trebuie să înțelegem bine că, în actuala situație internațională, trecerea la asemenea măsuri reprezintă un eveniment care trebuie să constituie o mândrie pentru partidul și poporul nostru, că tocmai în situația internațională încordată poate să ia asemenea măsuri și să demonstreze că este gata să acționeze ferm pentru realizarea programelor de reducere radicală a tuturor armamentelor, de eliminare a armelor nucleare, de reducere cu 50 la sută a armamentelor convenționale pînă în 2000, și cu cel puțin 25 la sută pînă în 1990.

NICOLAE CEAUȘESCU

(din cuvîntarea la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român)

Comentariul în pagina 3

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, întrunită în ziua de 22 octombrie a.c., a analizat, cu înaltă răspundere, propunerea Congresului al III-lea al Oamenilor Muncii, care, însușindu-și inițiativa secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adoptat Hotărîrea cu privire la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare și organizarea unui referendum.

### Argumentul faptului concret

Punctul de pornire, temelia și justificarea curselor înarmărilor, care a demarat chiar a doua zi după încheierea celui de-al doilea război mondial și a continuat fără întrerupere timp de mai bine de patru decenii, ajungînd la cotele aberante de astăzi, le-a constituit ideea că trăinicia păcii depinde de forța militară. Divizarea planetei în state cu interese puternic divergente, depistabile dincolo de propriile lor frontiere, a stimulat decisiv competiția militară în toate compartimentele ei. În consecință, situația internațională a devenit și se menține deosebit de gravă și de încordată, a crescut pericolul unui nou război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-o catastrofă nucleară.

Firește, faptul că acumularea de armamente din ce în ce mai perfecționate nu numai că nu asigură pacea și securitatea în lume, dar le periclitează pe acestea zi de zi, a fost constatat de multă vreme. Ca urmare, s-au făcut declarații după declarații de bune intenții în favoarea păcii, a dezarmării. Numai că paralel cu jocul declarațiilor și al argumentelor de cuvînte, cursa înarmărilor a continuat nesfîngherită.

(Continuare în pag. 3)

Anul acesta cu prilejul deschiderii noului an de învățămînt colectivul de cadre didactice și studenți al Facultății de electrotehnică, colecția din care s-a născut și filiala I.C.P.E., au avut marea cinste și nemărginită bucurie de a primi vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu. Înălții oaspeți au avut cuvînte de apreciere în legătură cu conceperea și producerea de către colectivele de cadre didactice și studenți a unor diverse echipamente competitive pe plan mondial, iar în laboratorul catedrei de acționări electrice s-a reliefat că indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la asimilarea unor echipamente economicoase și de înalt

randament, au fost puse în practică, realizîndu-se o serie de produse de mare valoare

### Popas în laboratoarele inteligenței

tehnică și economică — servomotoare cu magneti permanenți, comenzi electronice pen-

tru servomotoare, controlori electronici ai proceselor tehnologice, — care conduc la creșterea producției, la derularea în condiții optime a proceselor industriale. Adresîndu-le felicitări, secretarul general al partidului a recomandat continuarea pe un plan superior a întregii activități, întărirea colaborării dintre catedrele facultății și Ministerul Industriei Electrotehnice în vederea creșterii contribuției acestor colective de cercetare la finalizarea unor obiective de maximă importanță prefigurate prin largă deschidere spre cunoaștere și progres a actualului cincinal.

(reportajul în pag. 17)

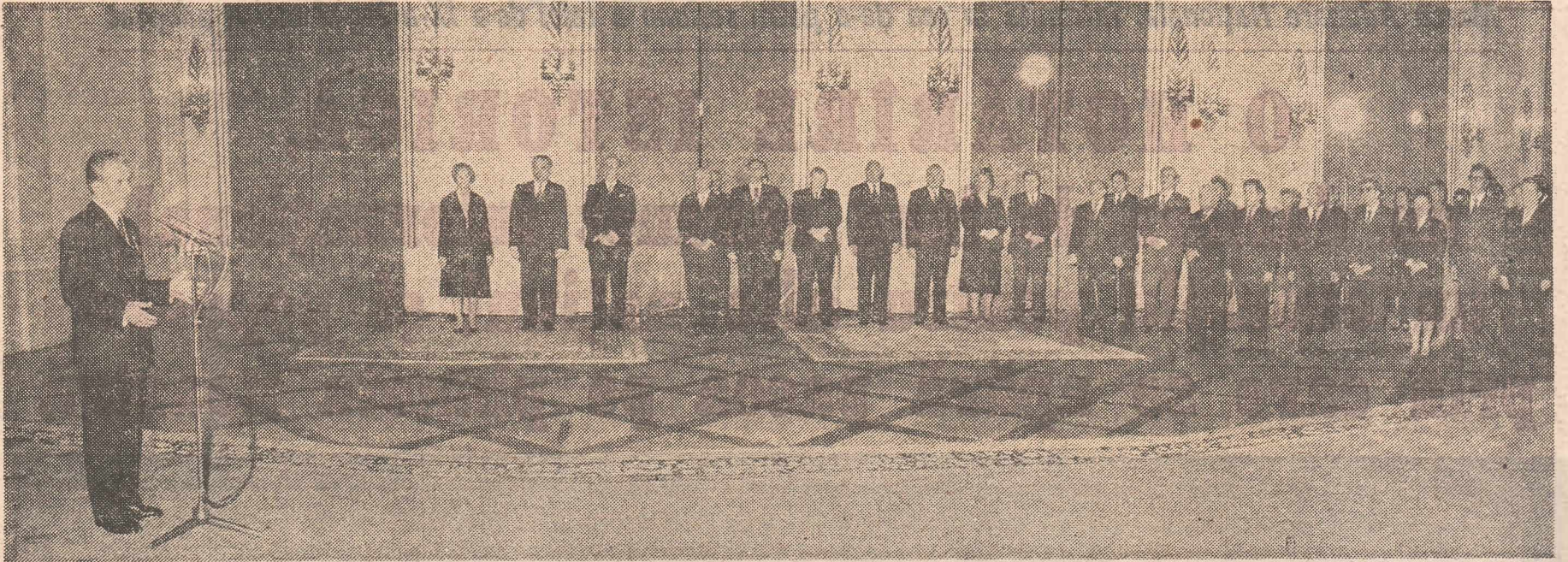
### Constructorii ca niște navigatori

(pagina 5)

La ora la care revista noastră se tipărește, lucrările sesiunii a patra a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale continuă.



# TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU i s-a conferit titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare“



În semn de deosebită prețuire pentru contribuția determinantă, creatoare la progresul multilateral al României socialiste, la dezvoltarea intensivă și modernizarea continuă a agriculturii românești, tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a conferit recent, după cum este cunoscut, înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare“. În Hotărârea-Decret a Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, se arată că acest titlu i-a fost conferit conducătorului partidului și statului nostru „pentru rolul hotărâtor și activitatea de însemnată excepțională în stabilirea strategiei generale de dezvoltare economică-socială a patriei, în elaborarea și fundamentarea concepțului, profund științific, privind noua revoluție agrară în România și stabilirea obiectivelor acesteia, pentru contribuția esențială adusă la elabo-

rarea și înfăptuirea politicii agrare a partidului și statului, de făurire a unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, pentru rolul determinant în adoptarea măsurilor privind gospodărirea cu maximă eficiență a fondului funciar și ridicarea potențialului productiv al pământului, crearea și asigurarea unor seminte și soiuri superioare, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale, organizarea științifică a producției și a muncii în agricultură și obținerea, pe această cale, a unor producții agricole mari, sigure și stabile, pentru aportul fundamental la creșterea tot mai accentuată a contribuției agriculturii, ca ramură de bază a economiei naționale, la dezvoltarea generală a țării și ridicarea bunăstării întregului popor“.

În cuvântarea rostită la solemnitatea înmînării înaltului titlu, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat calde fe-

licitări clasei muncitoare, tărânimii, întregului nostru popor pentru succesele dobândite și le-a urat să obțină rezultate tot mai bune în îndeplinirea planului pe acest an, în îndeplinirea cincinalului 1986-1990, care asigură intrarea patriei noastre într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare în toate domeniile de activitate. Tot ce ne-am propus să îndeplinim în acest cincinal — a precizat secretarul general al partidului — se bazează pe trecerea la dezvoltarea intensivă, fapt care presupune o mai bună organizare a întregii activități și mai ales aezarea la temelia tuturor sectoarelor de activitate a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii din epoca contemporană. „Trebuie să fim pe deplin conștienți — se spune în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu — că numai dezvoltând puternic activitatea de cercetare în toate domeniile, îndeplinind programele de modernizare și organizare ști-

ințifică a producției, a întregii activități, aplicând ferm principiile autoconducerii și autogestunii vom avea garanția îndeplinirii hotărârilor Congresului al XIII-lea, a planurilor și programelor pe care le-am adoptat în deplină unanimitate în organele de conducere ale partidului și statului, în organismele democrației muncitorești revoluționare“. Referindu-se la agricultură, secretarul general al partidului a evidențiat rezultatele bune obținute pe suprafețe întinse, care atestă că este posibil să îndeplinim obiectivele noii revoluții agrare și să demonstrăm astfel superioritatea agriculturii socialiste, forța cooperativelor, a oamenilor muncii, a tehnicienilor și specialistilor din agricultură de a ridica această ramură de bază a economiei noastre naționale la un nivel înalt de dezvoltare.

Dînd glas sentimentelor întregului popor, participanții la solemnitate l-au felicitat căl-

duros pe tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru conferirea acestui înalt titlu și i-au urat multă sănătate și putere de muncă, noi și strălucite împliniri în activitatea de mare răspundere pe care o desfășoară în conducerea țării pe calea socialismului și comunismului.

Cu prilejul conferirii titlului de „Erou al Revoluției Agrare“, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost adresate numeroase telegrame de felicitare din toate colțurile țării. În cuvinte emoționante, conducătorului iubit i se aduce un fierbinte omagiu pentru activitatea neobosită în vederea dezvoltării și modernizării agriculturii românești, pentru dezvoltarea României socialiste, și se exprimă angajamentul de a îndeplini obiectivele noii revoluții agrare, hotărârile celui de-al XIII-lea Congres al partidului.

## TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU și TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au participat la inaugurarea celei de-a XII-a ediții a Tîrgului Internațional București

După cum este cunoscut, la sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a inaugurat, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cea de-a XII-a ediție a Tîrgului Internațional București — prestigioasă manifestare economică, devenită tradițională, care ilustrează politica partidului și statului nostru de dezvoltare multilaterală a țării, de extindere a colaborării și cooperării economice cu toate statele lumii.

Actuala ediție a Tîrgului Internațional București — TIB '86 — evidențiază progresele deosebite înregistrate de România în toate domeniile activității economice, potențialul sporit al economiei naționale, capacitatea sa de a participa într-o măsură tot mai mare la schimbul mon-

dial de valori. Importanța manifestare economice găzduită de capitala țării noastre pune în lumină succesele dobîndite de oamenii muncii în ampla acțiune, inițiată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizind mai buna organizare și modernizare a proceselor de producție din toate sectoarele de activitate, ale cărei efecte concrete se regăsesc atît în planul sporirii productivității muncii și ridicării eficienței economice, cit și în cel al creșterii nivelului tehnic și calitativ al produselor, al competitivității lor. Desfășurată sub deviza, devenită tradițională, „Comerț — cooperare — dezvoltare — pace!“, cea de-a XII-a ediție a tîrgului evidențiază totodată dorința neștrămutată a României de a-și extinde conlucrarea pe tărîm economic cu alte țări, de a întări legăturile de prietenie ce o

leagă de acestea, componente importante ale politicii sale puse consecvent în slujba păcii și securității, înțelegerii și colaborării dintre națiuni.

Cei prezenți în incinta Complexului expozițional din Piața Științei și-au manifestat sentimentele de înaltă stimă și prețuire pe care întreaga noastră națiune le nutrește față de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru contribuția sa la elaborarea și îndeplinirea politicii partidului de dezvoltare în ritm intens a economiei naționale, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, pentru vasta activitate dedicată triumfului socialismului și comunismului pe pămîntul patriei, creșterii prestigiului României în lume.

Interesul de care Tîrgul Internațional București, manifestare economico-comercială cu caracter general și accent pe expunerea de mașini și utilaje, se bucură în lumea întreagă este atestat și de numărul participanților: circa 500 de firme producătoare și exportatoare din 33 de țări din Europa, Asia, Africa, cele două Americi și Australia. Dintre acestea, 28 de țări participă cu pavilioane oficiale: Australia, Austria, Belgia, Benin, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Chile, Costa-Rica, Cuba, Egipt, R.D. Germană, R.F. Germania, India, Irak, Iran, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Libia, Norvegia, Polonia, Siria, S.U.A., Turcia, Ungaria și U.R.S.S. Este reprezentată de asemenea, Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

Alături de acestea, participă cu standuri individuale firme de prestigiu din Anglia, Cipru, Elveția, Franța, Liechtenstein și Olanda.

Ca și la celelalte ediții la T.I.B. '86, România este principalul expozant. Intreprinderi de comerț exterior, centrale industriale, institute de cercetări și proiectări, unități producătoare, prezintă o gamă extrem de largă de exponate din toate ramurile economiei naționale, cea mai mare parte dintre acestea fiind produse noi și modernizate. Printre exponate se remarcă instalațiile de foraj F-400 și F-60, agregatele de cimentare, alte echipamente pentru explorarea și exploatarea petrolului, pentru industria minieră, locomotive moderne Diesel-hidraulice și Diesel-electrice, vagoane de pasageri și de marfă, inclusiv cele specializate (pentru transportul cerealelor, cărbunelui, cimentului), mijloace de transport auto (autocamioane, autobasculante), automobile DACIA (între care și DACIA-

### TIB '86

posibilități de propagare ale celor mai recente și caracteristice aspecte ale dezvoltării actuale și de perspectivă oglindite fidel de sectoarele tehnico-economice din profilul tîrgului. Pentru a adînci cunoașterea acestuia sînt organizate o serie de manifestări adiacente.

Se poate aprecia că T.I.B. '86 are asigurate toate condițiile favorabile de desfășurare și se va solda cu rezultate pozitive, atît pe linia schimburilor comerciale cit, mai ales, în privința transferului de idei și experiență, a cooperării economice în cele mai diverse domenii de activitate. În acest scop, la actuala ediție a Tîrgului Internațional București, și-au dat întâlnire — pentru opt zile — mii și mii de specialiști și reprezentanți ai cercurilor de afaceri din zece de țări ale lumii.

IOAN ROȘGA ■  
TUDOSE NIJESCU ■

#### DE LA O EDIȚIE, LA ALTA...

● Prima ediție a Tîrgului Internațional București s-a desfășurat în perioada 11-24 octombrie 1970. Expozanți — firme din 30 de țări.

● La cele 12 ediții ale T.I.B. au fost prezente mai bine de 11 000 de firme din

zeci de țări din Europa, Asia, Africa, America de Nord și de Sud, Australia.

● Complexul expozițional din Piața Științei — gazda tuturor edițiilor tîrgului internațional bucureștean — a oferit, de fiecare dată, condiții tot mai bune de desfășurare. În prezent, suprafața de expunere este de aproximativ 3

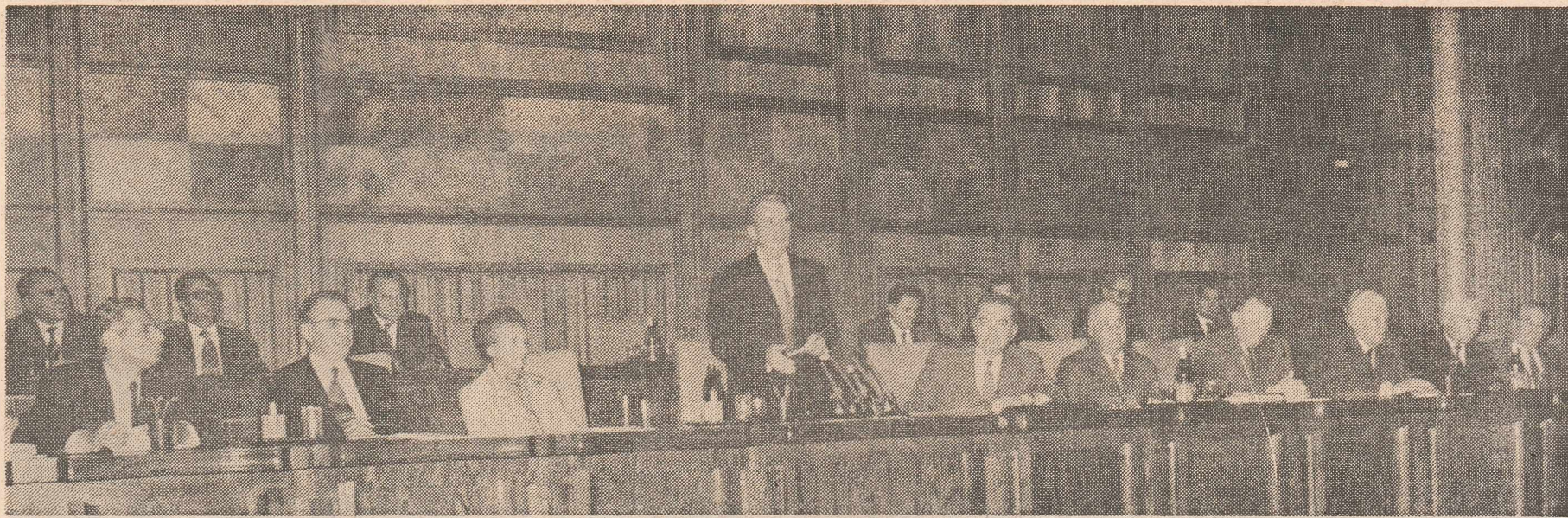
ori mai mare, comparativ cu ediția inaugurală a manifestării.

● O serie de țări — Uniunea Sovietică, R.D. Germană, R.F. Germania, Bulgaria, Austria, Cehoslovacia, Polonia și Ungaria — au fost prezente cu pavilioane oficiale la toate edițiile Tîrgului Internațional București.



*Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc*

# PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN



## Din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

● In domeniul energetic sînt necesare măsuri hotărîte pentru punerea în producție a tuturor capacităților energetice prevăzute în plan, terminarea rapidă a reparațiilor capitale, organizarea temeinică a întreținerii și exploatării pentru a asigura energia necesară, conform prevederilor planului. Avem tot ce este necesar ca să putem asigura, în bune condiții, energia pentru toate sectoarele, pentru desfășurarea normală a întregii activități.

● Una din problemele importante asupra căreia trebuie să ne concentrăm atenția în mod deosebit este realizarea în cele mai bune condiții a producției de export. Și în acest domeniu s-au stabilit cu ministerele măsurile necesare și s-a asigurat tot ceea ce trebuie pentru a se putea îndeplini în bune condiții exportul. Am stabilit ca fiecare comitet județean să cunoască programele stabilite, și — după cîte știu — s-au trimis tuturor

județelor aceste programe; ele sînt cunoscute, de asemenea, de întreprinderi — și, în acest spirit, trebuie acționat pentru realizarea în întregime a planului de export. Trebuie să considerăm programele de export pe trimestrul patru ca minime și să facem totul pentru a obține o creștere mai puternică a producției de export și a exportului.

● De asemenea, sînt necesare măsuri hotărîte în domeniul investițiilor. La Comitetul Politic Executiv am analizat aceste probleme și am stabilit măsuri ferme pentru realizarea în întregime a investițiilor stabilite pentru acest an. Toate județele cunosc aceste probleme, pentru că, de asemenea, s-au transmis tuturor programele stabilite. Investițiile se realizează în teritoriu și fiecare județ știe și trebuie să acționeze pentru a le pune la timp în funcțiune.

● Dispunem de tot ce este necesar pentru a îndeplini planul pe acest an, pentru a pune

o bază trainică îndeplinirii întregului cincinal 1986—1990 și a asigura îndeplinirea obiectivului strategic stabilit de Congresul al XIII-lea privind trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, de țară socialistă mediu dezvoltată, de a asigura dezvoltarea puternică a economiei, a științei, învățămîntului, culturii și, pe această cale, creșterea venitului național, ridicarea nivelului de trai material și spiritual, întărirea bazei materiale a patriei noastre, garanția bunăstării poporului și a independenței și suveranității țării!

● Aș dori să adresez în numele plenarei partidului chemarea către întregul nostru popor de a se pronunța în noiembrie prin „Da” asupra acestei măsuri de importanță politică deosebită, demonstrînd astfel că poporul nostru e un popor dornic de pace, de colaborare internațională cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială!

În spiritul științific, analitic, atît de propriu gândirii revoluționare, operei teoretice și practice ale secretarului general, al partidului, Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. conturează un important și mobilizator program de acțiune pentru întregul partid, pentru toți oamenii muncii, pentru întregul nostru popor. Ideile cuprinse în cuvîntare, abordînd problematica de actualitate a vieții politice și economice a țării în descendența directă a prevederilor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru acest prim an al cincinalului, reliefează punctele fierbinți, de maximă intensitate spre care trebuie să se orienteze în perioada imediată eforturile organizațiilor de partid, ale tuturor oamenilor muncii din toate sectoarele de activitate economico-socială. Este vorba în primul rînd de lichidarea rămănelor în urmă în domeniul energetic, de realizarea în cele mai bune condiții a producției pentru export, de terminarea și punerea în funcțiune la termenle stabilite a obiectivelor de investiții și a capacităților de producție, de încheierea, în cîteva zile, a întregii activități de recoltare, de pregătirea temeinică a condițiilor de producție pentru anul viitor. Sarcinile cuprinse în cuvîntare, îndeosebi cu privire la aceste sectoare de activitate,

reprezintă încă din aceste zile programe de lucru curente și prioritare pentru întregul nostru popor.

Afirmînd aceeași forță de sesizare a tendințelor și de stăpînire a complexității dinamismului social global, Cuvîntarea secretarului general al partidului la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. constituie un document de excepțională valoare teoretică și practică, menit să orienteze pe coordonatele concrete ale realităților din acest ultim trimestru al primului an al cincinalului activitatea întregului nostru popor. Criteriul esențial și motivația supremă a mobilizării noastre în îndeplinirea acestor sarcini rezidă în perspectiva pe care ele o vizează și în care sînt integrate, și anume trecerea României, odată cu pareurgerea acestui cincinal, la un nou stadiu de dezvoltare, de țară socialistă mediu dezvoltată. Faptul că acest obiectiv este fundamental pentru întreaga noastră viață social-economică a primit o nouă și strălucită confirmare prin însăși istorica hotărîre a Plenarei, adoptată în deplină unanimitate, de reducere unilaterală de către țara noastră, pînă la sfîrșitul anului, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare cu 5 la sută. O superioară înțelegere a determinismului istoric, a dependenței dintre politica internă și externă, a elementelor care constituie resorturile autentice ale forței patriei și poporului, ca și o pilduitoare

atitudine politică — care constituie o mîndrie pentru partidul și poporul nostru — de a promova concret dezarmarea tocmai în actuala situație internațională încordată, toate acestea se regăsesc în istorica inițiativă a președintelui României, ale cărui rol esențial și contribuție determinantă în elaborarea și promovarea politicii de pace și colaborare a țării noastre au fost din nou apreciate și subliniate de recenta Plenară a partidului.

Fundamentarea obiectivă a acestei hotărîri este dată tocmai de realizările poporului nostru în toate sectoarele de activitate economico-socială, de faptul că viitorul națiunii depinde nemijlocit de îndeplinirea prezentului. „Cea mai bună susținere a politicii externe a partidului nostru este îndeplinirea planurilor, asigurarea dezvoltării economice a patriei”, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu. De aceea, înțelegînd cum se cuvine semnificațiile multiple ale istoricei Hotărîri a Plenarei cu privire la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, întregul nostru popor este angajat să dea un conținut ferm acestei hotărîri în primul rînd prin efortul unanim de a îndeplini în cele mai bune condiții sarcinile și prevederile dezvoltării economico-sociale, în acest an și pe întregul cincinal.

OCTAVIAN IONAȘC ■

(Urmare din pag. 1)

Pornind de la situația creată și în deplin consens cu vocația de pace a poporului român, cu politica externă tradițională a țării noastre, România a întreprins în toată perioada postbelică, dar mai ales în ultimii 21 de ani, numeroase inițiative și demersuri pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru îndeplinirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la pace, la viață, la existență liberă și demnă. Prin acțiunile de larg răsădit internațional, pătrunse de grijă și de răspundere față de soarta întregii omeniri, prin consecvența și țaria cu care militează pentru înlăturarea primejdiei nucleare, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, România, președintele Nicolae Ceaușescu s-au impus în conștiința întregii omeniri, dobîndindu-și prețuirea pe toate meridianele. În acest context se înscrie organic și inițiativa țării noastre, a președintelui ei, de a

trece pînă la sfîrșitul acestui an la reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, a efectivelor și a cheltuielilor militare. Aprobata, prin hotărîri corespunzătoare, de cel de-al treilea Congres al Oamenilor Muncii și de recenta plenară a C.C. al P.C.R., reducerea menționată a devenit lege prin

## Argumentul faptului concret

voțarea ei de către Marea Adunare Națională; urmează, după cum se știe, ca în noiembrie acțiunea să fie supusă aprobării poporului român prin referendum.

Adoptarea de către forumul legislativ suprem al țării noastre a legii privind reducerea unilaterală a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare cu 5 la sută, are, fără îndoială, o importanță istorică. Ea constituie mult așteptatul pas către acțiune concretă în domeniul dezarmării, debutul tre-

cerii de la vorbă la faptă, un exemplu pentru toate țările de pe glob. Prin aceasta, hotărîrea României se înscrie ca o acțiune politică cu amplă rezonanță mondială, în deplin consens cu nobilele obiective ale Anului Internațional al Păcii, cu aspirațiile supreme de progres, înțelegere, securitate și pace ale tuturor națiunilor lumii, amplu relevate în magistrala cuvîntare rostită de conducătorul României la Marea Adunare Națională. Există convingerea că apelul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu de la tribuna forumului legislativ suprem al României privind adoptarea de măsuri concrete, reale de dezarmare va găsi ecoul cuvenit în rîndul șefilor de state și de guverne, al oamenilor politici, al tuturor națiunilor, al forțelor înaintate și progresiste de pretutindeni. Pentru că chemările României la pace și dezarmare vin cu ceea ce ar trebui să însoțească orice declarație și orice program de pace: cu argumentul faptului concret.

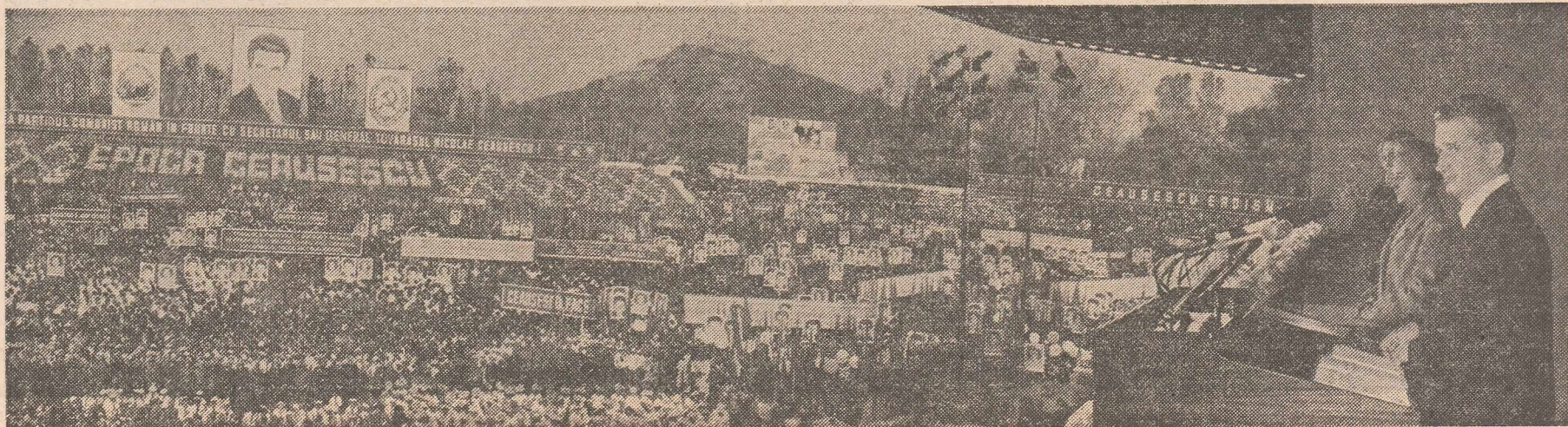
ION D. GOIA ■



# În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

Duminică a avut loc în municipiul Slatina

## Sărbătorirea „Zilei recoltei“



La marea adunare populară din municipiul Slatina

Desfășurată în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, sărbătorirea „Zilei recoltei“ a avut loc anul acesta la Slatina, în județul Olt, în semn de prețuire a muncii rodnice depuse și a rezultatelor de seamă obținute de lucrătorii ogoarelor din această parte a țării în creșterea producțiilor vegetale și animale, la nivelul sarcinilor și exigențelor puse de Congresul al XIII-lea al P.C.R. în fața agriculturii noastre socialiste. Pentru recoltele deosebite înregistrate în toate culturile și pe întreaga suprafață cultivată — cele mai mari din istoria patriei — județului Olt i s-a conferit titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare“, fiind primul județ care a primit această înaltă distincție. Realizările importante dobândite în agricultura județului sunt rodul unor eforturi permanente, al unei activități susținute, desfășurate în spiritul hotărârilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., al orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului, pentru sporirea continuă a potențialului productiv al pământului, pentru utilizarea cu maximum de randament a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, pentru aplicarea fermă a cuceririlor științei agricole în toate domeniile, pentru promovarea ordinii, a disciplinei și a răspunderii. Experiența valoroasă dobândită de oamenii muncii din județul Olt reprezintă pentru lucrătorii ogoarelor de pe întreg cuprinsul țării o adevărată școală a producțiilor record.

Sărbătoririi „Zilei recoltei“ i-a fost consacrată în municipiul Slatina o mare adunare populară. Cu acest prilej, a fost decernat înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare“ județului Olt, pentru realizările remarcabile obținute în producția agricolă, precum și primului secretar al județului, ca o înaltă apreciere a activității organizației de partid, a țărănimii, a tuturor oamenilor muncii din acest județ. Același titlu a fost decernat și unui număr de cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat. În cuvântarea rostită la adunare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat întregii țărănime, cooperativitorilor, lucrătorilor din întreprinderile de stat și S.M.A.-uri, specialiștilor, tuturor celor ce lucrează în agricultură, precum și tuturor locuitorilor județului Olt, organizației de partid, inclusiv primului secretar, cele mai calde felicitări pentru titlul obținut și urări de acțiune în așa fel, de a face totul pentru ca județul Olt să obțină și în viitor recolte și mai bune și să mențină acest loc fruntaș. În același timp, conducătorul partidului și statului a adresat felicitări unităților cooperatiste și de stat cărora le-a fost decernat înaltul titlu, precum și celorlalte unități care îl vor pri-

mi în perioada următoare, urindu-le să obțină recolte și mai bune în viitor.

Secretarul general al partidului a arătat că realizările importante din agricultură au fost obținute ca rezultat al eforturilor făcute de statul nostru socialist pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Astfel a fost asigurată mecanizarea, chimizarea agriculturii, a fost realizat un volum foarte mare de irigații, pe circa 3 milioane de hectare, s-au înfăptuit îmbunătățiri funciare pe alte câteva milioane de hectare. Până în 1990 urmează să se realizeze 5,5-6 milioane de hectare irigate și lucrări de îmbunătățiri funciare pe alte milioane de hectare. Lucrările au fost înfăptuite în conformitate cu cerințele științei agricole. „Pe această bază — se spune în cuvântare — au obținut rezultatele cunoscute județul Olt și unitățile care au primit titlul de «Erou al Noii Revoluții Agrare». Pe această bază trebuie să acționeze toate județele, toate unitățile de stat și cooperatiste pentru a transforma întreaga agricultură românească și a o ridica la un nivel nou. Trebuie să facem astfel încât să putem afirma că în întreaga agricultură, până în 1990, am realizat obiectivele noii revoluții agrare. Aceasta presupune ca în fiecare județ, în fiecare unitate, în fiecare comună să realizăm obiectivele puse de Congresul al XIII-lea al partidului. Aceasta va însemna triumful noii revoluții agrare, victoria științei în agricultură!“

Cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la sărbătorirea „Zilei recoltei“ cuprinde, de asemenea, felicitări adresate oamenilor muncii din industrie pentru rezultatele obținute pe primele nouă luni ale anului 1986 și urarea de a face totul ca în toate ramurile industriale să se încheie anul cu rezultate cât mai bune. „Să punem, a arătat secretarul general al partidului, o bază trainică și în industrie, și în agricultură, în toate sectoarele, pentru înfăptuirea cincinalului, pentru a asigura ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, creșterea bunăstării poporului, întărirea continuă a forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității României“.

Cei prezenți la sărbătorirea „Zilei recoltei“ i-au asigurat pe conducătorul partidului și statului, în numele tuturor locuitorilor județului Olt, al întregii țărănime, că, strâns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, vor înfăptui cu devotament politica internă și externă a partidului și statului, că vor face totul pentru obținerea de producții cât mai mari, astfel ca în anii următori fiecare județ să devină și să rămână vatră de belșug într-o țară a bunăstării.



După datina străbună, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu sint întimpinați cu piine și sare



Vizitind expoziția „Agricultura județului Olt în Epoca Nicolae Ceaușescu“

ION CODRU



— Noua revoluție agrară impune, așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o adevărată revoluție în pregătirea cadrelor de specialiști. Citadelă a învățământului superior agricol, Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu” este direct angajat în acest amplu proces de perfecționare, de trecere la o nouă calitate a agriculturii românești, ale cărei cadre le pregătește. Care sînt, stimate tovarășe prorector Ion Dinu, principalele direcții de acțiune ale institutului, pentru îndeplinirea acestor deziderate?

— Noi sîntem creatorii viitorilor cadre, specialiștii pe care îi formăm azi vor face agricultura de mine. Un dascăl nu trebuie să uite nici un moment acest adevăr și faptul că pentru a pregăti cadre pentru o revoluție trebuie ca însuși procesul de pregătire a acestora să fie revoluționat, ori asta presupune eliminarea a tot ce este vechi și înlocuirea cu noul, ca principal element al progresului. În acest sens, în institut se acordă o foarte mare importanță programelor analitice, în primul rînd prin aducerea la zi, permanent, a cursurilor. Cel puțin o dată la trei ani, aceste cursuri fac obiectul unei foarte atente analize, avînd drept criterii valoarea și actualitatea informației oferite. În ultimii șase ani, institutul a beneficiat de trei ori de vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, tot atîtea momente de importanță în dezvoltarea și perfecționarea școlii superioare agricole. În urma indicațiilor și sarcinilor primite, am regîndit structura pregătirii practice a studenților, am amplificat cercetarea științifică. Este fapt demonstrat că de calitatea cunoștințelor acumulate de studentul de azi depind recoltele de mine.

— Revoluția în pregătirea de specialitate se cere dublată de o revoluție în modul de gîndire, în modelarea conștiinței celor

ce muncesc în agricultură?

— Obiective pe care le realizăm tocmai prin această pregătire profesională de cea mai înaltă calitate. Pentru un specialist foarte bine pregătit nu există „nu se poate”. Activitatea științifică desfășurată de studenți, munca în stațiunea didactică experimentală, rezultatele obținute întăresc această convingere; da, se poate mai mult, organizarea muncii, lucrările agricole efectuate după toate regulile științei, semințele îmbunătățite, irigare, chimizare, toate acestea fac posibile rezultatele de excepție la care au contribuit ei înșiși, rezultate pe

transformări, de natură să modifice în esență calitatea și finalitatea acestei forme de învățămînt?

— Totdeauna studenții au avut o pregătire practică serioasă. Nivelul de dezvoltare a agriculturii, însă, a impus modificări în structura practicii, în dinamica relației cunoștințe teoretice-cunoștințe practice, astfel încît, acum, pe lângă criteriul acoperirii perioadelor de activitate intensă în agricultură (astfel încît studentul să cunoască, prin participare directă, totalitatea lucrărilor agricole, de la 1 Ianuarie, la 31 decembrie), practica urmărește (și aici

for științific, profesorii săi dublînd munca la catedră printr-o intensă activitate științifică. Se regăsește ea și în valoarea pregătirii asigurate studenților? Putem vorbi de o nouă definire a statutului de cadru didactic universitar?

— Fără îndoială, da; chiar dacă cercetarea științifică este dintotdeauna proprie universitarilor, ultimii ani au făcut necesară amplificarea acestei activități pînă la punctul în care ea intră în sfera de definire a calității de cadru didactic. Nu poți forma studentul în spiritul unui mod științific de acțiune, dacă tu însuși nu ești om de

hectare în România. Munca de cercetare se desfășoară, de altfel, în toate cele cinci ferme ale stațiunii didactice experimentale. Iată, pentru a mă opri la un singur aspect al cercetărilor noastre, în ultimii ani au fost create și oferite producții 37 de soiuri și hibrizi noi de plante cultivate, dintre care 3 hibrizi de porumb, 3 linii de soia, 4 linii de fasole boabe, 8 soiuri de legume, 5 hibrizi de pomi, 5 soiuri de viță de vie etc. Voi exemplifica numai cu Hibridul de porumb HS-412 care, pe sol neirigat, fiind rezistent la boli și la secetă, susține calitatea superioară a soiurilor și hibrizilor creați de noi.

— Realizări care, aplicate în producție, îmbogățesc permanent practica agricolă, asigurînd producții mari, produse de calitate. Conturarea unei imagini a I.A.N.B. ar fi, însă incompletă, fără relevarea modului în care colectivul de cadre didactice ale institutului participă practic la îmbunătățirea, la trecerea la o treaptă superioară în activitatea unităților agricole productive

— Voi spune numai că, în baza unui program concret, cadre didactice de specialitate din toate facultățile institutului constituie în colective multidisciplinare, asigură îndrumarea tehnică a 14 cooperative de producție din Sectorul agricol Ilfov, precum și a altor unități din județele limitrofe. Cu prilejul ultimei vizite în institut a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, am primit sarcina de a asigura asistența tehnică de specialitate pentru ca Sectorul agricol Ilfov și județul Dimbovița să poată concura, în 1987, la titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare”.

ROXANA PAICU-MANOLESCU ■

## „Specialiștii pe care îi formăm azi vor face agricultura de mine”

Interviu cu prof. dr. Ion Dinu, prorector al Institutului Agronomic „Nicolae Bălcescu”

care le pot obține și la locurile de muncă. Institutul pregătește agricultorii, horticultorii, zootehniștii, inginerii de îmbunătățiri funciare, medici veterinari, acoperind astfel aproape toată gama de profesii necesare unei agriculturii moderne (specialiștii în economie agrară și în mecanizarea agriculturii se pregătesc la Academia de studii economice și, respectiv, la Institutul politehnic), specialiști care se îndreaptă către producție, cu convingerea și cu puterea de a înfăptui noua revoluție agrară.

— Concepțit încă din momentul creării sale ca o continuă îmbinare a teoriei cu practica, învățămîntul superior agricol a cunoscut, așa cum ați arătat o serie de transformări în modul în care este gîndit și realizat acest binom. Sînt ele, aceste

se reliefează pregătirea teoretică a studentului pusă în acord cu cea practică) anul universitar pe care tinerii îl urmează. Astfel, în primul și al doilea an, aceștia lucrează direct în producție ca muncitori necalificați, și apoi ca muncitori calificați, pentru ca în anul trei să activeze ca tehnicieni, iar în patru, perioadă în care își definesc activitatea și lucrarea de diplomă, să aibă efectiv responsabilitățile unui ajutor de șef de fermă. În felul acesta, finalitatea urmărită este realizată; tînarul specialist se integrează perfect în producție, mai mult, calitatea pregătirii îi permite ca acolo să acționeze, încă de la început, ca un factor creator, dinamizator.

— De-a lungul anilor, institutul s-a impus ca un puternic

știință. Activitatea științifică, prin valoarea rezultatelor sale, îmbogățeste valoarea cursurilor acestor profesori și, deci, implicit, valoarea pregătirii studenților, care sînt antrenați în activitatea de cercetare științifică alături de dascălii lor, familia-rizindu-se astfel cu stilul de muncă propriu acesteia. În finalul facultății, ei dau măsura pregătirii lor (cumul de cunoștințe teoretice, practice, cercetare științifică, toate regăsite în lucrările de diplomă). Așa cum arătam, dispunem de o bază materială foarte bună. Ferma Moara Domnească este organizată special pentru cercetare științifică în agricultură. Studiem aici cultura cerealelor, plantelor tehnice și furajere pe sol brun roșcat de pădure, sol ce se regăsește pe un milion de

Lîngă noi, pe bancheta unul Aro de teren, dormitează un bărbat mărunt într-un „fis” negru. Oprim la o brutărie să ridicăm cițva saci de pîine pentru cei din baltă, unde mergem. Deschide un ochi și cu o voce blîndă, joasă, îl roagă pe tînarul care așază pîinea la picioarele noastre să-i rezerve vreo patru. „Vă ajung, tovarășe profesor? Azi e marți și pînă simbătă nu mai sosește nici un transport acolo?” „Ajung, ajung!” și se cufundă iarăși într-un somn iepuresc. „Professor la o școală din Delta?” „Il asaltz. Zimbește cu aceeași căldă îngăduință, dar și cu o vagă ironie în colțul gurii. E obișnuit, probabil, profesorul universitar Nicolae Opreșcu să fie confundat, tot astfel cum e obișnuit să facă naveta București-Tulcea cu acceleratul de noapte, să coboare în zori, anonim, pe bulevardul Isaccea către Centrala Delta Dunării, să aștepte vreo oră ocazie cu care să ajungă în baltă, la punctele sale de cercetare. Azi, „a prins” acest Aro cu ruta Murghiol, acolo îl așteaptă o șalupă. Vine de la catedra de cadastru și măsurători terestre a Institutului de construcții din Capitală, laboratorul de teledetecție pentru anumite măsurători, teste și observații extrem de trebuțoare și foarte urgente în alegerea soluțiilor și tehnologiilor pentru toate construcțiile și metamorfozele proiectate, conform Programului de valorificare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării, adoptat, din inițiativa secretarului general al partidului, în cincinalul trecut. Operă remodelatoare de proporții, cu vaste implicații în spațiul și timp. Girul său este absolut necesar pentru ca lucrarea omului să nu stingherească pe cea a naturii și invers. Îi cer scuze, i se par inutile, ceea ce mă încurajează la alte întrebări; era un personaj al reportajului pe care îl căutam. Este proșodintele grupei de teledetecție din cadrul Programului intercosmos de cercetări în domeniul fizicii, biologiei, medicinii spațiale, program la care țara noastră colaborează și care va găzdui anul viitor, în mai, cea de-a 13-a Consfătuire de teledetecție din țările socialiste. (Anul acesta s-a desfășurat la Tallin, în Uniunea Sovietică, la care profesorul și-a adus contribuția sa științifică.) Nu mai putem continua convorbirea, am ajuns lîngă un mal de apă, profesorul este chemat la șalupă. Schimbăm cărți de vizită, promitem să continuăm la București.

Pe noi ne întîmpină, pe placa turnantă de uscat crăpat în care clipește, ici, colo, ochiuri de baltă, un tînar cu chipul răvășit de umbra unei bărbănease și ochii încercănați. S-a

culcat tîrziu, s-a sculat devreme, micul dejun și-l ia pe drum din buzunarul pufoaiei. Iarna bate la ușă, chiar dacă azi soarele arde ca vara, toamna în Delta e o vulpe șireată, năvălește pe ascuns și-ți devastează totul cu furtunile și negurile ei dezlănțuite. Un tractor greu zumzăie gros, punînd la muncă o pompă de apă. Într-un atelier dintr-o baracă de metal cițva băieți fac de toate — cirpesc anvelope, sudează arbori cotiți, repară pinioane, meșteresc și repară piese de schimb pentru tot felul de utilaje aflate la punctele de lucru din baltă. Tînarul bărbat, Remus Georgescu, este inginerul șef al brigăzii Independența (Murghiol) din cadrul întreprinderii-antrepriză de construcții-montaj pentru Delta Dunării. Ne conduce, mai întîi, în baraca albastră (acest element

Una dintre ele, ce l-a fascinat copilăria, a fost „grădina olandeză”. Mai mult smircuri și japse decît uscat, totuși „grădina olandeză” de la marginea satului, cu restul ei de dig contra curenților apei, cu plantele ei ciudate, neobișnuite locului și bălții, ațîta, de generații întregi, curiozitatea copiilor. Simburele ei de adevăr îi duce spre mijlocul veacului trecut, în vremea de renaștere a principelui Cuza, cînd s-a încercat prima îndiguire și amenajare pentru agricultură din Delta Dunării, de către doi olandezi. Nu se știe din care pricină, întreprinderea lor a fost, pînă la urmă, un trist eșec. Astăzi, uzinele agricole din Delta Dunării sînt cea mai autentică realitate. (Acum 4 ani scriam reportajul nașterii marii insule a pîinii de la Pardina, împlîntată pe cîteva zeci de mii de hectare,

luri și sălcii, în micile sate, care se goleau și se tot goleau de oameni, rîpînd unul dintre fermele geografiei de la gurile Dunării, spațiul uman”. Inginera Georgeta Georgescu se află la planșetă, acolo unde se nasc proiectele pe care soțul ei le conferă durată.

„Golca”, limuzina sa de apă sală nerăbdătoare lîngă ponton, niciodată n-a apucat-o soarele la mal. Îi ia disdiminează în circa ei solidă și ziua-lumină îl poartă de la un punct de lucru la altul, îl duce, cînd la Porțile la mare, cînd la Perisor, cînd la Cioțig, în colțuri opuse, cînd la Dunavăț, cînd, din nou, la „grădina olandeză”. Deschideți o hartă și priviți primul cot pe care brațul Sf. Gheorghe îl desenează imediat ce se despletete din fluviu, se cheamă chiar bucla Murghiol-Mahmudia, cam pe

— Dranov—Dunavăț, Carasuhat, Zaporozjeni, Lipoveni, Sulimanca, Mustaca și încă altele, se află în construcție, la cote de șantier, șantierelor spre care aleargă zilnic „Golca” inginerului Remus Georgescu.

Ziua de 25 septembrie a acestei toamne este o dată ce s-a înscris în biografia sa ca și în noua biografie a Deltei. Este ziua cînd tractorul a intrat în ultima brazdă dată în folosința acestei mari amenajări agricole cu 1350 de hectare. În locul stufului și al vegetației sălbatice, de baltă, vor crește mările de griu și porumb, de sorg, de biomasă, de livezi și vii. Și, poate, cine știe, visează inginerul constructor din colțul copilăriei sale un minuscul parc dendrologic, precum cel din Malilu, amintind de istoria și legenda „grădinii olandeze”, parc din care să nu lipsească lăleaua, ca o emblema.

Dragi, tractoare, pompe, excavatoare, un convoi de utilaje și un convoi de barăci-birouri și pontoane-dormitoare și-au luat adio, spărgînd o sticlă de șampanie, pentru noua navă de uscat lansată în istoria agriculturii românești, strămutîndu-se în altă parte. Pe un nou șantier ce își așteaptă constructorii. Am scris odată, nedreptățind iată, pe alții, despre spiritul inegalabil, despre casta unică a constructorilor de hidrocentrale. De atunci, am descoperit „generația Metrou”, acum descopăr „generația remodelării Deltei”. S-a adunat repede, și tot repede și-a creat sufletul și puterea ei, căci de forță interioară e vorba să poți să dormi pe pontoane-dormitor 365 zile pe an, simțînd în urechi, după o zi de muncă, clipeciul apei, iar în oase umezeala ei. Întrece asta chiar forța navigatorilor, chiar a celor de cursă lungă ce-și asumă depărtările și singurătățile. Cursa acestor navigatori-făuritori este, în fapt, cea mai lungă, se măsoară cu istoria. Ceea ce făptuiesc ei — rămîne etern, lucru pe care îl știe fiecare dintre constructorii brigăzii lui Remus Georgescu. El a înălțat pe verticală case pentru oameni, a înălțat hale industriale, a tălat drumuri peste munți, și totuși, spune „nu doar sentimental”, că „nimic nu este mai greu de construit, și, totodată, nu-ți dă o satisfacție mai mare, decît să construiești pămînturi noi. O casă, un edificiu, un combinat pot dăinui o generație, două, trei, un mileniu să zicem, dar un pămînt, odată cîștigat, rămîne etern”. Îl credem, și vom continua să vorbim, să scriem despre acești eroi anonimi ce vor lăsa pururea spațiului de la gurile Dunării o nouă înfățișare și o nouă istorie.

CICI IORDACHE-ADAM ■

## Grandios proiect al Epocii Ceaușescu: reconstrucția pămîntului

# CONSTRUCTORII ca niște navigatori

ca o emblema a șantierelor noastre de pretutindeni, și care ar merita un capitol distinct dintr-o posibilă istorie a construcțiilor românești), baracasat major al șantierelor-sud pe care le conduce, într-o încăpere ce se numește biroul său, încăpere cu un perete întreg acoperit de harta „obiectivelor în acțiune”. Ele împingeză întinderea acvatică și de uscat cuprinsă între canalul Sulina — brațul Sf. Gheorghe — laguna Razelm—Sinoe, pînă la tîrmul mării, de la Porțile la comuna Sf. Gheorghe și solitaria insulă Sacalin. Dincolo, în Delta-șantier, acționează alte brigăzi — „Pardina”, „Malilu”, „Chilia”. Remus Georgescu s-a născut aici, lîngă sufletul apei, în satul-peninsulă, Murghiol, iar gîndul de a se face inginer constructor vine dintr-un vis-revanșă al copilăriei. Ca toate satele, Murghiolul își are legende și poveștile lui, nu puține crescute din simburile adevăr, din întîmplări reale îmbrăcate, prin scurgerea vremii, de imaginația oamenilor, în haine de mister și mit.

Între brațul Chilia și canalul Sulina.)

Cînd Remus Georgescu își lua diploma de inginer constructor, acum 11 ani, un asemenea proiect era, tot un vis și astfel, nu se putea întoarce acasă, n-avea ce face la Murghiol cu specialiștii săi și a migrat, firește, în punctele fierbinți din altă zonă a țării. Credea că s-a înrădăcinat în Buzău, cînd a citit în ziarul Programul noii delte. Rapid se îmbarcă în tren, pleacă spre Tulcea, ajunge la Centrala Delta Dunării și, fără alte vorbe, întreabă scurt: „n-aveți nevoie de un inginer constructor? Ba chiar de doi, soția imi este colegă de facultate, de specialitate, de muncă”. Au fost transferați în cel mai scurt timp, șantierelor urmau să înceapă „și am avut șansa să fim printre pionieri. Numai după un timp, cînd totul va fi gata, și vom putea privi în urmă ne vom da seama de grandiozitatea acestui program, ne vom da seama ce monumente înălțăm prin aceste mărunte șantiere răspîndite printre plauri și stuf, pe limbi de nisip, printre ghio-

acolo este și „grădina olandeză”. Renașterea ei nu mai înseamnă un ochi de uscat de circa 200 de hectare, cum era în temerarul proiect al olandezilor, ci o peninsulă de 1350 de hectare. Un început doar, dintr-un amplu proiect de remodelare a cursului întregului braț. „Vom tăia toate coturile și buclele sinuoase pe care apa Dunării le inscrie pe acest al treilea și cel mai lung vad al ei, în curgera pînă la contopirea cu marea. Este o lucrare cerută, deopotrivă de natură și de interesele omului. Curgînd încet și lenes, Dunărea cară după ea, pe dedesubt, invizibil, uriașele aluviuni adunate în lungul drum prin Europa, le împinge și le depozitează pe tîrm, periclitînd litoralul, plajele, cum demonstrează măsurătorii și cercetări ca ale profesorului Nicolae Opreșcu.” Tîindu-i coturile, viteza de înaintare a apei cu aluviunile ei cu tot, va crește în limite controlate, iar ochiurile de sub bucle se vor transforma în tot atîtea insule pentru pîine. Peste 30000 de hectare. Deocamdată, este gata peninsula Murghiol—Mahmudia, în rest



# Termenul de predare nu e numai o problemă de producție, ci și una de morală

## La timp, și ceva mai înainte

Concluzia unui recent comandament de analiză a stadiului investițiilor la Cimpia Turzii a fost că toate obiectivele planificate s-au realizat la termen sau chiar înainte de termen. În cifre, asta s-ar traduce prin realitatea că, pe primele trei trimestre ale anului, s-au realizat 414,5 milioane lei față de 397 milioane planificate (din care 133,4 milioane la construcții-montaj, față de 127,7 milioane planificate). În expresia lor fizică, aceste obiective de investiții înseamnă: o instalație de injecție în cuptoare a pulberilor reactive, o forță pentru piese de schimb, o trăgătorie de oțeluri inoxidabile și înalt aliate, o alta de producere a arcurilor aliate pentru supape în stare caldă revenită (de care nici în lume nu sînt prea multe), un laminor de sîrmă și profile mici, o secție de bare trase. Toate aceste lucrări se efectuează în cadrul Combinatului metalurgic, făcînd parte din lanțul de dependențe tehnologice care condiționează bunul mers al întregului colos industrial din această parte a țării. Iar faptul că lucrările sînt încheiate la termen sau sînt în pas cu graficele de predare nu poate decît să asigure un flux normal și o stare destinsă de acțiune, fără „gîtuiri“, „strangălări“ și „dări peste cap“ ale producției din celelalte sectoare. Este și motivul pentru care, la Combinatul metalurgic Cimpia Turzii, termenul de predare nu este socotit ca o simplă dată, ci ca un fapt de disciplină în producție și de rigoare economică. La înțelegerea lui ca atare concură mai mult factori, pe care nu vom ezita să-i amintim cu titlu de experiență pozitivă ce merită a fi generalizată. Mai întii, în combinat lucrează de aproape 14 ani aceeași firmă de construcții — Antrepriza de Construcții Industriale Cimpia Turzii, din cadrul T.A.G.C.I. Cluj-Napoca — care cuprinde vreo mie de oameni, în general aceiași care au participat la toate fazele de extindere și modernizare a combinatului. Constructorii sînt stabiliți, cunosc bine combinatul, după cum ei înșiși sînt cunoscuți și apreciați de beneficiar. De fapt, aici, distincția dintre beneficiar și constructor e superflua, colaborarea dintre acești doi parteneri înseamnă un veritabil front comun în care unul se ajută pe celălalt, în slujba unui interes comun care-i apropie și-i face solidari în tot ceea ce trebuie făcut la fiecare lucrare. Autoritatea beneficiarului (inginerul șef cu investițiile, Gheorghe Giurgiu) se răsfrînge asupra constructorilor, după cum cuvîntul acestuia (directorul antreprizei este ing. Remus Lăzărescu) se face ascultat și de metalurgistii beneficiari. Zilnic au loc analize în comun asupra stadiului lucrărilor cu termen de punere în funcțiune (obsedantele „pif-uri“), iar săptămînal — asupra obiectivului total de investiții. La punerile în funcțiune, beneficiarul nu așteaptă „să i se predea cheia“, ci încă pe la faza reglajelor, rodajului și punerii în funcțiune participă cu oameni din combinat, de fapt cu cei care formează nucleul viitorului colectiv de muncitori din secția sau obiectivul respectiv. Sensul activ în care metalurgistii sînt interesați de soarta viitoarelor capacități de producție este ilustrat și de participarea lor la asigurarea cu utilaje: degeaba o construcție ar fi gata dacă n-ar avea asigurate utilajele productive prevăzute. Ca urmare, în permanență și în paralel cu construcția este urmărirea realizării sa furnizorii a utilajelor pe care urmează să le primească, nu o dată combinatul trimițînd chiar echipe speciale la acești furnizori pentru a ajuta la definitivarea în timp și de calitate a respectivelor utilaje. În acest fel, după cum afirmă inginerul Giurgiu, „nu s-a întimplat ca, în combinatul nostru, constructorul să aștepte cu hala și fundațiile făcute pen-

tru a sosi utilajele. Această sincronizare între toate etapele și atribuțiile celor implicați în dezvoltarea combinatului nu numai că ne ferește pe fiecare de stress, dar asigură o evoluție fluentă, continuă a tuturor lucrărilor și a procesului de producție în ansamblul lui“.

O singură întîrziere s-a produs, generată tocmai de lucrul în devans: la instalația de injecție a pulberilor reactive, pentru care amplasamentul n-a fost liber la data prevăzută.

Termenul de predare la Cimpia Turzii depășesc importanța unei glorii profesionale locale, combinatul metalurgic avînd, la rîndu-i, zeci de beneficiari care așteaptă numai produsele de aici și nicidecum scuze sau justificări pentru întîrzieri. Gîndul constructorilor și metalurgistilor de pe această mare platformă industrială este, de aceea, îndreptat spre respectul pe care-l datorează muncii altora, care depinde de propria lor muncă și, în ultimă instanță, de modul în care se respectă pe ei înșiși. Întîrzierile de aici ar antrena, asemenea bulgărelui de zăpadă

care se rostogolește, întîrzieri și dificultăți în producția cine știe către Drăgășani ca și a celor prin care întreprinderea își trimite produsele către beneficiari. Și s-ar putea spune că nu-i țară de pe fața pămîntului în care să nu se fi umblat cu încălțăminte fabricată aici.

„În umbra“ investițiilor de la combinat, în Cimpia Turzii se construiește destul de mult și la alte „capitole“. În cursul acestui an urmau să fie date în folosință 240 de apartamente, dar ele vor fi gata, după cum ne asigură primarul orașului, Nicolae Preda, la sfîrșitul lui noiembrie, astfel încît în decembrie se va lucra în contul anului viitor („lucrînd larna la fundații și vara la finisaje vom realiza locuințe mai bune“). De fapt, Cimpia Turzii a cochetat în ultimii trei ani cu locurile fruntașe în întrecerea socialistă dintre consiliile populare orășenești, obținînd și două distincții „Ordinul Muncii“ (clasa I și II) pe care speră să le completeze cu altele asemenea. Modul în care problemele urbei (de la cele de importanță națională aparținînd de combinat și pînă la curățenia străzii, să zicem) sînt cunoscute și „stăpînite“ la primărie sugerează din plin dinamismul unei localități a cărei personalitate o dă, e adevărat, impunătorul Combinat metalurgic, dar nu se rezumă la acesta.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

## Încălțăminte pentru meciul de fiecare zi

Are 54 de ani dar păstrează înfățișarea surizătoare și tinerească a omului de inițiativă și întreprinzător, aflat mai totdeauna în căutarea unui drum nou și reușind a-l întrezări, s-ar putea zice, fără efort, ba chiar cu o anume bună dispoziție care vrea să însemne o neclintită încredere în succes. Face parte din lumea acelor oameni care, de s-ar putea, ar fi în stare să-și dea o zi sau o lună sau un an din viață pentru o idee bună dar el știe că idelle vin, dacă vin, și nu cer în schimb decît dreptul la viață. Însă atunci este nevoie ca oamenii să muncească oricît de mult pentru a le netezi calea prin care ele să devină folositoare. Ducerea pînă la capăt a muncii fiind o însușire a omului în care economistul Petre Liță nu are cum să nu creadă; dacă ar fi să căutăm dovezile pe-aproape le-am găsi, neîndoielnic, și repede și multe la număr, fie pe parcursul celor 13 ani cît el a fost primar în Drăgășanii Velcei, fie în munca lui de director comercial la întreprinderea de talpă și încălțăminte din cauciuc. Întreprinderea a fost înființată în urmă cu 19 ani, pe cînd el era primar. Și pentru că zidurile ei au fost ridicate, ca în istoria aîut de multor întreprinderi, pe locul unor lanuri de porumb, s-ar putea spune că recolta dobîndită prin meseriile noi pe care le-au deprins localnicii s-a dovedit substanțială. Drăgășani, orașul care trăia cu amintirile petrecerilor de „la Gradiflora“, nu avea deloc industrie și acum știe cu precizie de cînd a început s-o aibă: din toamna anului 1967, de cînd s-a deschis șantierul acestei întreprinderi ce-a dus faima locului chiar mai departe decît renumitele vinuri. Și dacă tot am deschis vorba despre destinul nou, industrial, al Drăgășanilor, adăugînd că între timp au fost deschise aici și alte întreprinderi încă nu s-ar chema că am spus totul. Chiar în această întreprindere dintii, prin care orașul a făcut stînga-mprejur pentru a îmbrățișa alt orizont de viață, de-a lungul anilor capacitatea productivă a sportit de cîteva ori pe aceleași spații de producție tocmai pentru că — după cum spune directorul Petre Liță — oricărei idei care și-a cerut dreptul la viață oamenii s-au

străduit a-i deschide drumul prin care ea să ajungă a fi folositoare.

Directorul abia s-a întors de la Fălticeni, de cîteva ore, și după ce-a trecut pe acasă ca să se bărbiească și să-și pună o cămașă nouă a venit în întreprindere unde problemele zilnice sînt multe și ele își găsesc rezolvarea uneori și cu ajutorul telefoanelor care nu trebuie lăsate să sune în gol. La Fălticeni a avut de discutat despre suportul textil pentru furtun de incendiu. Da, întreprinderea fabrică și astfel de produse, în acest an trebuie să facă 2,2 milioane metri liniari de furtun de incendiu și cei de la filatura unde a fost în delegație directorul comercial au trimis pînă acum la Drăgășani 330 000 metri liniari mai puțin decît se prevăzuse în contract. Însă întîmpină și ei dificultăți, spune Petre Liță, din partea celor care nu au reușit să le livreze la timp întreaga cantitate de fire pe care au avut-o contractată la rîndul lor. Și există, înțelegem, o speranță bine întemeiată că unitățile furnizoare din Iași, Vaslui, Săvinești și Roman își vor onora contractele pentru Fălticeni, de care depinde în continuare și felul în care întreprinderea din Drăgășani poate să se achite de obligațiile față de beneficiarul ei. Altfel, ne încredințăm directorului comercial, nu există probleme deosebite în privința termenelor, a respectării acestor termene, cele cîteva mii de tone de cauciuc sintetic ce se consumă anual vin cu regularitate, la fel și coloranții de la Codlea și Giurgiu sau textilele de la Slatina, Sfîntu Gheorghe sau Roșiori de Vede. Întreprinderea asigură, la rîndul ei, aproximativ 70 la sută din tălpile ce sînt necesare fabricilor de încălțăminte din țară pentru producția lor de export. În total, exportul indirect realizat în acest fel reprezintă aproximativ 35 la sută din producția întreprinderii din Drăgășani. Și dacă ținem seama că în acest an producția marfă se ridică la mai bine de 800 de milioane iar în anul viitor ea va ajunge la 1 miliard de lei, e ușor de înțeles că exportul direct — cam 25 la sută din producția marfă — reprezintă și el un capitol de însemnătate deosebită în viața acestei întreprinderi și impune

respectarea întocmai a contractelor prin care materia primă vine către Drăgășani ca și a celor prin care întreprinderea își trimite produsele către beneficiari. Și s-ar putea spune că nu-i țară de pe fața pămîntului în care să nu se fi umblat cu încălțăminte fabricată aici. La Drăgășani se face încălțăminte de sport, timp liber și de protecție, în fiecare an cam 6,5 milioane de perechi. Din acestea, cam jumătate sînt bascheți și teniși. Și nu rămîine, celor care-i poartă, decît să dovedească spirit sportiv cel puțin pe măsura corectitudinii și seriozității celor care-i fabrică. În orice caz, cei din Drăgășani știu: prea bine că în producerea acestui fel de încălțăminte nu ajunge să se fi spus o dată un cuvînt pentru a se închide discuția. Există, chiar și în acest domeniu, opinii și curente de

modă care se schimbă uneori neînchipuit de repede și o fabrică de încălțăminte de sport trebuie să țină pasul cu exigențele zilei și să încerce chiar să întuiască direcția în care se îndreaptă aceste exigențe ce nu sînt deloc mai mici, cu siguranță, decît pentru încălțămîntea de gală. Olteanul din ei poate să ridice pe sub mustață, dacă o are, dar ia în serios, bunăoară, cererea și tendința de a se cere încălțăminte cu talpă făcută din mai multe straturi de cauciuc și fiecare avînd altă culoare.

Oricum, se știe, o talpă de calitate îl ajută pe fiecare om să se simtă bine și să întindă pasul cu hărnicie în vîltoarea meciului pe care nu doar sportivii ci tot cetățeanul trebuie să-l câștige zilnic.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

## Semnul perfecțiunii

Orice călătorie în fabuloasa lume a porțelanurilor înseamnă o apropiere de istoria civilizației, de evoluția gustului, de perfecționarea mijloacelor de producere, de arta decorației. Porțelanul nu e decît forma delicată care materializează un cîntec, o stare interioară a omului cu miini de petală. Am văzut într-un mare muzeu european un buchet de flori, înalt de aproape un metru, cu sute de fire, toate din porțelan, și petale, și stamine, și frunze, un adevărat monument al mîgălei, gustului, semnul perfecțiunii în acest meșteșug trecut prin porțile artei. Mai erau chinzeării și celebrele scene de vinătoare produse de meșterii germani, farfuriile Meisen, cîmiele de Boemia, vasele cu gîtul lung și balerinele longiline ale spaniolilor. Într-un muzeu de sticlă și porțelan își dau întîlnire civilizații și epoci, gusturi și aventura formelor; peste toate tronind acel enorm buchet detrandafiri, realizat în cîțiva ani de o numeroasă echipă de artiști. Lumea porțelanurilor e un vis în care orice călător intră cu rețineră și iese mai bogat. Fiecare este primit într-un joc de culori și scene încrămănite de secole. Se intră ușor și se iese greu. În lumea marilor producători se intră înfinit mai greu. Și nu se mai iese niciodată. Odată acceptat, rămii cu emblema, cu firma, cu numele și începi să circuli pe piețele lumii ca o autoritate. Dorința unui producător care abia începe să facă pași, atunci cînd susține că ar vrea să intre pe marile piețe de porțelan și sticlă, pare cel puțin o naivitate. Unii au ajuns la un asemenea loc de cîntec după secole de meșteșug, după ani de mare înflorire. Or pretenția celor de la Porțelanul din Alba Iulia, o întreprindere înființată abia de 15 ani, de a avea un nume și de a ieși cel puțin în spațiul european, la confruntare cu străvechi școli și stiluri de porțelan, pare o ambiție aproape deșartă. Românii au avut lutul și au dat măsura bogăției lor sufletesti și a priceperii în celebre vase de pămînt ars. Dar porțelanul solemn, decorat cu măiestrie, n-au avut niciodată, în sensul unui renume, al unei școli. Abia în ultimele decenii cîteva întreprinderi și-au propus această frumoasă ambiție. Și oricît ar părea de neverosimil, în cea mai mare parte, Porțelanul de Alba Iulia a izbutit. Cunoscut deja în Europa cu marca Apulum, a fost acceptat și circula alături de nume răsunătoare. În acest an, întreprinderea are contracte de export pentru întregul an. Planul este acoperit în proporție de 100%. Luna trecută, 9 vagoane cu porțelan de Alba au plecat în R.F. Germania. În aceste zile vor mai pleca 16 vagoane. Sînt cantități enorme de porțelan care pleacă mereu, în țările din vestul și estul Europei. Ar putea pleca și mai mult, dar în multe

țări, cantitatea de porțelan este limitată, pentru protejarea producătorilor naționali. În fața acestor bariere, cei de la Alba Iulia au căutat soluții noi. Și vagoanele plecate în aceste zile înseamnă triumful unei idei. La țigurile de porțelan din anul trecut, vitrusul a constituit un adevărat slagăr. Vitrusul este o calitate inferioară a porțelanului. Se obține dintr-o materie mai puțin pretențioasă, cu o tehnologie mai simplă și cu un consum de energie mai mic. Și după ce Porțelanul a exportat în Republica Federală Germania întreaga cantitate admisă de porțelan, a continuat exportul cu vitrus. Acum intră în pregătire și bibelourile din vitrus. Vitrusul e un cîntec la modă. Și-n materie de porțelan, moda are un caracter dominant. Totul e să produci ce și cînd se cere. Și cei din Alba Iulia s-au pliat cu rapiditate, dovedind că au clasă, că pot face față la orice comenzi.

Din păcate, acest porțelan care înglobează munca și talentul unor oameni aleși pămînteste unei în drumurile sale mai ales din cauza ambalajului. Geaba se străduie echipa de creație să scoată forme, modele și articole noi. Truda inginerului Gheorghe Mirescu, a creatorilor Ștefan Egey, Teodor Bihary și Iosif Mladin, cit și a celor din secții e umbrită cîteodată de calitatea ambalajelor. Directorul comercial al întreprinderii Porțelanul, Nicolae Todea, spune că la Alba Iulia nu au fost produse piese de porțelan cu marca Apulum care să fi fost refuzate calitativ de beneficiari externi.

Începînd din acest an, întreprinderea Porțelanul din Alba Iulia are pe frontispiciu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. Elena Covaciu, directoarea întreprinderii, o pasiionată de porțelan, spune despre planurile de viitor ale acestei firme: „Încercăm să vindem mai multe bibelouri, adică mai multă manoperă și creație, să trecem serios de la cantitate la calitate. Nu-i totuna dacă vinzi farfuria sau bibelouri complicate“.

Acum, pe piața europeană este o adevărată foame de porțelanuri termorezistente. Alba Iulia încă nu produce. Dar specialiștii întreprinderii fac pași mari în pregătirea unei asemenea producții. Devisa e, cîntă și lu cîntecul pieței. Și primul an de la intrarea mărcii Apulum pe piața R.F. Germania se apropie de sfîrșit. Mai sînt de plecat cîteva vagoane și apoi va începe bătălia anului viitor. La Alba Iulia, exportul e o chestiune de orgoliu și fiecare piesă de porțelan pornită în Europa reprezintă împlinirea unui vis orgolios: cîștigarea unui loc în atît de închisa lume a producătorilor de porțelan, între monștri sacri al bibelourilor.

CORNEL NISTORESCU ■



# Măria-sa, codrul românesc

Este absolut necesară menținerea integrității fondului forestier și conservarea pădurilor prin limitarea tăierilor de masă lemnoasă și creșterea suprafețelor împădurite. De la însuși șeful statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a emanat ideea de a nu se lua mai mult de la pădure decât poate da ea. Decretul privind transmiterea unor păduri și terenuri forestiere și a unor plan-

tații și perdele forestiere în administrarea directă a unităților din subordinea Ministerului Silviculturii, decret adoptat recent de către Consiliul de Stat, vine să demonstreze, o dată în plus, preocupările la cel mai înalt nivel pentru o mai bună gospodărire a pădurilor și asigurarea integrității fondului forestier.

## File din cartea pădurii

— Da, pădurea e viață și se modifică în timp — afirmă cercetătorul dr. ing. Marian Ianculescu, directorul Institutului de cercetări și amenajări silvice. Orice modificare intervenită în viața pădurii trebuie actualizată. Acum zece ani a luat ființă, prin contribuția personală a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010, document programatic ce marca trecerea la o silvicultură modernă, intensivă. Orice program de dezvoltare este revăzut după o vreme. Iată, a fost revăzut și programul nostru și s-au făcut corecturile necesare. Căci, în Raportul cu privire la măsurile pentru mai buna gospodărire a fondului forestier, a vegetației lemnoase și a pășunilor montane, examinat și aprobat la ședința din luna mai a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., se aduc corecturile necesare programului nostru de dezvoltare. Iar aceste corecturi se referă în special la tăierile de arbori. Tăierile masive pot duce la dezechilibre ecologice.

— La Institutul dumneavoastră se poate „citi” întreaga carte a pădurii.

— Perpetuarea pădurii este prima noastră îndatorire. Nu trebuie scos nici un metru pătrat din fondul forestier în mod nejustificat. În prezent avem 6 339 000 hectare de pădure, dar fondul acesta va crește în viitorii ani, pentru că silvicultura a preluat și va mai prelua pentru împădurire ripile, terenurile degradate excesiv, devenite inaptele pentru agricultură. Institutul are o experiență bogată în tehnologii de împădurire a terenurilor de acest fel. Știm cum se vindecă rânile pământului. Acum 30 de ani, zone întinse din Vrancea, Buzău, Măcin arătau ca niște peisaje selenare. După instalarea vegetației forestiere, aceleași locuri sînt de nerecunoscut. Au înviat satele, s-a schimbat viața lor. Nu poate exista dezvoltare rurală fără silvicultură.

— O muncă și mai intensă vă așteaptă de acum înainte. Va trebui să readuceți în circuitul economic mii de hectare de pământ, toate terenurile degradate, inaptele pentru agricultură.

— Sintem pregătiți. Oamenii noștri sînt, toți, pasionați de meseria pe care și-au ales-o și au conștiința că se mișcă într-un domeniu în care nu ai voie să greșești. Erorile nu se văd aici după o zi sau un an. Noi lucrăm cu secolele. Iată, de pildă, în secolul trecut, în Bucovina au fost plantate rășinoase pure aduse din Austria. Nu s-au adaptat condițiilor țării noastre și după cincizeci de ani au început să se deprecieze.

Indicațiile date de conducerea superioară de partid sînt de a promova în cultură speciile autohtone valoroase. Încă de la Consfătuirea pe probleme de agricultură de la Brașov, din ianuarie 1981, tovarășul secretar general al partidului a arătat că este necesar să se dezvolte pădurile de stejar, gorun, salcîm, fag, paltin, frasin, cires, iar rășinoasele să rămîna în arealul lor natural. Cine are păduri de stejar și de gorun, are aur. Furnirul estetic obținut din aceste două specii — și e doar un exemplu — e foarte căutat în lumea întreagă. Trebuie să luăm în calcul nu doar productivitatea cantitativă, ci și pe cea calitativă.

— Cum v-ați gândit să vă organizați activitatea?

— În Planul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe anul acesta, au fost introduse o serie de teme care să răspundă sarcinilor noi pe care le avem. O parte dintre ele vizează păstrarea, îngrijirea și refacerea pădurilor slab produc-

tive din zona de cîmpie. Un alt obiectiv pe care-l urmărim este dezvoltarea cercetărilor de selecție, ameliorare și regenerare a stejarului pedunculat, a pădurilor de gorun și fag. Profilul unora dintre stațiunile noastre de cercetare — e vorba de Cornetu și Bărgan — s-a schimbat radical, făcîndu-se și dotarea corespunzătoare. Aici se întreprind cercetări referitoare la crearea de forme valoroase de stejar pedunculat și, respectiv, stejar brumăriu. În celelalte zone ale țării au fost prevăzute cercetări pentru gorun la Stațiunea Mihăești — Argeș, pentru cer la Gilău — Cluj, girniță — la Craiova, stejar pufoș, la Tulcea și fag, la Caransebeș.

Pînă în luna decembrie, specialiștii de profil din Institutul de cercetări și amenajări silvice, cu aportul celor din producție și învățămînt, vor elabora un studiu de prognoză privind nivelurile de tăiere a masei lemnoase în perioada 1991—2010, ținînd seama de noi-

Mica, un sat rătăcit prin împrejurimile Piteștiului, despre care se spune că, pe vremuri, ar fi fost leagăn de haiduci, de oameni ai pădurilor și ai dreptății. Petrică Voicu are ceva din firea solitară, din cutezanța și temeritatea ce trebuie să fi fost și ale strămoșilor săi. Îi place pădurea, îi plac animalele și, că e iarnă sau vară, că e ploaie sau ninsoare, viața și-o trăiește acolo, pe cărări poate numai de el știute, la adăpostul de li-niște și singurătate al pădurii.

Răspunde, cum îi place să spună, de 480 ha pădure de foioase și acest simțămînt al răspunderii are, în cazul lui, deplină acoperire în sensul că a înțeles să practice silvicultura ca orice altă meserie — adică pe bază de pasiune, răspundere și chiar un simț de știință. Pădurea întregului Ocol silvic Cotmeana, condus de ing. Ion Dobrinou, este una dintre cele mai pretențioase — prin formele de relief și suprafața pe care le acoperă, prin importanța zone-

în bani sînt necesare muncă, pasiune, inventivitate și multă atenție, mai ales multă atenție. Pădurea, îmi spunea nea Petrică, trebuie bătută cu pasul în fiecare zi pentru a ști cînd și unde trebuie să faci ceva, să intervii cu folos. Degeaba ai ciupercei sau mure dacă nu știi focul și momentul de recoltare ș.a.m.d.

Pădurea Văii Ursului este un aliat prețios pentru liniștea și sănătatea oamenilor și de aceea viața ei nu privește numai pe pădurar, ci pe întreaga obște a întinsei comune Bascov. Cum spunea Ion Neaga, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, om de-al locului, care cunoaște ca-n palmă nu numai problemele oamenilor, ci și firea lor. „Oamenii noștri sînt legați de pădure și pădurea de oameni în inerta unei îndelungi conviețuirii din care s-a născut, de fapt, respectul lor față de natură, față de mediul înconjurător. Aspectul civilizat al comunei, al satelor, al avuției obștești, între care și pă-

guste și agățate ca niște plante pe poalele de piatră ale muntelui, pădurea își începe stăpînirea ei tăcută și te primește cu liniște și răcoare. La margine se mai văd urmele cetățeanului de duminică. El face focul, el rupe ca să-și incropească umbrar, el mai doboară copaci ca să-și încălzească soba, el își lasă conservele și gunoalele și tot el, de cum ajunge la marginea pădurii, simte nevoia să aibă imaginație și să-și procure senzații tari. Pînă una alta, la marginea orașelor, cetățeanul care nu știe să devină turist e înamicul public al copacilor de toate vrstele. Era cîndva un ritual al pădurii. Nu departe, la Hărman, deschiderea sezonului de plantare se făcea în acordurile fanfarei. Iar în Scheii Brașovului, o sumedenie de obiceiuri și legi nescrise consfințeau respectul față de pădure. În Brașov sînt oameni care au cărat ciment în ranițe, vopsea și var ca să marcheze poteci și trasee, ca să amenajeze adăposturi, care au plantat mii de puieți, fără să fie slujbași ai pădurii, ci oameni simpli, cu bun simț față de natură, care au făcut totul dintr-un sentiment corect de datorie mai ales față de ei înșiși. Un asemenea om este Lehman Karol. Are 92 de ani și aproape în fiecare zi bate împrejurimile montane ale Brașovului, trînd ca un adevărat pădurar. De cîteva decenii, omul acesta și-a făcut din pădure o casă de zi, dîndu-le celorlalți o șansă: aceea de a se descoperi pe ei înșiși și de a redescoperi natura. Căci la cîteva sute de metri de capătul străzilor din Schei, după ce treci de urmele celor care, ieșind la iarbă verde, se poartă ca în codru, ajungi în inima cea mare și puternică a pădurilor bătrîne, în care nu se mai încumetă decât pădurarii și muncitorii forestieri.

Ocolul silvic din Brașov se întinde pe 14 400 de hectare, ca un enorm filtru de aer pentru agitatul centru industrial. Patru specialiști și șaisprezece pădurari și tehnicieni trudesca amenajarea pădurilor brașovene. Lor li se adaugă un mare număr de cadre didactice și studenți care învață și cercetează pe același spațiu, ocolul fiind o adevărată școală și bază de cercetare.

L-am întrebat pe inginerul Ioan Macrea, șeful ocolului silvic brașoven, „care este starea pădurilor pe care le gospodărește. „Încă mai există echilibrul ecologic în pădurile noastre, deși poluarea a început să-și arate efectele mai ales la Cristian, la Oghiz și Bartolomeu”. Și după ce am primit acest răspuns și alte amănunte legate de viața și munca pădurarilor brașoveni am pornit la drum și ne-am convins la fața locului. Deasupra Brașovului se întind codri bătrîni și fainici, păduri tinere și plantații frumose, loturi de arbori seminceri demni de imagini antologice. Și lucrează pădurari de nădejde. Am cunoscut cîteva oameni cu rădăcini adînci în pădurile pe care le gospodăresc. Unul este bătrînul Gheorghe Rădulea, de 62 de ani, om care iese la pensie de la creanga pinului și-a stejarului. Apoi, la cantonul nr. 14, din Poiana Brașov familia Gădri, tată și fiu, amîndoi gospodării unei farmaciei verzi. Este pădurea o meserie pentru bătrîni dar este și pentru tineri. Am cunoscut și cîteva băieți cărora abia le mișcă mustața și îngrijeau pădurea ca niște bunici afectuoși. Iosif Dorel e unul dintre aceștia, după cum inginerul Miorica Cojocneanu sau tehnicianul Gavril Farcaș ar trebui să figureze pe orice listă de oameni care au în biografia lor însemnul crengii de stejar. Încă există destule argumente ca să fim liniștiți pe partea pădurilor și a celor care lucrează la ele. Dar o oarecare împovărare a ultimului vagon al silviculturii — pădurii — se simte din ce în ce mai mult. E drept că poluarea a început să muște, pe alocuri neiertător, din marea liniștită a copacilor. Dar asta nu e numai treaba silvicultorilor, ci mai ales a celor din industrie, care cer lemn, consumă, nu plantează și, pe deasupra, îmbolnăvesc copacii. Dar aceste aspecte îngrijorătoare nu sînt de natură să creeze panica. Ele impun doar măsuri și reacții prompte. Pentru că este timp, există o lege care îi obligă și, în plus, pădurea care se apără. Și cită vreme la Brașov încă mai iese ursul pentru a da o raită prin ghețele de gunoi ale blocurilor de la periferie, e semn că pădurea e vie, puternică și îngrîită.

CORNEL NISTORESCU



„Codrule, codruțule, ce mai faci drăguțule”

le orientări și indicații ale conducerii superioare de partid, ca și de modificările intervenite în fondul forestier, ca urmare a lucrărilor executate pînă acum. Orice schimbare intervenită în viața pădurii se actualizează, este reținută de memoria calculatului pentru simulare. Trebuie avute în vedere mii de coordonate, nu e o treabă simplă. Prognoza aceasta este așteptată de toată lumea. Măsurile luate în vederea menținerii integrității fondului forestier și conservării pădurilor nu ne privesc doar pe noi, locuitorii acestei țări. Pădurile aduc servicii la scară planetară. Devastarea de la tropice — se știe — a adus daune centrului Europei. Poluarea, care nu cunoaște granițe, ne obligă să luptăm toți, deopotrivă, împotriva fenomenului de moarte a pădurilor. Luptînd pentru pădure, luptăm pentru viață, căci o planetă fără pădure e o planetă moartă.

LIANA MOLNAR

## Aer curat dinspre Bascov

Între Bascov și Bradu se întinde Piteștiul. La Bascov este pădurea, la Bradu — petrochimia. Vîntul bate dinspre Bascov, de unde începe o pădure fainică, punînd orașul într-o uriașă paranteză de oxigen și verdeată ce se întinde de la buza cartierului Trivale pînă sus, pe coclaurii Dealului Negru, intrînd în Vilcea spre vest și în Munții Carpați spre nord. Cu gîndul la această imensă pată de pădure s-a înscris Petrică Voicu la Școala tehnică silvică de la Brănești, iar cînd viața l-a „plantat” șef de canton (nr. 31 Valea Ursului din cadrul Ocolului silvic Cotmeana) a putut spune că și-a văzut visul împlinit. E de fel din

lor turistice pe care le îmbrățișează, prin dificultatea acestui Deal Negru ce trebuie consolidat și infrumusețat an de an și, nu în ultimul rînd, prin eterogenitatea speciilor de copaci care trebuie cultivați și îngrijiți în fiecare canton în parte. „Speciile trebuie adecvate la arealul de vegetație, devine sfîtos nea Petrică, și de aceea munca noastră trebuie să vină în întîmpinarea naturii, să ajute regenerarea naturală a pădurii în funcție de climă și sol. Alături de rășinoase, pentru care avem o rezervație pentru semințe de 2 ha, am înființat o pepinieră cantonală pentru nevoile proprii, cu mii de puieți de salcîm, gorun și paltin, care cresc cel mai bine în zona noastră. La Prislop am făcut anul acesta o tăiere de substituție a carpenului, am terasat terenul și am plantat salcîm repede crescător. La Glimboc a trebuit să facem descoperiri serioase, să ajutăm regenerarea naturală prin extragerea puieților de fag ce apărase în arboretul de stejar”.

Viața pădurii nu se rezumă numai la viața copacilor ei. Concepută complex, într-un „sistem integrat”, pădurea noastră de astăzi este o vastă unitate productivă, cel mai prețios produs al ei fiind oxigenul, pe cît de „imperceptibil” pe atît de vital, mai ales în preajma marilor aglomerații urbane, cum este cazul Piteștiului. Lemnul, se știe, a fost denumit aur verde — recente măsurii adoptate de conducerea partidului și statului cu privire la silvicultură vizînd tocmai întărirea fondului forestier și îmbogățirea tezaurului de aur verde al țării noastre. În paralel, însă, în acest timp — cum ar veni, pădurea trebuie să-și vadă de celelalte rosturi productive ale sale, nea Petrică enumerîndu-mi un șir întreg de lucruri, în afara lemnului, prin care pădurea intră în circuitul economic național. Fructele de pădure, plantele medicinale, viermii de mătase, ciupercele sînt cîteva din sursele importante de venit ale cantonului 31, dar ca toate acestea să se transforme

durea, este reflexul acestui respect pe care fiecare îl poartă propriei gospodării”.

OCTAVIAN ȘTIREANU

## Sub semnul crengii de stejar

Chiar dacă o pădure se face în cîteva vieți, nu prea plîngem copacul, ci omul, lui îi închinăm totul și lumea o rînduim după planurile și dorințele sale. Pădurea nu-i decît o servitute, un decor, o sursă de venituri, și în această înșiruire uităm un adevăr elementar, că și ea, ca și omul nu e decît natură și amarnicele legi ale trecerii prin timp o afectează în egală măsură. Nici copacul nu mai biruie fără om, nici omul fără copac. Lipsa unuia ar naște o tragică singurătate. Iată de ce pădurile, plămîni noștri verzi, rămîn parte din noi, din viața noastră iar munca tuturor oamenilor preocupăți de destinul arborilor are același rol benefic și demn de considerație ca al medicilor. Farmacia verde nu crește și nu se armonizează de la sine. Preistoria nu se repetă și pădurile nu mai pot intra în categoria vegetației împlîntătoare. Ele au atîns rangul de complexe ecologice amenințate numai de intervenții neprețuite, de reaua credință sau de lenie. Pădurea și orașul sînt două oglinzi venetiene în care se pot privi locuitorii unui pămînt, fără să le fie rușine, fără să trăiască reumușcări. De aceea trebuie să-i redescoperim mereu pe pădurari, acești oameni discreți, ascunși sub coroanele copacilor, trînd mereu la frumusețea plămînilor țării. Uneori e chiar mai greu să-i găsești. E ca și cum ai alerga prin codri ca să întîlnești o sălbăticiune. Nici la Brașov nu este ușor. De cum ajungi la capătul străduțelor în-



**Histrionorum rex**

Geto-dacii se manifestă pe plan politic, așa cum se constată și în alte domenii ale vieții lor, destul de timpuriu iar aceasta se leagă în mod direct de marile evenimente petrecute în antichitate în centrul și sud-estul Europei. Aproape toate informațiile de caracter politic pe care ni le furnizează izvoarele scrise ni-i prezintă implicații în evenimentele cu o sferă de acțiune mult mai largă, localizate în cea mai mare parte a lor în regiunile Dunării de Jos și a Pontului Euxin, extinzându-se adesea în tot sud-estul Europei. Chiar dacă datele de care dispunem nu sînt prea numeroase, ne îngăduie totuși să ne facem o idee generală cu privire la locul pe care geto-dacii îl ocupă în istoria politică a Europei.

S-a arătat deja că cel dintîi eveniment cunoscut, în care au fost implicați geții de la Dunăre și Marea Neagră, datează din a doua jumătate a sec. VI î.e.n. și se leagă de expediția scitică din anul 514 î.e.n. a lui Darius I. Deși inegalitatea de forțe dintre cele două părți nu putea să dea cîștig de cauză geților, informația lui Herodot referitoare la îndrăzneala și vitejia acestora, la care se adaugă acum și documentația arheologică, pot constitui dovezi ale existenței în zona vest-pontică, încă de timpuriu, a unei însemnate formațiuni politice getice de genul uniunilor de triburi, destul de bine organizate, capabilă să acorde protecție politică unui oraș ca Histria și singura în măsură din toată zona vest-pontică, să aibă curajul de a se împotrivi înaintării armatei persane.

Un nou eveniment în care se află antrenate forțe din nordul Mării Negre și din Macedonia, își are teatrul de desfășurare tot în zona getică a gurilor Dunării. De la Troguș Pompeius (Istoria lui Filip), aflăm că sciii, conduși de regele lor Ateas, în încercarea lor de a pătrunde în teritoriul getic dintre Dunăre și Pontul Euxin, au întâmpinat rezistența unui rege local anonim, consemnat sub titlul de **Histrionorum rex**. Moartea acestui rege al istrienilor, în împrejurări pe care sursa amintită le trece sub tăcere, face ca forța locală să nu mai reprezinte un obstacol pentru scii. De aceea, Ateas, care solicitase anterior ajutor lui Filip II, regele Macedoniei, îi cere acestuia să se întoarcă din drumul său, întrucît sprijinul devenise inoportun. Scototindu-se jignit, Filip II devine, din aliat, adversar al lui Ateas. Conflictul are loc în anul 339 î.e.n., în Dobrogea, într-o zonă greu de precizat, și se soldează cu victoria scontată a armatei macedonene. Nu știm dacă în acest conflict geții au mai jucat vreun rol. Oricum, în această fază a evenimentelor ei n-au mai reprezentat o parte principală angajată în luptă. Sigur, pare a fi însă faptul că, și de data aceasta, cei aflați inițial în conflict cu Ateas sînt tot geții din jumătatea nordică a Dobrogei, urmașii celor care, cu aproape două secole mai înainte, se opuseseră armatei persane condusă de Darius.

**Expediția lui Alexandru cel Mare**

Doar cîțiva ani mai tîrziu, respectiv în anul 335 î.e.n., geții din Cimpia munteană sînt atacați de armata macedoneană

condusă de Alexandru cel Mare. Pornit în urmărirea tribalilor răsculați, relatează Arian (**Expediția lui Alexandru**), regele macedonean a ajuns la Istru și „văzînd adunați pe celălalt mal, o mare mulțime de geții”, se hotără să treacă fluviul. Într-o singură noapte, armata macedoneană, alcătuită din 1500 călăreți și 4000 de pedestrași, a reușit să treacă Istru, folosindu-se de monoxile, aflate în număr mare pe malurile fluviului. Geții, luați prin surprindere, s-au retras spre o „cetate a lor slab întărită”, de unde au luat femeile, copiii și din avuțiile adunate, „cît au putut încărcă pe cai” și apoi s-au refugiat departe în cîmpie. Alexandru a prădat așezarea getică, probabil dăva de la Zimnicea, și s-a înapoiat la sud de Dunăre, nu înainte de a aduce jertfe lui Zeus. Locul exact pe unde Alexandru cel Mare a trecut Istrul la geții din stînga fluviului nu este cunoscut nici pînă în prezent. Cei mai mulți din rîndul specialiștilor, începînd cu V. Părvan, acceptă părerea că acțiunea macedoneană

lumii elenistice și traco-macedonene. Informații mai complete asupra acestor evenimente ne oferă Diodor din Sicilia (**Biblioteca istorică**), care povestește despre două conflicte ce au loc între Lysimach, regele Traciei, și geții nord-dunăreni conduși de basileul lor Dromichaites. Primul dintre ele se tranșează în favoarea geților, care reușesc să facă prizonier pe Agatocles, fiul lui Lysimach. Captivul este trimis înapoi, fiind încercat și cu daruri, prin această mărînimie geții sperînd să-și recapete posesiunile intrate în mîinile lui Lysimach. Contrar așteptărilor, geții sînt nevoiți să facă față unui nou atac, de data aceasta în fruntea armatei macedonene aflîndu-se însuși Lysimach. Adoptînd tactica retragerii și a pustiirii în urma lor, geții au reușit să infometeze oastea lui Lysimach, s-o înfrîngă și să captureze pe rege și suita sa. Prețiosul prizonier este adus lui Dromichaites și condus apoi în cetatea **Helis**, unde este tratat cu multă prietenie și ospitalitate. În ciuda protestelor seme-

șpriinului lui Zalmodegikos, deșir un rege get, foarte probabil șeful formațiunii politice din nordul gurilor Dunării. În schimbul acestui ajutor, orașul îl încredințase avutur său și un număr de 60 ostateci. Ceva mai clară ne apare natura acestor raporturi cu aceeași formațiune politică getică pe la anii 200 î.e.n. După cum ne informează un alt document epigrafic, la această dată, regele geto-dac Rhemaxos devenise protector al orașelor vest-pontice, urmînd ca, în schimbul unui tribut, să le acorde ocrotire în cazuri de primejdie. Inscripția vorbește în termeni precisi despre ajutorul militar acordat Histriei de Rhemaxos pentru înlăturarea amenințărilor ce veneau din partea tracilor lui Zoltes. În același scop, regele get oferea 600 călăreți pentru paza orașului.

**Mișcarea celților, apropierea romană**

Teritoriile geto-dacilor nu sînt scutite de marea mișcare a cel-

Într-o nouă confruntare, geții reușesc „să șteargă rusinea pe care și-o atrăseseră în războiul de mai înainte”. După cum o dovedesc descoperirile arheologice, bastarnii au ocupat zona de mijloc și părțile de nord ale regiunilor dintre Carpați și Nistru. Ei domină acest spațiu din punct de vedere politic în tot cursul sec. II și pînă în vremea lui Burebista.

Prin cucerirea Macedoniei în 168 î.e.n. și transformarea ei în provincie romană în 148 î.e.n., ca și prin extinderea stăpînirii, doi ani mai tîrziu, asupra lumii grecești, romanii se instalează ca unică putere în Balcani. După consolidarea stăpînirii în teritoriile ocupate, romanii vor tinde treptat să ajungă la Dunăre și Marea Neagră, apropiindu-se de teritoriile geto-dacice. În aceeași perioadă de timp, lumea geto-dacă se ridică pe o treaptă superioară de dezvoltare, anunțîndu-se de pe acum ca o forță politică și economică, ce avea să joace, puțin mai tîrziu, un rol de seamă în istoria Europei de sud-est. În aceste condiții era de așteptat ca două mari puteri să intre în conflict. Unul din primele atacuri ale geto-dacilor împotriva prezenței romane în Balcani are loc în anii 109-106 î.e.n. Este vorba de o incursiune a dacilor și scordiscilor la sudul Dunării, respinsă de guvernatorul Macedoniei M. Minucius Rufus. Prin anii 78-76 î.e.n., Appius Claudius Pulcher, de asemenea guvernator al Macedoniei, pătrunde pînă la sarmații izagii aflați în apropierea Deltei Dunării, deoarece aceștia, după toate probabilitățile în tovarășia geto-dacilor, au atacat regiuni din sudul fluviului. Urmîrînd pe daci și scordisci, care atacaseră din nou la sud de Dunăre, generalul roman C. Scribonius Curio ajunge, în anul 74 î.e.n., pe malul drept al fluviului, dar nu îndrăznește să treacă pe malul opus, de teama codrilor întunecoși. După cite se pare, locul descris de Florus se poate plasa în regiunea Porților de Fier, unde ducea drumul dinspre Dardania.

În anii 72-71 î.e.n., guvernatorul Macedoniei, M. Tenentius Varro Lucullus, întreprinde o campanie de urmărire a bessilor și moesilor ajungînd pînă la Dunăre. Comandantul roman se îndreaptă cu același prilej împotriva orașelor vest-pontice, se pare ținta lui principală. Atacă mai întîi Apollonia, pe care o distruge în mare parte, după care sînt supuse și celelalte colonii pînă la Dunăre, fiind scoase astfel de sub dominația lui Mithridates VI Eupator, regele Pontului. Printre rezultatele obținute în cursul acestei campanii se numără și încheierea unui „foedus” între Roma și Callatis. La revolta cetățenilor din Pontul stîng împotriva ocupației romane, provocată de abuzurile săvîșite de C. Antonius Hybrida, guvernator al Macedoniei, în anii 62-61 î.e.n., lau parte foarte probabil și geții. Coaliția greco-băstinașă reușește să surprindă și să înfrîngă pe Hybrida undeva în apropiere de orașul Histria. Este limpede că geții pontici au fost stînjiniți de pătrunderea romană în această regiune și că fără ajutorul lor n-ar fi fost asigurat succesul revoltei orașelor grecești.

Dr. CONSTANTIN PEDA ■

**EROISMUL — NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ**

**Istoria politică pînă la Burebista**

s-ar fi desfășurat aproximativ în zona dintre vărsarea riurilor Olt și Argeș, mai exact prin părțile Zimnicei. Recent s-a emis și ipoteza plasării aceleiași acțiuni în părțile Banatului, fără ca argumentele folosite să se poată ridica la nivelul și importanța celor ce pledează pentru varianta munteană. Informațiile lui Arian cu privire la acest eveniment se dovedesc a fi deosebit de importante, ele oferindu-ne cele dintîi date despre geții nord-dunăreni. Contextul politic în care apar are un caracter mai general sud-est european, fiind de natură să atragă încă de pe acum atenția asupra existenței, în această zonă a Dunării de Jos, a unei noi lumi, ce va reprezenta, după mai bine de două secole și jumătate, una din cele mai însemnate puteri ale zonei.

Probabil că într-un presupus plan al lui Alexandru cel Mare de a face din Marea Neagră un „lac macedonean”, era inclusă și expediția generalului Zopyrion, întreprinsă în 326 î.e.n., împotriva scivilor, de fapt, în vederea supunerii orașelor nord și vest-pontice. Deznodămîntul acestei expediții este dezastruos, cea mai mare parte a armatei macedonene, și cu Zopyrion însuși, găsindu-și moartea în teritoriul getic de la nordul gurilor Dunării.

**Conflictul și alianța Dromichaites-Lysimach**

La cumpăna dintre sec. IV—III î.e.n., geții nord-danubieni se află din nou angajați în lupte pricinuite de aceleași interese danubiano-pontice ale

nilor săi, Dromichaites îl eliberează pe Lysimach, iar drept recunoștință regele trac restituie geților „cetățile” ocupate și se declară prietenul și aliatul acestora. Dacă acceptăm datele oferite de Diodor, ca date certe, ar trebui să admitem că în aceleși împrejurări regele get devine ginerele lui Lysimach.

Evenimentele petrecute în primul deceniu al sec. III î.e.n., după toate probabilitățile în anii 297 și 293 î.e.n., s-au desfășurat sigur în nordul Dunării. Mai greu de stabilit este însă locul exact al acestor operațiuni și totodată regatul lui Dromichaites cu „cetatea” **Helis**. Începînd cu V. Părvan s-a acceptat, aproape în mod unanim, că cele două confruntări, ca și stăpînirea regelui get și „cetatea” **Helis** sînt de plasat în Cimpia munteană. Descoperirile arheologice, epigrafice și numismatice mai recente, ca și o mai atentă revizuire a izvoarelor narrative antice, obligă — în prezent la o schimbare de poziție, urmînd a plasa regatul lui Dromichaites în părțile de sud ale Moldovei, la Poiana sau într-o altă așezare importantă din zonă.

Orașele grecești din Pontul Stîng au fost ținta principală a expansiunii celor mai de seamă puteri ale antichității, spre zona litoralului și a gurilor Dunării. De aceea ele au intrat, mai mult sau mai puțin de bunăvoie, sub autoritatea politică a acestora, schimbîndu-și protectorul după împrejurări. Dintr-un document epigrafic descoperit la Histria rezultă că în împrejurări grele, pe care izvorul nu le precizează, orașul Histria este nevoit să apeleze la

șilor. După cum o dovedesc recentele descoperiri arheologice, prezența lor în Dacia este atestată încă din a doua jumătate a sec. IV î.e.n., ajungînd ca în sec. III-II î.e.n. să se extindă în cea mai mare parte a Transilvaniei și Banatului. În regiunile extracarpătice se resimt mai ales influențele acestora, fără a exclude chiar și unele prezențe efective la est de Carpați și probabil și în vestul Olteniei. În legătură cu felul pătrunderii lor în Dacia nu se păstrează nici o informație scrisă. Cu toate acestea, o rezistență dacică, fie ea și minimă, este de acceptat. Pe baza acelorăși rezultate arheologice se poate stabili că puterea celților stabiliți în cuprinsul teritoriilor geto-dacice slăbește sensibil după mijlocul sec. II î.e.n., autoritatea revenind din nou dacilor. Ei se pierd treptat, fie prin repelierea lor către vest, fie prin asimilarea de către geto-daci. Încît, încă înainte de venirea lui Burebista la cîrma Daciei, aceștia nu mai apăreau nici cel puțin ca o pătură subțire cît de cît distinctă în masa autohtonilor.

Către sfîrșitul sec. III î.e.n., au pătruns și s-au stabilit vremelnice în teritoriul geto-dacic de la est de Carpați, populația de neam germanic a bastranilor. Momentul pătrunderii lor, fixat pe la anii 200 î.e.n., este consemnat de Troguș Pompeius (la Justinus, XXXII, 3, 16) care povestește că geții, în vremea regelui lor Oroles, „luptară fără succes împotriva bastarnilor”, motiv pentru care aceștia vor fi pedepsiți de suveranul lor.

**Cartea de istorie**

**201 documente**

În anul 1981 a apărut la Craiova un valoros volum de **Documente privind mișcarea muncitorească și socialistă din Oltenia pînă la crearea Partidului Comunist Român**. Aceeași editură, **Scrisul românesc**, scoate acum de sub tipar și o continuare „firească și necesară” — cum se arată în introducere — prin volumul de **Documente privind mișcarea revoluționară și democratică din Oltenia, 1921—1944** (244 p.), realizat de un colectiv alcătuit din Vasile Arimia, Paul Barbu, Victor Chiriță, Romus Dima, Ilie Vulpe, Ion Zărzără. Prezența în colectivul de autori a lui Romus Dima, autorul unei excelente lucrări despre **Mișcarea muncitorească din Oltenia** (Craiova, 1982) și a lui Vasile Arimia, editorul a numeroase și valoroase volume de documente, era o garanție pentru înalta calitate științifică a noului volum, prezentat aici. Și, într-adevăr, o dată răsfoit, cititorul este captivat de noutatea și intere-

sul textelor tipărite. Cele 201 de documente (la care sînt de adăugat, în unele cazuri, anexe) editate oferă o imagine vie a mișcării revoluționare și democratice, de la fîurirea Partidului Comunist Român pînă la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și anti-imperialistă din august 1944. Investigarea laborioasă a fondurilor de arhivă a permis autorilor volumului să dea la iveală piese documentare revelatoare pentru activitatea comunistilor, a altor militanți democrați, pusă în slujba clasei muncitoare, a luptei pentru libertatea și progresul poporului român. Rapoarte ale autorităților, în primul rînd ale poliției — redactate în stilul sec, nu lipsit de cite o notă caragială (de pildă, în referatul privind o descindere la sindicatele brutarilor, timplărilor și tipografilor din Craiova ne arată că „în cele două săli ale sindicatelor s-au găsit pe pereți diferite tablouri ca: Karl Marx, Ștefan Gheorghiu, Dobrogeanu-Gherea, Carol Liebknecht, J. Jaurès, o ilustrată nud cu steag roșu pe umăr și în mînă cu o

facă. Pe această ilustrată stă scris „Socialismul liberator” și altele, care toate s-au confiscat de Parchet” (p. 58), aceste rapoarte dezvăluie lupta statornică, plină de abnegație și angajare patriotică, a celor mai buni fii ai poporului nostru. De un interes deosebit sînt documentele care consemnează activitatea comunistă, revoluționară, desfășurată exemplar de tovarășul Nicolae Ceaușescu, soșit, la 25 iunie 1934, cu o delegație de tineri pentru a depune la procesul ceferiștilor, judecat la Craiova. Numeroase documente pun în lumină formele variate de exprimare a atitudinii antifasciste, antihitleriste a maselor, ca de pildă un cîntec „cules” de agenții Siguranței la Drăgășani, în iulie 1940: „Fir-al nabii Hitler / cu cine țî-a pus numele; / Hitler n-ai avea parte / de o luminare la moarte” și încheiat cu afirmarea încrederii în forțele proprii: „Noi avem o țară mică / România n-are frică”. Un volum de documente care, prin abundența ineditului, aduce o valoroasă contribuție la lăr-

girea bazei documentare a cercetărilor de istorie contemporană. Precedate de un substanțial studiu introductiv, aceste documente ilustrează rolul decisiv al Partidului Comunist Român în lupta pentru libertatea și independența națională a poporului român.

**Împăratul copil**

Specialist al istoriei cultelor antice, Robert Turcan publică acum o biografie a unui bizar împărat roman: **Heliogabal, (Heliogabal et le sacre du soleil, Paris, Albin Michel, 1985, 287 p.)**. Cititorii români au putut cunoaște efemera domnie a acestui împărat (218—222) din lucrarea lui Herodian, **Istoria imperiului roman după moartea lui Marcu Aureliu**, tipărită, în traducere românească, în 1960. Foarte tînărul împărat, avea 14—15 ani cînd s-a urcat pe tron, era un adept înfocat al cultului soarelui (Heliol, în feniciană Eleagabal). Ridicat în domnie de legiunile din Siria, a restabilit dinastia Severilor. Tutelat de

mamă și bunică, Heliogabal s-a datat la tot felul de acte de cruzime (execuții) și excentricități (a hotărît să căsătorească pe Heliol cu statuia zeiței Urania, ordonînd serbări în tot imperiul „ca la nunta între doi zei” informează Herodian). Neumîturînd pe pretorienii, a fost asasinat de aceștia și aruncat într-un canal.

Robert Turcan povestește istoria acestui împărat cu erudiție și cu o artă a narației care dau farmec lecturii. Biografia acestui adolescent pentru care puterea rămîne „o mare jucărie” este reconstituită minuțios, autorul subliniînd rolul lui Maesa (bunica) și al lui Soemias (mama) în înălțarea la tron a copilăndrului ca și în timpul domniei lui. Se poate pune întrebarea dacă Heliogabal merita efortul de investigație al unei biografii, dat fiind caracterul meteoric al circuirii sale. Fru-musețea cărții lui Robert Turcan ne scutește de a da răspunsul și ne îndeamnă să o semnalăm aici.

FLORIN CONSTANTINIU ■



### Confruntări

## Gala de teatru contemporan

Intre intilnirile teatrului românesc, Gala de teatru contemporan — manifestare bienală găzduită de municipiul Brașov — reprezintă unul din reperatele cele mai generoase prin deschiderea programului său, prin asezarea pe primul loc în ierarhia intențiilor organizatorilor (Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Brașov, Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale din R.S.R., Teatrul Dramatic Brașov) a elementului de progres prin originalitate în domeniul dramaturgiei și artei spectacolului. Cea de-a VII-a ediție a Gălei s-a încheiat recent, după șapte zile de competiție, desfășurate în prezența unui mare număr de oameni de teatru — dramaturgi, critici dramatici, regizori, actori, directori de instituții teatrale și secretari literari etc. Programul Gălei a inclus, pe lângă cele douăsprezece spectacole (unsprezece în concurs), și două runde de dezbateri pe marginea acestora, precum și o intilnire cu artiștii amatori din județ. În final, un colocviu pe tema „Teatrul și pacea” a abordat, prin intermediul referențelor, o multitudine de probleme de principiu, atât în domeniul ideologiei cât și al conținutului, legate de actualul moment de teatru românesc.

O discuție asupra programului celei de-a VII-a ediții a Gălei de teatru contemporan nu poate porni decât de la accepția dată — în statutul acestei competiții — termenului de **teatru contemporan**. Dacă la precedentele intilniri de acest fel s-a stabilit, prin consensul organizatorilor, acceptarea în program a pieselor și spectacolelor din ultimii zece ani, apoi din ultimii douăzeci de ani, pentru

(Continuare în pagina 10)

TANIA RADU ■



Concurs de im-  
prejurări — un  
spectacol des-  
pre adevăr și  
responsabilitate.

### Un poem pentru patrie

## Omul și țara

Egal se cuprind  
in calda rostire a limbii române ;  
vocale deschise aprind  
respirația care și după noi va rămâne.

Măsurind cu privirea pământul,  
trecind de săgețile vremii — neatins la răscruce ;  
dezleget, mai sus de pasăre, cîntul  
răsăritul de soare îl vede atunci

Piept însuși de piatră și de bronz la hotare,  
clopot bătînd la-nceputuri de veac ;  
luna moie — griul cel verde răsare  
și dulce e munca, fără zăbavă și leac.

Călcînd pe urme de-omăt și de ploie  
(toată grija cetății-n armura-i de-oțel) ;  
șoptindu-i, făptură : „Nici-un pas înapoi,  
e scris și-n luceferi la fel”.

Egal se cuprind, rotund absorbiți  
de prima-nfrunzire, de prima ninsoare ;  
Omul și Țara : cînd acestea citiți,  
aplecăți-vă fruntea-n adînc —  
la izvoare !..

VIRGIL DUMITRESCU ■

## Marea configurare

Pe cînd eram elev, la vîrsta cursului pre-  
liceal, plăcerea cea mai profundă o trăiam  
la ora de geografie, cînd mi se cerea să con-  
figurez, din memorie, pe tablă ori pe caie-  
turi de desen, marile platforme continentale  
— dar mai ales acele imprezvizibile încreș-  
turi de arhipelaguri, de insule și insulițe,  
pete albastre constituind ele inelele un cere-  
monial plastic tulburător, hotărît dintru in-  
ceputurile lumii. În voluptatea trasării ace-  
stor „multiplicate dantelării naturale, traver-  
sam cu fervoare, pe pinza încordatei mele  
imaginații, nesfîrșite căi acvatice închipu-  
indu-mi lumi fiind și nefiînde, pe care le  
priveam aievea ca de pe puntea deschisă a  
unei nave rapide înconjurînd țărîmuri și ci-  
vilizații miraculoase.

Astăzi, trecut demult de vîrsta deplinului  
echilibru al vieții, așadar nu prea departe de  
cifra 50, încă mai am voluptatea „didacti-  
că” a palpării, țărîmurilor nedefinite ale ima-  
ginației — acele lumi necunoscute, închi-  
puite în literă și în cuvînt, pe care doar  
visarea condeiului încearcă să le decupeze  
din marea noapte a începuturilor, asterîndu-  
le, ordonat, pe hirtie. Este exact ceea ce  
simte, cred, și însămintătorul pămîntului la  
clipa supremă a primirii rodului în palmele  
sale uscate de credință și așteptare. Acest  
ritual al configurării e o lecție, totuși, de  
„geografie fizică” translată, pe neobservate,  
în geografia intimă a gîndurilor și a reve-  
lării propriilor țărîmuri ale fîmței.

GHEORGHE ISTRATE ■

### Cintarea României

## Invitație

### Într-un muzeu

Peisajul cultural al munici-  
piului Baia Mare — inconfun-  
dabil focar de cultură — a fost  
completat fericit cu deschiderea  
secției de artă din cadrul Mu-  
zeului județean Maramureș. La  
drept vorbind, pentru prima  
dată secția de artă din orașul de  
la poalele Gutinului are un lă-  
caș propriu, restaurat și reame-  
najat corespunzător. Veniți și  
vedeți, ar putea suna un text  
sincer de invitație într-un mu-  
zeu-expoziție-permanentă, tra-  
dițiile progresiste ale artei și  
vieții plastice băimărene înscrise  
pe firmamentul iluminat de  
nouă decenii de continuitate. Ace-  
ste nobile dezeritate intru  
frumos, determinînd o atitudine  
estetică complexă și cu o arie  
de rezonanță sporită, le regăsim  
circumscrișe în cadrul genera-  
selor inițiate din cadrul Festi-  
valului Național „Cintarea  
României”. Retrospectiva băi-  
mărenilor cîștigă hotărît în ochii  
publicului prin chiar această  
reusită expoziție permanentă de  
artă, pe de o parte, iar pe de  
alta, asigură depozitarea optimă  
a întregului patrimoniu de artă  
și permite, în egală măsură,  
desfășurarea unor multiple for-  
me de activitate cu marele pub-  
lic iubitor de adevăr și frumos.

Expoziția de bază se desfășoară  
pe două nivele, în total  
cu 11 săli de expunere în su-  
prafață de 581 m.p., oferind pu-  
blicului posibilitatea să contem-  
ple peste 200 de picturi, sculp-  
turi, grafică și artă decorativă.  
Începînd cu artistul maramureșan  
Simion Hollosy Corbul  
(1857—1918) care se remarcă  
prin-o acuratețe a desenului și  
o prospețime a culorii, contin-  
nuînd cu primii peisagisti băi-  
măreni și pînă la sculptorul  
Vida Gheza și neîntrecutul pic-  
tor, grafician și sculptor, Mihai  
Clos, lucrările expuse poartă o  
marcă inconfundabilă, marca u-  
nei originalități care își are iz-  
vorul în străvechea și mereu  
noua istorie a Maramureșului,  
ținut aspru, frumos și emblema-  
tic, purtînd pecetea gliei și fiin-  
ței neamului românesc.

Dincolo de acest „clocot” lă-  
untric, dincolo de acest plăcut  
izvor de credință și idealuri „re-  
perabil” aici, la fruntăriile țării,  
interesant este un anume fenomen  
de creație și de receptare  
a operei de artă : artiști de di-  
ferite naționalități, avînd la  
bază studii în diferite centre eu-  
ropene, se unesc și lucrează în  
aceeași nobilă confrerie artisti-  
că, demonstrînd universalitatea  
limbajului artistic.

Ne-am adresat cu un recent  
prilej muzeografului Traian  
Moldovan, „sufletul” acestei ini-  
țiative, care ne-a făcut cîteva  
mărturisiri grăitoare despre ef-  
fervescența creației plastice  
desfășurate în acest Nord stă-  
tornic de artă. Sint demne de  
reținut operele lui Ioan Thorma  
(1870—1937), Alexandru Ziffer  
(1830—1962), socotit pe drept cu-  
vînt un neegalat maestru al a-  
cordurilor complementare cu  
valente expresioniste ; Ioan  
Kizsan și Andrei Mikola, peisa-  
gisti de înaltă tinută ; Eugen  
Pascu — avînd o structură en-  
ergică a desenului ; Iosif Klein  
ori David Iandi, cu notabile ve-  
leități expresioniste și, nu în  
ultim rînd, desigur, Vida Gheza  
(1913—1980), sculptorul care se  
numără printre marile personal-  
ități ale contemporaneității.

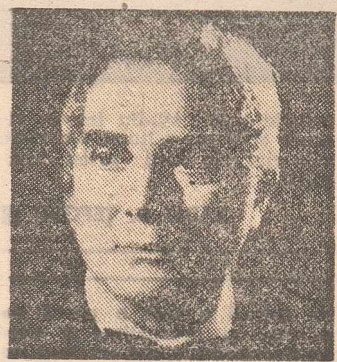
Denumită semnificativ „Tra-  
diție și continuitate în Centrul  
artistic de la Baia Mare”, expo-  
ziția de bază și manifestațiunile  
adiacente — lectorate în muzeu,  
comunicări plastice, studii de  
creație pentru copii și tineret,  
precum și alte multiple forme  
și activități muzeale — vin să  
demonstreze, o dată în plus,  
profundul atașament al miscării  
artistice băimărene la promova-  
rea constantă a valorilor pene-  
umane, a frumosului și bunului  
gust.

DORIN SĂLAJAN ■

### Artistul — conștiință a epocii sale

VALENTIN TEODORIAN :

## „Cred în reînflorirea operei”



— Stimate maestre, sinteți  
în muzica românească interpre-  
tul a cărui voce acoperă, dacă  
nu mă înșel, mai bine de trei  
decenii de carieră. Se spune că  
pentru un tenor este foarte  
mult. De fapt cînd ați început  
să cîntați ?

— Sărbătorirea prin care  
Opera Română m-a onorat cu  
cîteva vreme în urmă avea ca  
„obiect” împlinirea a 35 de ani  
de carieră neîntreruptă pe sce-  
na primei instituții lirice a țării.  
Dar dacă mă gîndesc la  
anii uceniciei în diverse corale  
— dintre care la loc de frunte  
le-as plasa pe cele conduse de  
marele meu profesor de muzică  
Nicolae Lungu —, constat că  
am început să cînt „oficial” de  
la vîrsta de 16 ani. Fără îndo-  
ială că faptul nu s-a produs  
brusc. Existau (în copilărie și  
adolescența mea) cîteva pre-  
mise care însemnau pentru uni-  
ficările unor perspective pro-  
mițătoare. În programele ser-  
bărilor școlii primare de băieți  
nr. 11, de pe Calea Griviței și  
cele ale Colegiului Național  
Sf. Sava numele meu figurează  
aproape permanent atît ca re-

citator de versuri clasice, cit și  
ca interpret de muzică vocală.  
— La această vîrstă, a ado-  
lescenței, intervin unele modi-  
ficări ale vocii. Ce voce aveați  
atunci ?

— În perioada de timp def-  
nită de medicină prin expresia  
„voce în schimbare”, această  
modificare fiziologică nu mi-a  
pus deloc probleme în fonatie.  
Cîntam — după nevoie ! — și  
ca sopran, și ca tenor. Vocea  
începuse deja să mi se timbreze  
și să capete culoare specifică.

— Care a fost reacția celor  
care au sesizat acest fapt ?  
— Mulți imi prevedeau un  
sfîrșit iminent al capacității de  
a mai cînta. Dar tatăl meu, sin-  
gurul care a avut întotdeauna  
încredere în așa-zisele mele  
insușiri vocale și mai ales în  
intuiția mea în legătură cu cin-  
tul, mi-a încurajat această duali-  
tate, veghind cu grijă de specia-  
list să nu forțeze vocea în nici  
una din ipostazele dovedite,  
adică m-a format, mi-a educat  
disponibilitățile de dozare și in-  
tensitate a sunetelor. Această  
învățatură inițială am culti-  
vat-o și respectat-o tot timpul

existenței mele artistice.

— Tatăl dumneavoastră era  
solist al Operei Române ?

— A fost timp de 25 de ani.  
Mărturisesc că nimic din ceea  
ce a însemnat în viața mea de  
copil „perspectivă muzicală” nu  
ar fi fost posibil fără norocul  
de a mă fi născut într-o casă  
unde mediul artistic era ceva  
de sine înteles. Tatăl meu,  
baritonul Constantin Teodorian,  
a fost unul din cei 23 de  
membri fondatori, din 1921, ai  
acestui lăcaș de cultură, iar  
mama, Eugenia, deși funcțio-  
nară, devenise încă din adoles-  
cență membră fidelă a societă-  
ții corale „Carmen” și avea o  
voce de alto, nu mare, dar cu  
transparente plăcute, care-i  
confereau un anume farmec  
nostalgic. Discuțiile artistice  
dintre părinți erau legate de  
spectacolele și concertele la  
care participau ; adeseori îi  
auzeam „repetînd” prin casă,  
exersînd diferite pasaje din  
lucrări muzicale celebre, toate  
mă subjugau.

— Dacă ar fi să emit o pă-  
rere de iubitor al muzicii, aș  
spune că faceți parte din cate-

goria de solisti vocali care s-au  
impus atît prin voce, cit și prin  
muzicalitate ?

— Eu nu m-am socotit nici-  
odată un „bel-cantist” în sensul  
în care noțiunea era înțeleasă  
în secolul trecut și s-a conti-  
nuat pînă prin anii '25. Fără a  
neglijă tehnica vocală, fără a  
neglijă perfecționarea unei fra-  
ze pînă la o anume eleganță  
artistică, am fost de la primele  
începuturi în operă — și nu  
numai în operă — un actor liric  
pentru care intruparea persona-  
lului trecea întotdeauna înain-  
tea simplei frumuseți a cîntu-  
lui. Dacă în mod firesc proble-  
mele vocii au fost mereu pre-  
zente în preocupările mele,  
mirajul de a fi „personaj” pre-  
vala încă de la primii mei pași  
pe scenă.

— V-aș întreba acum dacă  
n-ați fost vreodată complexat  
fiîndcă în repertoriul dumnea-  
voastră putem enumera mai  
puține roluri dramatice ?

— N-am trăit niciodată un  
asemenea complex. Pur și sim-  
plu vocea mea nu s-a „pretat”  
interpretării unor roluri drama-  
tice. Singura excepție în care  
am și regretat această particu-  
laritate, a fost, ca să mă ex-  
prim astfel, o nostalgie : dacă  
aș fi fost dotat de natură cu o  
voce dramatică, mi-aș fi con-  
centrat întregul arsenal al mij-  
loacelor de exprimare artistică  
asumîndu-mi rolul Gherman,  
din *Dama de Pică* a lui Ceaik-  
ovski... aceasta mi-ar fi adus  
satisfacția supremă ca actor-  
liric.

— Vorbînd de roluri, pe care  
il considerați că v-a exprimat  
pe deplin ?

— Iată că oscitez și astăzi  
între poetul Lenski din *One-  
ghin-ul* lui Ceaikovski, contele  
Almaviva din *Bărbierul* lui

(Continuare în pagina 15)

VIRGIL SORIN ■



Concerte educative

Tineri interpreți

Mai rar ca un concert să dureze trei ore încheiate; și mai rar ca spectatorii să nu se folosească în fotolii, în acest interval destul de neobișnuit de lung, ca timp, iar la sfârșit să mai și biseze; foarte rar ca la o manifestare de muzică de cameră să asiste circa 500 spectatori; extrem de rar faptul ca, aproximativ 3/4 din public să fie format din tineri, studenți, elevi etc. (fără ca seara respectivă să fie inclusă în seria obișnuitelor abonamente la concertele educative ale RTV, care — cel puțin în această stagiune — sînt variate și numeroase); iată fenomene interesante, observate recent în sala din strada Nuferilor, în deschiderea serilor camerale printr-un semnificativ concert care a cuprins lucrări din creația marelui Johann Sebastian Bach. Pentru a accentua și a lămurii, mai bine, aserțiunile de mai sus, să concluzionăm că **frecvența din ce în ce mai mare a tineretului** la manifestările simfonice și chiar de muzică de cameră a devenit un fapt, aproape, obișnuit. Se demonstrează, astfel, că generațiile tinere urmează un drum invers al educației muzicale. Lipsiți la început de o informare mai completă, privind marea cultură muzicală a umanității, tinerii noștri se îndreaptă mai întâi, firesc, spre cea mai simplă formă a muzicii, muzica dansantă; mai târziu, trec către genul operetei, apoi al suratei sale mai pretentioase, opera; pentru ca în final să fie extrem de interesați de marile genuri ale muzicii culte, cel simfonic și cameral, corespunzătoare — de altfel — cu pregătirea intelectuală superioară, ce se înfăptuiește la majoritatea tineretului din România zilelor noastre. Un fenomen extrem de interesant, verificabil din plin și pe viu, care se petrece liber, fără alt îndemn decît acela al satisfacerii necesităților estetice ale fiecăruia, în raport cu gradul gândirii individuale; fenomen care, credem, ar trebui analizat mai profund, în primul rînd de toți acei dintre noi care au drept profesii — și deci sarcini — educația tineretului.

Reintorcîndu-ne la concertul Bach, să spunem că manifestarea a fost îmbogățită atît prin cuvîntul introductiv al compozitorului Doru Popovici, cît, mai ales, prin prezentarea — pe întreg parcursul — făcută de muzicologul Iosif Sava: extrem de documentat, ca de obicei, comunicativ, el a avut rolul de a ajuta auditoriul să pătrundă mai lesne în intimitatea creației canturului din Leipzig. Sava a fost sprijinit, în această acțiune, de un mînușchi de interpret, cu o certă valoare. Astfel, tinăra violonistă Luminița Petre-Rogacev își dovedeste cu fiecare apariție a sa pe podiumul de concert, talentul de necontestat. Așa cum de altfel, s-a petrecut și de această dată, ea interpretînd **Ciaccona pentru vioară solo** în stil, cu un ton plin de căldură, o tehnică fără reproș (demonstrată, în special, în dublele coarde abordate fără accente brutale) și cu o înțelegere deplină a logicii întrebărilor și răspunsu-

rilor. A urmat Marin Cazacu, un violoncelist care, fără îndoială, în acest moment, se situează pe o treaptă valorică europeană. Felul în care a gândit și a redat **Sonata în sol minor** — scrisă inițial pentru viola da gamba și clavecin — construind monumentalitatea în prima parte, dialogînd calm cu partenera sa, pianista Steluța Radu, în cea de a doua parte și arătînd o asimilare deosebită a științei contrapunctului, în final, ilustrează deplinătatea însușirilor de muzician ale lui Marin Cazacu.

Vinciu Moroianu, pianistul pe care noi l-am semnalat încă de pe vremea de cînd era copilăndru, a ajuns, în pofida vârstei sale tinere, la maturitate profesională. Chiar și cel mai neavizat public ar fi putut să-și dea seama că se află în fața unui mare interpret, căci exprimarea unor sonorități de crăă, ori clopote, din pian, nu se află, la îndemîna oricui; de asemenea, expunerea melodiei — un fel de melodie infinită de mai târziu a lui Wagner, iată aici și una dintre antecedentele limbajului dramei muzicale wagneriene! — printr-un tuseu fin al minii drepte acompaniată aproape șoptit, în bas, de mina stîngă, creșterea sonorității de la piano pînă la tunult, meditația, visarea severă care prevede romantismul, toate la un loc îl impun, astăzi, pe Vinciu Moroianu ca pe un adevărat vîrf al generației sale, o generație plină de har!

Ansambllul „Grupetto”, format din Martha Joja — clavecin, Nicolae Maxim — flaut, Robert Dumitrescu — viola da gamba și solista Georgeta Stoleru, ne-a prezentat, cu o aleasă tinută artistică, două arii dintre cantatele lui Bach, verificîndu-se încă o dată înaltul grad de pregătire și specializare stilistică al fiecărui membru din micul grup de muzicieni; pentru ca după aceasta, o parte a Orchestrei Simfonice din Constanța, aflată sub bagheta lui Paul Staicu, să ne emoționeze prin interpretarea dată vestitului Concert Brandenburgic nr. 3 și a Suitei nr. 2, cu flaut obligat, solist fiind tinărul Liviu Cristian, din orchestra Teatrului Liric din Constanța. Precizia execuției, plasticitatea reliefării temelor, dialogurile între orchestră și grupul de solisti (în pofida tineretii și a numărului redus de interpreți) ca și viteza deosebită a solistului, ne-a întărit convingerea — afirmată de noi și în alte împrejurări — că, astăzi, Constanța posedă unul dintre cele mai înzestrate colective de gen, izbîndă sigură a muncii neobosite dusă în timp de experimentatul muzician și priceputul pedagog Paul Staicu; iar prezentarea acestui ansamblu în Capitală, ori pe alte scene, este dorită cît mai des.

O seară memorabilă Bach, cu multiple valențe educaționale; o seară a tinerilor pentru tineri; o seară în care autodepășirea condiției intelectuale s-a aflat la loc de cinste: de la creator, la interpreți și public!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Viața culturală la zi

Vitrina cărților

● O plăcută surpriză oferă editura Minerva iubitorilor literaturii lui Mircea Eliade, prin reeditarea romanelor **Maitreyi și Nuntă în cer**, la 53 și, respectiv, 47 de ani de la princepsul celor două volume, reeditate, între timp, de mai multe ori și traduse în franceză, italiană, germană, spaniolă și portugheză. Dacă reeditarea din 1969, apărută la Editura pentru literatură, beneficia de un studiu introductiv semnat de D. Micu, postfața volumului de acum îi aparține lui Gabriel Dimisianu, care abordează **iubirea** — motivul dominant al prozei lui Mircea Eliade, atît în latura simbolică, mitic-înțiată, a acestuia, cît și din unghiul experiențelor autentice, specifice prozei românești din deceniul patru. Interesante sînt mai ales observațiile lui G. Dimisianu în ce privește relațiile dintre Maitreyi și **Întoarcerea din rai** sau **Huliganii**, unde tema eroșului se încarcă de semnificații

ideologice și etico-sociale, ca și observația privind anticiparea, în romanele lui Eliade, a unor „situații și tipuri din literatura lui N. Breban”. **Maitreyi** rămîne scrierea „cea mai bună din acea perioadă” a autorului, „prin linia ei de simplitate expresivă, prin tensiunea înaltă a evocării poetice și capacitatea de a fi impus în literatura română un personaj feminin a cărui putere de seducție rămîne aceeași după decenii”.

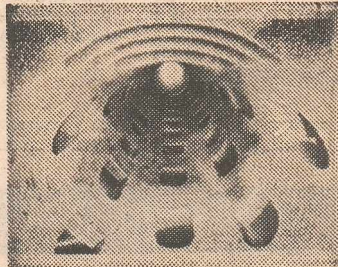
● Două apariții remarcabile la editura Meridiane, în colecția „Biblioteca de artă”: Jacques Le Goff, **Pentru un alt Ev Mediu** (cu subtitlul original „Timp, muncă și cultură în Occident”), traducere, note și studiu introductiv de Maria Carпов, și Pierre Bourdieu, **Economia bunurilor simbolice**, traducere și prefață de Mihai Dinu Gheorghiu. Istoria mentalităților și, respectiv, sociologia literaturii — două demersuri metodologice de acută moder-

nitate, așadar, și care își găsesc în Jacques Le Goff (din a cărui operă s-a mai tradus la noi, în 1976, **Civilizația occidentalului medieval**) și Pierre Bourdieu (profesor la Collège de France și director la Centrul de sociologie europeană) doi reprezentanți de indiscutabil prestigiu. Insumarea, în cel dintîi caz, a datelor istorico-sociale și economice, cu cele artistice, filosofice, juridice, arheologice, comerciale și tehnice, care compun structurile (exuberante, în subtext, dar rigurose și plurivalent elaborate, în fapt) ale acestui „alt” Ev Mediu, cuprins între vremea Imperiului roman și revoluția industrială din secolele XVIII—XIX, alături de fuziunea — în cazul lui Pierre Bourdieu — a esteticului cu industrialul, a artei cu sistemele comerciale și a psihologiei individuale cu psihologia colectivă prilejuiesc o lectură plurală, ca să spunem așa, cu finalitate complementară, înscind faptul estetic într-o constelație extraliterară adecvată.

TANIA RADU ■

Exerciții de imblinzire a luminii

O clădire, spartă, prin care lumina traversează interiorul, strîngîndu-se într-un fascicul intens, mai apoi într-un punct aprins din care iradiază întreaga gamă coloristică, o casă îmbrăcată în iederă, o construcție prismatică adică, pivîită de jos, care taie spațiul într-un evantai de planuri, un plafon prin care perspectiva adîncimii pare a exploda din clipă în clipă, grămizi de nisip surprinse în întreaga lor materialitate fragmentată, despuieri abile de aparente ale corpurilor și peisajelor, amplificări ale detaliului pînă la imaginea lui fantastă, hiperrealistă sînt elementele cele mai personale ale desenele lui



Onisim Colta, expuse la Galeria „Căminul artei”. Lucrate în creion și tuș cele mai multe, aceste exerciții de imblinzire a luminii și de educare a spațiului imbină după o regie proprie o

foarte proaspătă percepție a culorii, de obisrie impresionistă, cu organizarea riguroasă a structurilor, de orientare constructivistă. Desenele se bizuie pe o sinteză a instinctului pur și a elaborării meticuloase, a culorii

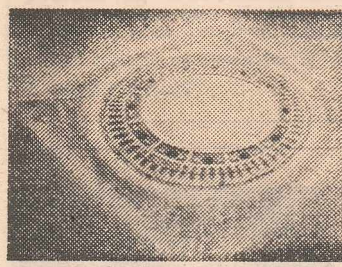


și liniei, cam în felul în care au încercat această imbinare insolită postcubistii, un Jacques Villon, pe pildă.

Prin deschiderile discrete ale spațiului, Onisim Colta sugerează nu doar o amplificare a dimensiunilor, ci și o perspectivă anamorfotică, imagini ale adîncimii, jocuri ale luminii, o lume dinamică, în continuă reorganizare a elementelor ei componente. Hașurile, uniformitatea culorii (negru și maro mai cu seamă, dar și griuri imblinzite de galben) trecerile fine de la o nuanță la alta, o excelentă tehnică a umbrei dau acestor desene o evanescentă care închide în ea semnele unei metamorfoze lente, imperceptibile, o mișcare discretă a aparenței și esenței. O lumină aburită, difuză, estompată prin diluări cromatice învăluie lumea desenele lui Onisim Colta într-un aer ireal, impecabil stăpînit plastic.

Elegant în tot ce face, riguros

în organizarea elementelor artistice, atent la echilibrul cromatic și la proporțiile spațiului (întotdeauna distribuit după un punct de concentrare luminoasă), plasticianul arădean e însă și un desăvîrșit organizator de amănunte emblematic. O pană, o frunză uscată, un cui, răzleț, cîteva pești întinși la uscat sînt cîteva din detaliile care sparg austeritatea geometrică și în care se revarsă nuanțele cromatice ca într-un punct concentrat de culoare, aproape material. Un superb desen, ce poate fi considerat o schiță de pictură în ulei, e acela în care cîteva pești uscați, atîrnati de un cui, alăturati unei imagini iconografice din planul alăturat traduc o admirabilă imagine simbolică a martirajului. Nu e doar tehnică în desenele lui Onisim Colta, deși profesionalitatea e covîrșitoare în tot ce face artistul, ci și o simbolistică încheată, coerentă, semn că avem de-a face cu un talent dublat de o viziune. Expoziția de la „Căminul artei” arată în Onisim Colta un autor care și-a educat simțul



artistic prin studiu intens, rigoare și finețe a liniei. Desenele sale sînt ale unui artist desăvîrșit.

RADU G. ȚEPOSU ■

Gala de teatru contemporan

(Urmare din pagina 9)

ediția 1986 programul propune ca teatru contemporan dramaturgie și spectacol datat după cel de-al doilea război mondial. Criteriul n-a fost însă, din ferice, folosit ca atare, rămîndu-se doar la o anumită larghetate a lui. Au intrat astfel în concurs spectacole cu piese de D. R. Popescu, Ion Brad, Iosif Naghiu, Ecaterina Oproiu, Eugen Barbu, Adrian Dohotaru, Dina Cocea, I. D. Sirbu, Eugenia Busuioceanu și Ion Bălan, precum și o piesă a dramaturgului sovietic Leonid Zorin, la care trebuie adăugat spectacolul Teatrului Mic cu piesa lui Romulus Guga **Amurgul burghez**, prezentat în afara Galei. Așadar, o dramaturgie acoperind cel puțin două decenii de teatru românesc (prezența lui Leonid Zorin nu înghăduie, firește, extinderea perspectivei asupra teatrului contemporan universal), într-o selecție dacă nu reprezentativă, în orice caz nu unilaterală. Comedia, parabola existențială, drama psihologică, drama socială, comedia lirică și dramaletă, comedia satirică și piesa de actualitate s-au alăturat în Gala de teatru contemporan ediția 1986.

Diversitatea formelor dramaturgice a fost dublată însă și de o la fel de mare diversitate a formelor de spectacol. Pe o scară a valorilor cu (totuși) prea multe trepte, și-au prezentat realizările unsprezece teatre. A fost remarcată și amendată prezența destul de modestă a Naționalelor (la Brașov, au prezentat spectacole Naționalul din Cluj-Napoca și Naționalul craiovean).

● Prima zi de concurs a programat o premieră absolută — piesa lui Ion Bălan, **Pinda**, în interpretarea actorilor de la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila și o piesă cu bogată biografie scenică, într-un spectacol nici el foarte nou: **Să nu-ți faci prăvălie cu scară** de Eugen Barbu, la Teatrul Giulești din Capitală. În regia lui Constantin Codrescu, și scenografia Lavinei Mirșu, distribuția brăileană a dat viață unui subiect de actualitate: întoarcerea către sat, mai bine zis întoarcerea specialiștilor către sat, în ideea așezării omului potrivit la locul potrivit într-o lume preocupată în primul rînd de echitate.

● Spectacolul Teatrului Giulești din București cu piesa lui Eugen Barbu, **Să nu-ți faci pră-**

**vălie cu scară**, regizat de Sanda Manu, cu o scenografie aparținînd lui Mihai Tofan, îndeobște cunoscut atît prin reprezentațiile teatrului la București și în turneu, cît și din comentariile specialiștilor de la premiera sa și pînă în prezent nu mai necesită detalieri. Un spectacol curat, rotund, lipsit de ostentație, susținut de actori al căror nume suplinește orice comentarii: Olga Tudorache, Olga Bucătaru, Radu Panamarenco, Jeanine Stavarache, Agatha Nicolau, Sebastian Papaiani, Ion Pavlescu, Valeria Sitaru, Mircea Dumitru, Florin Dobrovici. ● O prezență de calitate, salutată ca atare și în cadrul dezbaterilor, au avut-o în Gala de la Brașov doi tineri regizori, Dominic Dembinski semnează o montare de certă originalitate cu piesa lui D. R. Popescu **Acești ingeri trîști**, sprijinit și de ideea scenografică a lui Constantin Ciubotaru. Cunoscutul text al lui D. R. Popescu este explorat de această dată pe calea sugestiilor sale elegiace. Rezultă un spectacol de un realism fără sarcasm, încărcat de o anume poezie a aspirației spre puritate și datorită căreia tensiunea dintre mizeria concretă și sublimul idealului nu mai trec în primul plan ca raport antagonist, ci pur și simplu ca polaritate existen-

țială. Actorii sînt conduși către o interpretare subsumată direct situației dramatice și simbolului tutelar al spectacolului: miereasa, așadar împlinirea prin adevăratele ordine existențiale. Spectacolul lui Dominic Dembinski propune o idee regizorală coerentă, convingătoare, pe marginea unui text ce putea inhiba prin cantitatea și calitatea anteriorilor sale traduceri în spectacol. ● Mihai Constantin Ranin — cel mai tinăr regizor al Galei — s-a prezentat cu un spectacol de asemenea original, cizelat de o evidentă reflexie culturală, cu piesa **Valiza cu fluturi** de Iosif Naghiu, cu trupa secției germane a Teatrului de Stat din Sibiu. Epurînd textul de ceea ce tinărul regizor a considerat a fi balast epico-dramatic, Mihai Ranin și-a gândit spectacolul prin prisma sugestiilor sale de natură psihanaliză. Proiecțiile subconștientului s-au sprijinit în spectacolul Teatrului din Sibiu pe o soluție scenografică (pentru care semnează Mugur Pascu) ingenioasă, conștînd într-un sistem de proiecții de diapozitive, care avertizează spectatorul de semnificațiile de adîncime, neconjuncturale, posibile, ale textului. Prin formula sa personală, **Valiza**

**cu fluturi** a fost o probă de tinerețe și prospețime a exegezei regizorale, pe un text ce și-a clasicizat de numeroase alte montări. ● Un grupaj fericit, prin calitatea deosebită a spectacolelor, a alcătuit Teatrul Dramatic din Brașov cu **Arca bunei speranțe**, de I. D. Sirbu și Teatrul Nottara din București cu **Concurs de impresurări**, de Adrian Dohotaru. Pornind de la textul de o mare poezie și vibrație metafizică al lui I. D. Sirbu, teatrul brașovean a realizat un excelent spectacol de studio. Soluția scenografică a lui Adrian Tatu s-a dovedit a fi una de reală forță de sugestie, ajutînd spectacolul să se ridice din litera textului către mesajul profund umanist, de amplă generalitate pe care îl propune. Sprijinindu-se pe datele textului, nu a rebours — ceea ce ar fi fost cel mai facil dintre eforturile de originalitate —, ci potențîndu-le cu semnele teatrale bine găsite, **Arca bunei speranțe** este un spectacol cu incontestabil impact psihologic, tuburător. Interpretii — Mircea Andreescu, Geta Grapă, Luminița Blănaru, Doru Ana, Radu Negoescu, Ioan Georgescu și George Tudor — susțin viziunea regizorului cu o aproape egală adevărate paritură. Un rol de excepție a fost cel al lui Geor-



Cronica literară

de Romul Munteanu

Poezie, biografie, evocare

Aurel Rău a fost întotdeauna un poet discret. Tonurile stridente, ca și alte modalități ale exceselor retorice nu i-au marcat niciodată creația literară. Notațiile sale lirice sînt sobre sau de-a dreptul laconice, iar reflecțiile asupra existenței prezintă scurte interstii colocoiale, grefate pe dinamica micului fapt cotidian.

Aurel Rău se comportă în opera sa ca un veritabil reporter liric, dornic să relateze cum se produc întâlnirile dintre conștiința sa și diversele aspecte ale existenței. Din pragul casei părințești pînă la Cluj, Bosfor, Scoția, Santa-Barbara, spiritul itinerant al poetului își găsește afinități și se confesează. Dincolo de această geografie lirică, trăirea scriitorului pătrunde într-o istorie verticalizată, exponențială, aptă să reunească în același univers afectiv lumea dacilor, secvențe din viața lui Ovidiu la Tomis, drama lui Avram Iancu și spațiul românesc pastoral. Rural și citadin, amestec de culorile lui Aprille în spațiul său mioritic, ca și de muzica lîfului ce urcă spre cer, provincial cu gesturi familiare de răspuns bătrînelor doamne (Servus Aurel!), dar cu antenele deschise spre marile metropole, Aurel Rău este un secretar de conștiință gata să audă pulsul istoriei și să vadă cum se fac și se desfac civilizațiile. Contactul dintre eul de profunzime al scriitorului și datele existenței lui real sau imaginare a determinat în mare măsură personalizarea directă a unor enunțuri literare. Poetul percepe eul său itinerant adunat într-o singură matrice (Eu cu mine pe drum), este solicitat de gest (Să iau în mînă și să string), solicitat actul impulsional din exterior (Dă-mi brînci să ies din codul eticii), coboară spre datele străvechi ale sinelui luminat (Unde a fost locul meu am sădit o flacără), aude cum îi cîntă o pasăre de primăvară (Cucul mi-a cîntat toată ziua: cucu) etc.

Incizia în memoria biografică are o imensă funcție exponenționistă și, totodată, aglutinantă. Trecut prin edenurile luminate de păcat din poezia lui Kavafis, saturat de versetul ghindor și descriptiv de plante și flori rare, cultivat de Saint-John Perse, Aurel Rău trăiește parcă o discretă stare de frică și cutremur în fața istoriei poeziei, revărsată peste el cu forța sa milenară. Ochiul fixat pe carte visează istoria cărții, lectura celor vechi împinge gîndul în viitor; dar marea bancă lirică garantată a operei sale rămîne poezia interbelică. Scriitorul se întoarce spre ea, așa cum acrobatul cade în plasa salvatoare de vieți. Îndoiala macină uneori poezia ca un experiment îndelungat, capabil să înghită tot ce este cu putință: „S-au scris poeme de toate mințile: cu formă, fără formă, / cu conținut, fără conținut, / pe efemer mîzind, pe sordid / în locuințe dar și-n cabane de munte unde versurile / sînt foarte lungi“ (Un om de liniste).

Dar mișcarea de despărțire de trecut rămîne doar un gest ce nu se convertește în act. Etimonul spiritual din profunzimea poetului se aude ca un reproș, ca o altă voce venită din altă parte, poate dintr-o etnografie depozitată exponențial în sinele scriitorului. Istoria ideilor marchează biografia poetului: „— Bine, Aurel, Rău / spune un glas bătrîn dintr-un brad bătrîn, / te-am lăsat să-ți lepezi credința / în veșnicia satului românesc ca matrice stilistică, / în trîncina oricărei țînte, în jocul de cuburi, / în poeziei interbelice îndobște“ (Mișcarea de revoluție).

Din capcanele culturii cu toate eriziile ei, ca și din muzeul poeziei, scriitorul clujean se străduiește să iasă pe toate căile. Virtuoz al cuvîntului înțeles ca artă combinatorie, jucător versat pe rime și structuri literare, Aurel Rău se dedă la plăcerea stilului clasic blind și cantabil, construiește monorime cu o remarcabilă inventivitate, apelează la gazel, gîndește aforistic, clădește romburi de versuri, descîntă sunetele și silabele săltate din context, așezate în istoria literelor și a cuvîntelor. Mișcarea de revoluție (Dacia, 1985) pune în lumină temperatura artistică a unui poet neliniștit, care nu-și poate găsi starea de repaus. Ultima sa culegere de versuri este ca o vitrină de sticle colorate, ca o năzuință spre o cupolă marcată de mult verde și negru, pentru al cărei final poetul nu s-a decis. Rigoarea și multiformul domină încă în creația sa literară. De altfel, pentru scriitorul clujean poezia rămîne un obiect estetic de contemplație. Ea nu capătă un caracter utilitar. Programul său artistic este explicit: „Acesta nu-i un poem ca să poată fi folosit. / Ca să-n dreptre, să-ntrîmbe ori să înlătore / Sau să distreze, să mintuie, să deschidă / Poteci, pentru adus din pădure lemne...“ (Poemul obiect).

Poezia lui Aurel Rău se retrage adeseori în decorativul creator de atmosferă de epocă. Ea seamănă cu un basorelief discret în care imaginea este abia scoasă în evidență. Divagant, versul serpuiește liber într-o deschidere spre muzical, concepută în așa fel, încît cuvintele să se simtă într-o mare libertate semantică. Poemul Dacii, de pildă, se configurează ca un decupaj în mister. Istoria se reface ca o amintire. Într-o amplă panoramă a civilizațiilor s-a înfiripat o lume. Desenul evocării rămîne extrem de sobru dar plin de semnificații: „Cum nu știm ce-i precedase, ei ne sînt genul pămîntului. / La luminări de gheață iarna, printre umbroase clăi de fin / Ei prind făptură din scrisul grecilor și din sculptura romanilor“.

Între asociația liberă a cuvîntelor și evocarea lineară, asemănătoare cu aceea din vechea poezie japoneză, Aurel Rău caută mereu un nou mod de corelare între cuvînt, idee și starea de conștiință. Tentat de ghicitoarea lirică sau de proverbul sentențios pînă la calchierea locului comun de înfelepciune, scriitorul nu ezită în fața ludicului, cînd cuvintele se revărsă ca apa colorată de soare, atunci cînd țîșnește (liber-constrînsă) dintr-o stropitoare: „Dă-mi un răspuns cît mai pot răspunde — / să-mi fie „stîlp“ și să-mi „zică moșu“. / Nu-i semafor, de o viață, unde / roșul și nu-și bată cocoșul“ (Stîlpări în luna nebuniilor).

Poetul vede colorat, reține imagini concrete fixate pe reflecții și aude sunete suspinat duios, venite din depărtări. Cînd privirea se fixează în spațiul urban, unde pătrund semnele viei ale naturii, pînă și accidentul mortal se petrece ca o trecere lină în starea de somn: „Ce frumos / doarme / un porumbel / mort / pe trotuar“ (Porumbelul). Între trîluri de verde, carnea metalelor tristeții și floarea de singe pe calea robilor, scriitorul desenează mereu imagini ce se aud, se simt, și se văd. Dar dincolo de toate acestea, Aurel Rău rămîne un poet discret și auster. Scuturate mereu de podoabe, versurile sale trăiesc prin tensiunea interioară, ca și prin grefarea reflecției pe imaginea concretă. În spațiul cel liber și gol pîndește însă uscăciunea ca o fantasmă rea și amenințătoare.

În în mîini o carte ciudată: I.L. Caragiale „Restituiri“. Ea înmănunchiază un mare număr de texte jurnalistice pe care istoricul literar Marin Bucur le atribuie lui Caragiale. O exhumare din colecții de ziare devenite rarissime, de nu impracticabile. Rod al unei pasiuni mai apropiate de rivna romantică decît de acribia științifică a cercetătorului.

Încercarea pare a avea verosimilitate. Cum verosimilități s-a părut și cea, similară, din urmă cu trei ani, a lui Florin Manolescu („Caragiale și Caragiale. Jocuri cu mai multe strategii“).

Și totuși... E uimitor să te simți peste noapte „improprietărit“ cu noi probe de geniu, e amețitor să crezi că au mai putut fi sustrate uitării pagini ce întregesc (de-ar mai fi ceva de întregit la ea) imaginea jurnalistului Caragiale.

Tot astfel ne încercăm îndoielile. Vor fi fost aceste texte caligrafiate de fericita mină a marelui meșter? Sînt motivele atribuirii (în veacul trecut gazetarii nu se osteneau să-și iscălească produsele) atît de convingătoare încît să înlătore dubiile?

Nu, evident nu. Expertul numărul unu în materie, academicianul Șerban Cioculescu, s-a rostit foarte repede și foarte limpede. Domnia-sa respinge teza lui Marin Bucur ce acreditează un posibil paralelism între greutatea operei jurnalistice eminesciene față cu aceea a lui Caragiale. Acesta ar fi scris conjunctural, la poruncă, neavînd nimic din patima cu care poetul „Luceafărului“ a slujit ideile „Timpului“.

Închizînd gazeta cu breviarul maestrului Cioculescu am înclinat să-i dau dreptate... drept care am redeschis cartea lui Marin Bucur (pînă una alta e mai mult a lui), i-am recitit incitanta prefață, am

parcurs din dor de Caragiale „articulii“ ce vor fi fiind ai lui Caragiale și, în final, am dat dreptate ambelor părți.

Fiindcă e de tot seducătoare prezumția lui Marin Bucur și sînt multe (cîteva zeci, cred) de pagini ce par decupate dintr-un neștiut Caragiale. Altele, cu totul comune, nu. Ca de pildă „Poetul Eminescu s-a stîns“ transcris din „Constituționalul“ 17/29 iunie 1889. Caragiale e autorul (dovedit) al necrologului-psalm, de selenică vibrație, „În Nirvana“ și pentru nimic în lume n-am putea crede că la numai cîteva zile

Desene pe asfalt

Ce mai scrie Caragiale?

Înainte ori după așternerea lui pe hîrtie, Caragiale ar fi putut să mai compună (de data asta plat, distant) un alt epitafor jurnalist, dedicat amintirii marelui său prieten. Și ar fi fost Caragiale „cînicul“, atît de harnic încît să poată scrie nu mai puțin de cinci texte în zilele doliului eminescian? Greu, de nu imposibil de crezut. După cum tot atît de greu ne vine să punem multimea de erori (orori) tipografice doar pe seama relei corecturi a ziarelor epocii. Ar fi îngăduit Moș Virgulă să-i fie discreditată (chiar dată... anonimă) scrisa?

Sînt simple păreri, desigur. Ar trebui să refacem întreaga, pasionată muncă a lui Marin Bucur spre a putea să-l contrazicem cu argumente efective pe măsura bunei sale credințe, pe

măsura originalității de netăgăduit a punctului său de vedere.

Istoria literaturii cere, juridic, dovezi. Deocamdată (spre niciodată?) nu le avem. Dar ne-ar (mi-ar) place să fie așa cum crede Marin Bucur. Cu pictura e mai simplu: carbonul radioactiv, citirea cu raze X, restaurarea ori banala spălare a unei pinze cu autor necunoscut poate să releve autorul. Dar în bibliotecă? De unde raze X, ce „spălări“!

E limpede însă că știm prea puțin despre timpul în care s-au rostit Eminescu și Caragiale. Că nu s-au cercetat toate izvoarele scrise, că nu s-au despuat toate arhivele, că nu s-au citit toate publicațiile ce ne-au rămas. Mari mistere sînt îngropate încă și ne stă parcă în putere să le descifrăm trînd cu sau fără spectaculosul spor, așa cum, de pildă, a făcut-o Marin Bucur. Pentru asta se cere timp, viață. Se cere să renunți la unele ambiții personale. La nevoie se poate orbi citind Eminescu așa cum s-a întîmplat cu Perpesicius. Trebuie să fie însă minunat să simți, redesteptîndu-se, culoarea trezită a tușului tipografic sau a cernelelor de pe manuscrise spre a ilumina cu străluciri sporite.

Proze jurnalistice în maniera lui Caragiale? Din Școala lui Caragiale? Din Atelierul lui Caragiale? Nu știm ce sînt paginile „Restituiri“-lor oferite de Marin Bucur dar cred că apariția lor e salutară pentru că, validate sau nu, ele conțină cumva, îmbogățindu-l, Capitolul Caragiale din Istoria literaturii române, capitol cu prea mari, prea multe necunoscute... E greu să spui da. E greu să spui nu.

E și mai greu să ignori ambiția acestor „Restituiri“... GHEORGHE TOMOZEI

perfectiunea tuturor valorilor, frumuseților, valențelor poetice specifice limbii în care te-ai obișnuit să te exprimi pe scenă. Știînd toate acestea, la prima vedere s-ar părea că am fost prea îndrăzneț așumîndu-mi — pe lingă recitalurile în limbă maghiară — și sarcina interpretării acestui recital în limba română. Dar poezia lui Eminescu, superbul melos al limbii lui m-au cucerit încă din copilărie. A trebuit să învăț însă mult, mult de tot, pentru a ajunge la finisarea opțiunii mele repertoariale de acum.

Nimic nu mă onorează mai mult decît posibilitatea de a ține premiera recitalului De ce nu-mi vii? în incinta Teatrului Mic, strălucita instituție teatrală de largă audiență și reputație, condusă de remarcabilul prozator, publicist și om de teatru Dinu Săraru. Pe o scenă care — privind european măiestrit, de nivel european al Leopoldinei Bălanuță, Valeriei Seciu, al lui Carmen Galin sau Ștefan Iordache, și al colegilor lor — m-a fascinat nu o dată și pe mine.

Nu știu la ce nivel artistic mă voi putea situa în cele din urmă — direct în limba lui Eminescu — de decis, o va decide publicul, pentru care m-am și hotărît să prezint acest recital.

ADAM ERZSÉBET

Galati) și Audiență la consul de Ion Brad (Teatrul „Al Davila“ din Pitești). Lipsa de gust, neglijențele sau chiar eclipsele profesionalității, atît la nivelul interpretării, cit și la cel al vizionii regizoral-scenografice, le-au scos practic în afara concursului. Și într-un caz și în celălalt rămîne regretul că textul dramatic nu a fost ajutat să se depășească, să parvină la conlucrarea dramaturgului cu mijloacele artei spectacolului.

TANIA RADU



Fascinația lui Eminescu

Am terminat Institutul de teatru din orașul meu natal, Tirgu Mureș, acum un deceniu și jumătate, și de atunci sînt la secția maghiară a Teatrului Național din același oraș. Pot enumera, deci, doar cincisprezece ani de practică teatrală, bogată însă în numeroase opțiuni repertoariale remarcabile, instructive pentru un actor.

Iubesc cu ardore atît scena, cît și filmul. Mă simt, cu toate acestea, acasă mai ales în universul poeziei, al recitalurilor. Pînă acum am interpretat cinci programe de sine stătătoare, patru montaje poetice și o monodramă. Apar cu plăcere în recitalurile mele în majoritatea orașelor țării, la cluburi muncitorești, comune și chiar pe scena caselor de cultură din satele mai mici. Sînt feroțită însă să constat că recitalurile mele, ca de altfel și discurile înregistrate la „Electrecord“ s-au bucurat atît acasă, cît și în țările în care am fost în turneu (Statele Unite ale Americii, Canada, Australia, Franța, Olanda, Belgia, Elveția, R.P. Ungară, Iugoslavia), de un adevărat succes. Participînd la fazele republicane ale Festivalului na-

țional „Cîntarea României“, am fost distinsă de două ori cu premiul I și o dată cu premiul al II-lea.

Cred, totuși, că prin acest re-



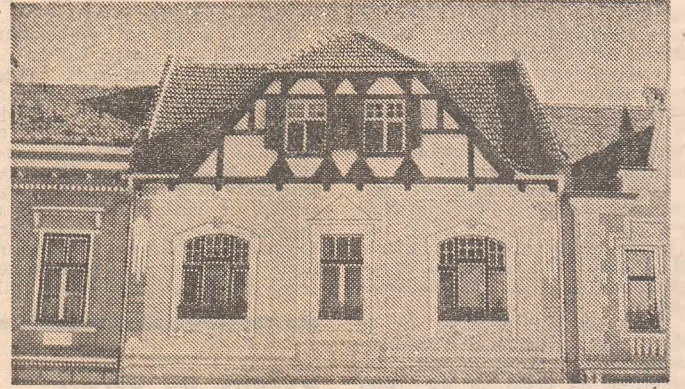
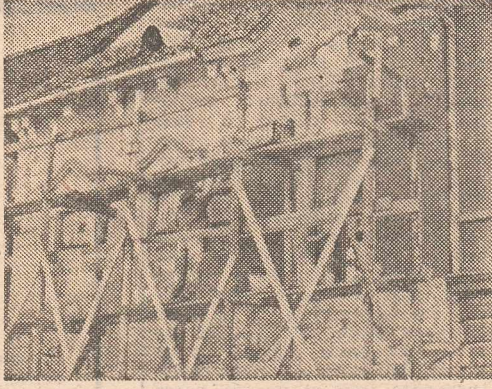
lunul, 27 octombrie, orele 19, cunoscuta actriță Adam Erzsébet va susține, în premieră, pe scena Teatrului Mic din București un recital de poezie eminesciană intitulat De ce nu-mi vii?, cu o ilustrație muzicală adecvată, fidelă spiritului poetic al autorului Luceafărului. O carte de vizită însoțită de acestui spectacol este confesiunea concentrată a actriței pe care o publicăm ca o prefață la recital.

titul, intitulat De ce nu-mi vii?, am ajuns într-un moment palpitant — pentru mine — cel mai dificil al carierei mele de pînă acum. O viață de actor nu este suficientă pentru a atinge

ge Tudor, prilejuit evident de cheia pe care i-a oferit-o regizorul. Protos, personaj mut, prezentă pantomimică de o remarcabilă elocvență în spectacol, a ridicat sensibil cotele montării. ● În cu totul alt registru expresiv, piesa lui Adrian Dohotaru a fost și ea prilejul unui spectacol bine sudat, în regia lui Nicolae Șcarlat și scenografia (simplă, funcțională, sugestivă) a Nadinei Scriba. Capacitatea de aderare a textului la orizontul de așteptare al spectatorului, fără vreo concesie făcută prostului gust ori soluției de succes prin minima rezistență, reprezintă fără îndoială performanța piesei lui Adrian Dohotaru. Performanța spectacolului constă în colaborarea discretă, dar desăvîrșită, a regizorului cu echipa actoricească, avînd ca rezultat un spectacol care strălucește prin replică: prin adevăr, prin actualitate, înscriindu-se, firește, într-un tip special de teatru, ce trebuie luat strict în întințurile și finalitățile sale ● Timp și adevăr, piesa Eugeniei Busuioceanu, s-a bucurat, în interpretarea Teatrului Maghiar din Sf. Gheorghe, de o versiune scenică fidelă, atent gîndită de regizorul Constantin Codrescu (care semnează și scenografia) și interpretată cu patos și ritm de către actorii de la Sf. Gheor-

ghe. Spectacolul a reprezentat, în cadrul Galei, și o probă a profesionalismului acestei trupe care s-a ridicat considerabil în anii din urmă. ● Piesa Ecaterinei Oproiu, Cerul instelat deasupra noastră, a fost prezentă la Brașov în interpretarea Teatrului Național din Craiova. Spectacolul de studio, interpretat de Smaragda Olteanu și Valeriu Dogaru și regizat de Remus Mărgineanu (scenografia, Vasile Buz), a beneficiat de generoasa ofertă a textului, fără să-i adauge însă foarte mult la nivelul limbajului scenic propriu-zis. ● Singurul text din afara dramaturgiei românești, Melodie varșoviană, de Leonid Zorin, a prilejuit celor doi actori ai Naționalului din Cluj-Napoca — Catrinel Dumitrescu și Marius Bodochi — un spectacol onest, dar a cărui prezentă pe scena Galei de teatru contemporan rămîne greu de justificat. Melodrama despre un cuplu care-și ratează șansa unirii, tirînd regrete pe tot parcursul vieții nu poate ridica nici actorii (apartinînd regretului Victor Tudor Popa) și nici interpretarea peste nivelul mediocrității. ● Două spectacole al căror nivel n-a trecut stacheta cea mai indulgentă a Galei de teatru contemporan au fost Dulcele amare bucurii, de Dina Cocea (Teatrul Dramatic





Restaurarea vechilor clădiri se face cu migală, cu grija pentru fiecare amănunt

Din punctul de vedere al înnoirilor urbanistice din ultimii ani Sighișoara nu este o excepție. Ca toate așezările românești acest oraș a cunoscut un amplu proces de întinerire. Nici în ceea ce privește păstrarea plină de grijă și restaurarea unui prețios tezaur arhitectonic Sighișoara nu reprezintă un unicat. Nu vrem — spunind acestea și avind posibilitatea unor argumente vizibile, de neclintit — să polemizăm cu nici unul dintre cei care, cu lacrimi ipocrite, ne reproșează o presupusă renunțare la ceea ce trecutul ne-a oferit frumos, monumental. Vrem, pur și simplu, să aducem în fața cititorilor încă un argument al dreptei noastre iubiri de trecut, iubire ce alimentează faptele cu care ne vom prezenta în fața viitorimii, așa cum am făcut-o în reportaje precedente, despre Brăila, Timișoara, Iași, Oradea... Argumentul de această dată se numește Sighișoara. Tânăra Sighișoară veche. Un oraș a cărui înfățișare de azi cu limpezime despre realismul și adinca vibrație patriotică ale unui amplu program de conservare și consolidare a ceea ce timpurile de demult ne-au lăsat

cu adevărat valoros. Municipality-tatea sighișoreană, organele de partid de aici, toți cetățenii s-au străduit și se străduiesc pe mai departe animați de spiritul vrednicului gospodar să facă din acest oraș o veritabilă oglindă a timpului, așa cum o spun, fără a mai necesita explicații amănunțite, imaginile acestui foto-reportaj.

grav, un prim lucru important: restaurarea hotelului „Steaua”. Întreprindere grea și reușită deplină. Acesta a fost, de fapt, începutul. Au urmat proiectele de restaurare a încă multor clădiri. Șansă uriașă pentru un tânăr arhitect, mai ales în orașul natal, dar și răspundere pe măsură. Lucrările au demarat în vara acestui an, urmînd ca

clărie — au acordat tot sprijinul. Echipa de oameni ai muncii de la „Tirnava”, „Faianta”, I.V.E.S., de la Țesătoria de mătase, de la Cooperativele „Sporul” și „Pres-tarea” au pus umărul decis.

Cei de pe schele nu sînt socaliști în asemenea lucrări. Nici chiar zidari nu sînt de meserie. Dar sînt sighișoreni. Marcela Jakotă e mereu în mijlocul lor.

admirație colegii mai vîrstnici, Marcela Jakotă are și alte gînduri de bine pentru mine: firmele din centru vor arăta altfel, suspendate, ca în vremea vechilor bresle; jardinierele, băncile, porțile au să capete o nouă înfățișare — modernă, dar sugerînd patina unor timpuri zămislițoare de istorie, așa cum este cazul porții de la clădirea ce adăpostește sala de spectacole, proiectată tot de Marcela. În anul ce vine, numărul clădirilor ce vor fi restaurate va spori. Consiliul popular municipal are, și în această direcție, ambiții mari.

Sighișoara parcurge drumul întineririi mîzind pe tinerii săi. Am străbătut cîteva străzi în pantă, am ascultat poveștile unor case, am avut de admirat și am înțeles, privind în jur, că adevărata cînstire a trecutului stă în mîinile noastre.

Sighișoara este, asemenea multor așezări din țară, un pilduitor exemplu. Mîndrul oraș transilvan își află, în timpul acesta, în oamenii săi, chezașia atingerii doritei vîrste de aur.

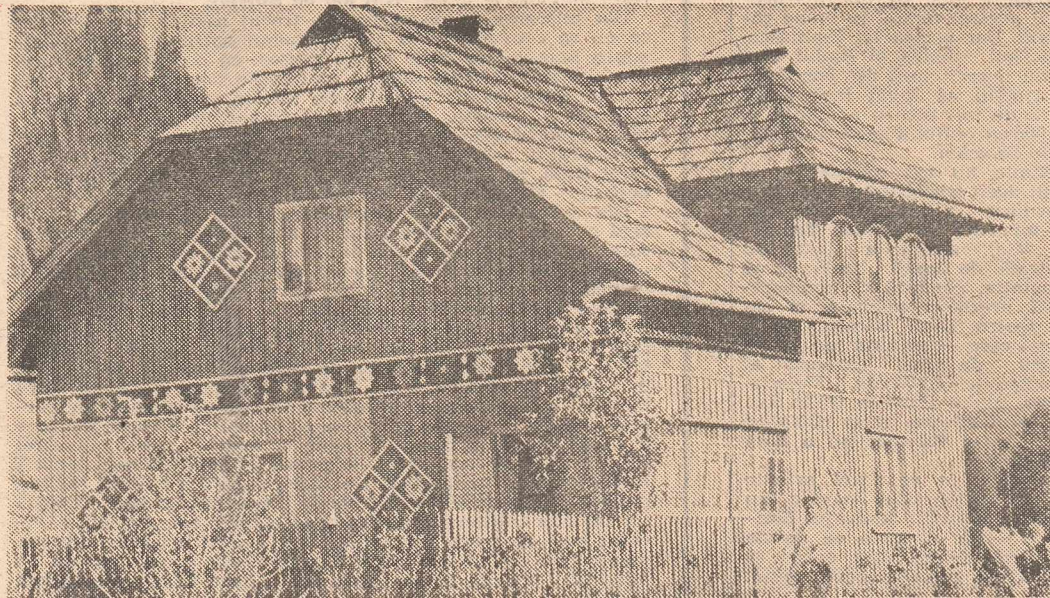
## SIGHIȘOARA, A DOUA TINEREȚE

Am aflat multe lucruri interesante despre ceea ce s-a realizat pînă acum și despre ceea ce se preconizează a se făptui pe mai departe de la tînăra arhitectă Marcela Jakotă. Marcela e sighișoreană. A absolvit facultatea în '81, după ce a fost studentă la Timișoara și a urmat la București cursurile încă unui an de specializare. S-a întors în spațiul copilăriei cu gînduri mari. Și a reușit să realizeze după o vreme muncind cot la cot cu meșterii zidari și z-

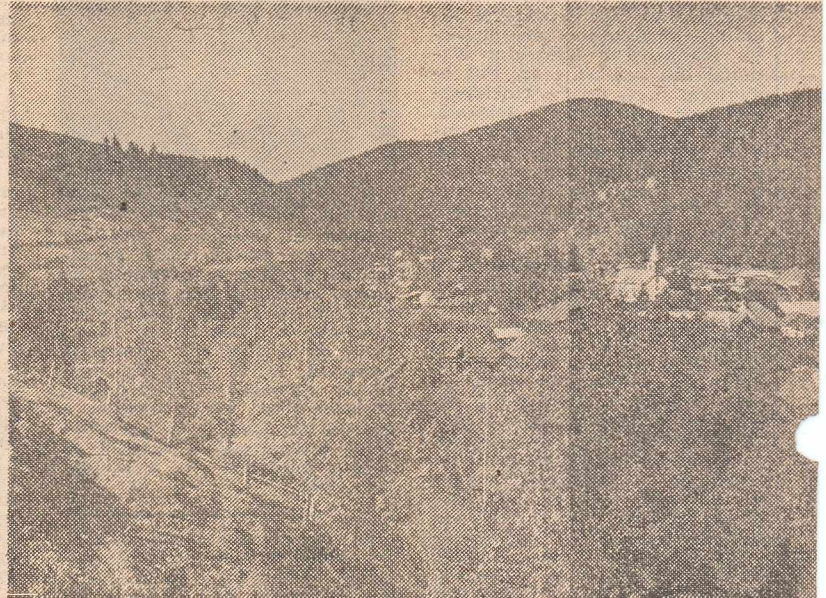
pînă la sfîrșitul său să fie gata fațadele a nu mai puțin de 48 de clădiri. E mult? E puțin? Marcela nu poate răspunde cu precizie. În sistemul de referință al viselor sale, e însă puțin. Odată cu ieșirea din reverie — e bine, e cit se poate face într-un interval scurt, cu însemnate eforturi. Primăria i-a acordat toată încrederea. Unitățile economice ale orașului — deprinse a produce cu gust, de la țesături la confecții, de la vase emalate la faianta și ti-

Așa cum îi stă bine unui adevărat arhitect. Unui om al locului. A citit mult pentru a realiza proiectele de pînă acum. A privit multe fotografii de epocă, a cerut eforturi mari restauratorilor amatori pentru a da jos toate straturile de tencuială și a atinge culoarea originală. Acum, în octombrie, amiaza orașului se oglindește, la lumina soarelui atîrînd ca o gutuie pe ram, în fațadele unor clădiri aidoma celor de acum un veac. Copil teribil — cum îi spun, cu

## Nimic nu se poate dura trainic

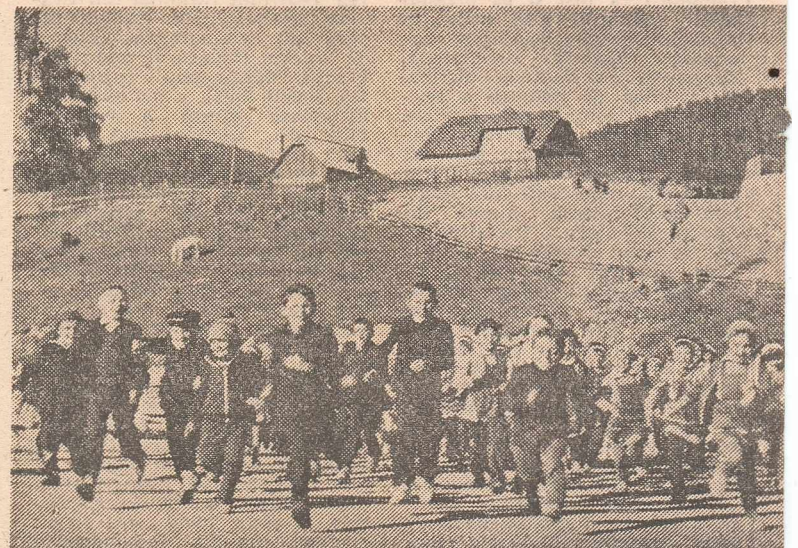


O casă obișnuită, împodobită așa cum știu s-o facă marii meșteri din ținutul Dornelor



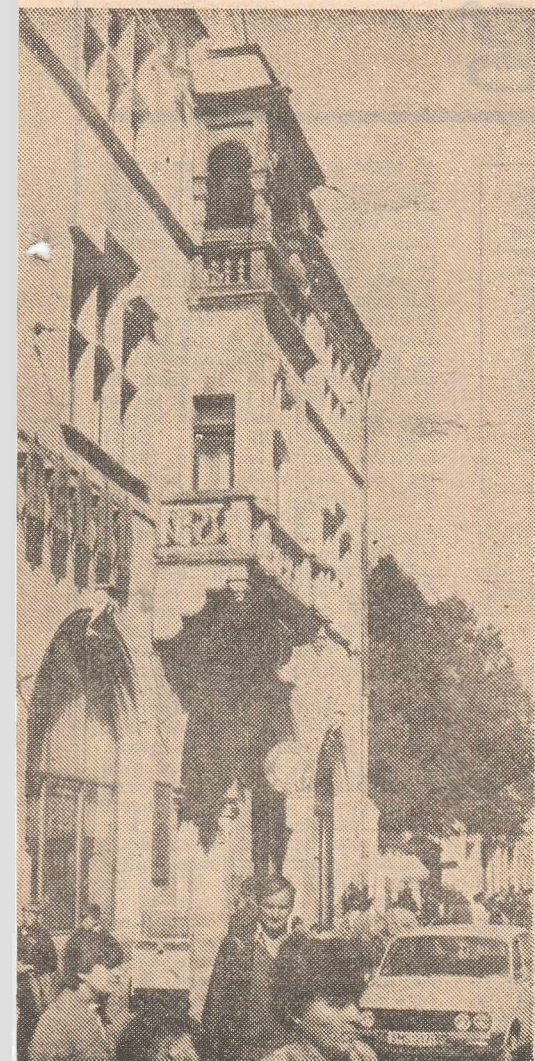
Se lucrează intens la ridicarea viitorului popas turistic

## Satul care se re



Cei ce vor întineri și mai mult frumoasă



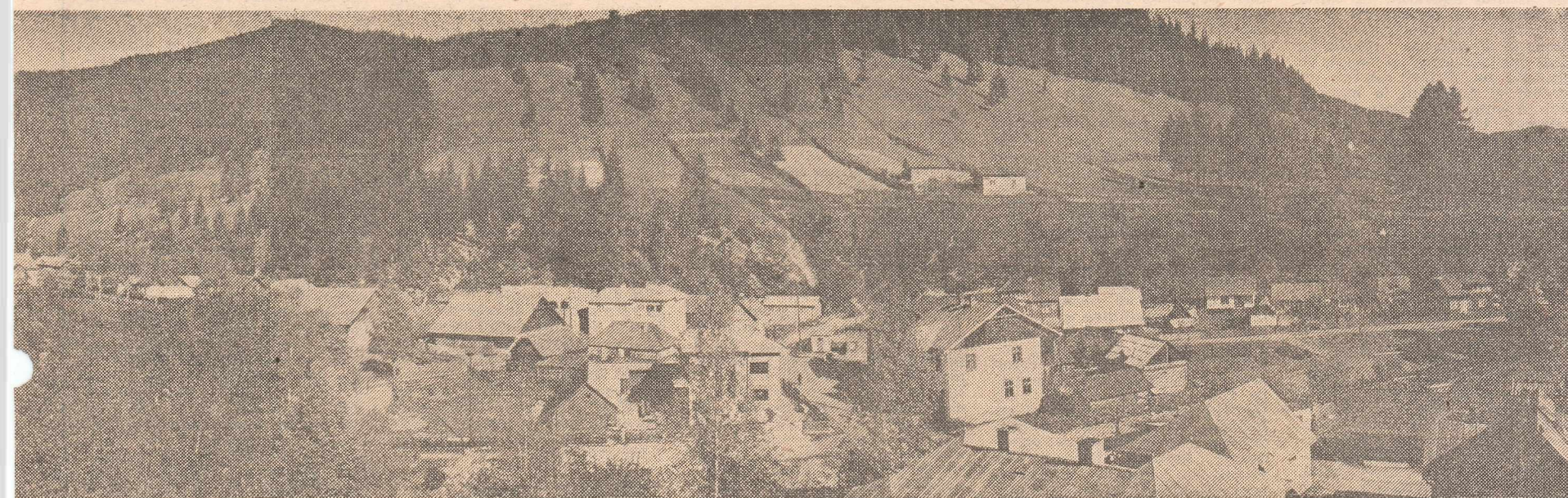


florit o casă pe străzile oraşului



Centrul Sighisoarei — o bucurie a privirii

## ă temeiul propriei tale munci



Cirlibaba — o localitate ce se cuvine a fi admirată

## eşte



Mergînd pe firul Bistriţei Aurii, înspre izvoare, către locul prin care se face trecerea din Maramureş în Ţara de Sus, aflîi comuna suceveană Cirlibaba. Aşezare de-un pitoresc aparte, Cirlibaba îţi apare, cu cit te îndrepti spre centrul ei, ca un mare şantier, plin de oameni ce lucrează — aşa cum le place, cu îndreptăţire, să spună — la o nouă întemeiere a acestei localităţi, ştiute din adîncurile istoriei ca prim popas al voievodului Bogdan după pătrunderea sa în Moldova.

Pentru cei care nu cunosc alcătuirea comunei — întinsă pe vreo 400 de kilometri pătraţi, compusă din şase sate şi încă vreo cîteva cătune — poate părea cum nu se poate mai firesc să vadă atîta suflare strînsă la muncă. Dar cînd te gîndeşti că ai nevoie de o zi întreagă, de la primul zvon al răsăritului şi pînă-n plinul serii, şi de o maşină bună pentru a putea da ocol comunei, te întrebă, la fel de firesc — ce anume îi determină pe gospodarii de aici să se adune, la ore fixe, şi să lucreze cu înversunare pe vastul şantier al centrului Cirlibabei? I-am adresat această întrebare tînărului primar Gheorghe Tomoioagă, iar răspunsul său a fost o istorisire nu din cale afară de lungă, dar plină de învăţămînte. Gheorghe Tomoioagă este fiu

al unui mare zidar din aceste locuri. El însuşi e zidar de mic copil. Îl ajută pe tatăl său la ridicarea sau dregerea caselor din zonă, dar mai ales la decorarea acestora cu motive autentice bucovinene. S-a şcolit şi lată-l acum, abia trecut de 30 de ani, primar al unei localităţi dornene din care vrea să facă, împreună cu oamenii locului, o comună pe care oricine s-o îndrăgească de cum i-ar călca hotarul.

Lucrările, cum spunea, au început. Dar au fost precedate de lungi sfaturi la care au participat aproape toţi cei 2500 de locuitori ai Cirlibabei. Cu prilejul adunărilor cetăţeneşti, cu acela al discuţiilor pe care oamenii primăriei le-au avut cu sătenii, după tradiţia zilnică voroave din drum sau de prin curţile unuia sau altuia — s-a dezbătut îndelung, luîndu-se în consideraţie numeroase variante, viitoarea înfăţişare a localităţii. Un gospodar adevărat ştie că nimic nu se poate dura trainic fără temeiul propriei sale munci.

Şi proiectele — întocmite de către primarul-zidar Gheorghe Tomoioagă — încep să prindă contur. Întîi de toate s-a socotit că e nevoie de un pod care să lege, peste Bistriţa, Cirlibaba nouă de cea veche. Dar nu un pod oarecare, ci unul reprezentînd un unicat pe plan naţio-

nal. Decorarea lui — ce se va sfîrşi anul viitor — va fi, conform schiţelor întocmite, o adevărată operă de artă. Arcade, porţi de intrare — totul e alcătuit din linii simple, trasate cu gust şi îndrăzneală. Apoi, de-o parte şi de alta a podului, pe ambele maluri ale rîului ce desparte cele două Cirlibabe, va exista o promenadă-faleză iar jos, deasupra albiei apei, zăgăzindu-o, vor putea fi privite, dăltuite în beton, scene din istorie şi din prezentul comunei.

Pe un pînten de deal — loc ce oferă o largă panoramă a comunei şi unde este amplasat un mic obelisc ridicat în amintirea descălecătorului Bogdan — se munceşte la înălţarea unui popas turistic. Într-o primă etapă vor fi gata 14 căsuţe şi localul propriu-zis. Căsuţele sînt din lemn, cioplite cu măiestrie de marii meşteri ai zonei. Sînt asemănătoare între ele ca dimensiuni şi model, dar decoraţiile diferă în funcţie de inspiraţia fiecăruia dintre meşteri. La poalele pîntenului stîncos va începe curînd construirea unui nou bloc, ce va fi legat printr-o pasarelă de platoul pe care se află obeliscul.

Şi cîte alte lucruri frumoase nu gîndesc gospodarii-meşteri din Cirlibaba... În Cirlibaba nouă, în apropierea falezei, se va ridica un mic şi cochet cartier de locuinţe, se va organiza o bază sportivă, primăria însăşi va fi — asemenea multor case noi ce alcătuiesc patrimoniul arhitectonic inconfundabil al comunei — restaurată.

Cirlibaba traversează un proces de innoire. Ceea ce surprinde plăcut aici este dorinţa localnicilor de a ridica o comună cu particularităţi — din punct de vedere al înfăţişării exterioare, în primul rînd — care s-o diferenţieze de toate celelalte din zonă. Hărnicia oamenilor — pricepuţi lucrători ai pămîntului şi crescători de animale, dar şi buni zidari şi timplari — a fost canalizată spre folosul şi bucuria fiecăruia în parte şi ale tuturor laolaltă.

Gheorghe Tomoioagă se consideră un primar fericit. A gătit în consătenii săi oamenii cu care să ducă la împlinire nişte visuri nutrite încă din adolescenţă. Gospodarii Cirlibabei gîndesc la fel, bucuroşi că au un primar care să le stîrnească imaginaţia şi care să aibă încredere în vrednicia şi dorinţa lor de bine.

Două fotoreportaje de DAN MUCENIC şi VICTOR RĂDULESCU



# Pictura de gang

O zicală străveche spune că gusturile nu se discută. Altfel timp însă cit și marile idei au stîrnit controverse și au fost puse la îndoială, măcar spre a le verifica durabilitatea, a încerca să supunem comentariilor de bună credință pasiunile umane, mult prea umane, e un act de sinceritate morală. Mai ales gustul artistic trebuie să-l discutăm în zilele noastre, acest simț infailibil care poate să rătească într-o nesfîrșită derută din pricina imposturii care se deghizează adesea în forme subtile de pseudo-artă. Iar pictura, mai cu seamă, e una din acele activități în care îndemnarea arizanală se substituie talentului adevărat, concurându-l cu o tenacitate violentă și alungindu-l deseori din criteriile de judecată ale consumatorilor. Pictura de gang, produs al unui manierism factice, al unei activități de serie în care impersonalizarea se confundă cu manufactura trivială, înseamnă nu doar o anulare a originalității, asta

încă n-ar fi nimic, dar vine în întîmpinarea unui gust artistic indoielnic și a unei psihologii fragile, dornice de bucurii estetice amăgitoare. Un cercetător competent al acestui fenomen tot mai răspîndit (kitsch-ul) spunea că scopul ascuns al unor astfel de creații e de a produce false bucurii. Abraham Moles, căci acesta e numele lui, considera arta de duzină un surrogat pentru fericirea pasageră, ce înfloresce mai ales în umbra ignoranței. Am prospectat și noi o mică parte din pictura de gang oferită de artiști improvizați în cele mai abile feluri, nu pentru a pune neapărat în opoziție aceste produse cu operele de artă adevărate, căci valoarea nu poate fi sufocată de impostură, ci pentru a trage un semnal de alarmă cumpărătorilor, induși în eroare de această pictură vulgară prin încălecură ei violentă, prin lipsa de originalitate și prin absența oricărui mesaj artistic.

## Portret al artistului în vitrină

Pe strada Nikos Beloisianis, nr 2 din București, în apropiere de Piața Amzei, se află un atelier de firme și tablouri, în vitrina căruia, ca un bun comerciant, responsabilul a găsit de cuviință să planteze o statuie din ghips pentru a atrage atenția trecătorilor asupra capodoperelor dinăuntru. Figurina, destul de asemănătoare cu statuile miniaturale ale lui Stan și Bran care se vind la bilciuri, are ceva caraghios și pedant în fizionomia ei decadentă. Un pictor cu pălărie largă, cu lavaliere și vestonul strins pe lângă corp stă drept pe un scaun în fața șevaletului, minuind, cu un gest țepăn, penelul. De departe, pare una din acele figuri tipice de impresionisti, piclind în aer liber. Colorile destul de aprinse dau ghipsului o notă de interes, numai praful așezat în straturi groase arată că portretul pictorului, incremenit acolo în chip de reclamă, și-a pierdut vigoarea și prospețimea, iar hainele lui mondene au devenit demult cam ponosite.

În spatele geamului, la birou, stă artistul adevărat, în carne și oase, la fel de elegant ca și confratele său din ghips, însă dinamic și plin de prestanță. Sub mustața aspră și deasă, se ghicește un zîmbet discret, un zîmbet al artistului la maturitate. Pereții sînt cîmpuși cu tablouri. Un naufragiu imitat grosolan după tablourile romantice, garoafe, un peisaj de iarnă, cu zăpadă portocalie și brazi albaștri, peisaje cu vegetație pletorică, trase în culori exorbitante, de paradis artificial, flori de tot felul, mai cu seamă crizanteme, munți înfășurați în nori groși de ceață, după modelul, vai, cit de îndepărtat al lui Gainsborough, ierni edenice în culori apocaliptice, verde și oranj, verde și roșu, verde și albastru, pepe-ne, ah, musosul pepe-ne, cu simbul cu tot, sînt subiectele pinzelor care îmbracă atelierul ca o cuvertură de pluș, colorată anume pentru a lua ochii. Omul de la birou, artistul, șeful atelierului, comerciantul, are autorizație și marcă înregistrată, lucrează adică în regulă, ca un profesionist desăvîrșit. Deviza lui e să fie pe placul clientului, eu am cumpărătorii respectabili, oameni de bine, nu fac pentru oricine, firmă serioasă! De pe pereți răzbat din nou culorile lipitoare ale tablourilor, amestecate după o stridență aproape studiată. Alb și oranj, verde și oranj, mai ales oranj, această culoare a optimismului și prosperității, a bucuriei și exultanței, căci kitsch-ul e, înțil de toate, o artă a fericirii.

## Fără semnătură

În timp ce montează o raftă de oglindă, meșterul îmi explică, destul de plictisit, că tablourile atîrnate în cui se află de multă vreme în atelier, nici el nu mai știe de cînd, dar abia acum s-a amintit de ele și le-a scos la vînzare. Artistul e de prin Moldova, îl cheamă Adăscăliței, și și-a trimis pinzele prin cooperativa tutelară, „Tehnica sticlei”. Aici, la unitatea din strada Mendeleev, n-au sosit decît aceste pinze, pe care meșterii le-au întîlnit, după cum se poate citi într-o etichetă alăturată, „Reproduceri...”. Reproduceri după ce? Într-una se vede o imagine de junglă, străbătută de un pîrju selenar, peste care plouă cu roșu și oranj, ah, din nou această culoare psihedelică!, într-alta o feerie campestră cu căsuțe de

cupate din cărțile cu povești și cu ochiuri de apă, din care te aștepti să apară din clipă în clipă piticii șireți și năbădăioși, în fine, o altă pinză în care tronează imaginea unei case, pe fond galben-răscopit, una din acele imagini care trivializează cîmpurile lui Van Gogh.

Unitatea din strada Mendeleev e însă doar un fragment din marea industrie a picturii de gang. Confrății lui Adăscăliței au expus în grup la unitatea de rame din Calea Moșilor, nr. 34. Ei se numesc Irimia, Harabagiu, Florescu. Nu lipsesc de pe pereții acestei unități nici pinzele lui Adăscăliței, devenit între timp, după spusele șefului de unitate, vitrinier. Dezamăgit, poate, de capriciile artei, el a luat calea mai cinstită a decorațiilor interioare. Au rămas tablourile, ca o eternitate iluzorie. Șeful unității, Vasile Maximciuc, un om cu un desăvîrșit simț al realității și de o luciditate aproape amară, are o atitudine foarte limpede asupra operelor pe care le înrămează și le oferă consumatorilor. Știe că sînt produse kitsch, că ele sînt căutate doar de o anumită categorie de oameni, dornici de imagini violente și artificiale, și chiar evită să le numească picturi. Le spune piese de artizanat. Autorii sînt pictori profesioniști, recrutați dintre amatori care au obținut autorizație în urma absolvirii Școlii populare de artă. Nu sînt membri ai Uniunii Artiștilor Plastici și nici n-ar putea. Dar nici nu-și doresc, fiindcă metoda acestora de a-și vinde piesele prin unități comerciale îi avantajează. Lucrează în serie, o pinză poate fi trasă într-un maldăr de exemplare. De aceea, pinzele expuse aici, pe Calea Moșilor, n-au semnătură. Altfel onestitate au și ei!

Sistemul de colaborare are următoarea rețetă. Pictorii, căci pînă una-alta, ei pictează, își desfășoară activitatea în cadrul unui centru județean de îndrumare a creației și mișcării artistice de masă. Cei ale căror pinze au poposit în București, pe Calea Moșilor, aparțin de Centrul județean Neamț și au încheiat convenția cu această unitate prin intermediul Cooperativei „Avintul” Roznov din Neamț. Au trimis deci un transport de picturi, sub cea mai legală formă, iar Cooperativa „Tehnica sticlei” din București plătește, tot cu acte legale, o sumă stabilită după criteriile comerciale. Prețurile sînt fixe, căci aici pictura se vinde la metru. De pildă, o pinză cu dimensiunile 50X80 cm costă 816 lei, ceea ce înseamnă o bucurie pentru artistul nostru, iar înrămată, 1208 lei. Dacă facem un calcul după regula de trei simplă, vom afla că un metru pătrat de pictură de Harabagiu, să zicem, costă exact 2040 lei! Prețuri fixe pe care clienții nu se sfîesc să le achite, mai ales că tablourile dau bine în casă. Cîștigă și autorii, își face și cooperativa planul, căci se ocupă de înrămare, și vînzarea merge strună. Într-o zi bună, Vasile Maximciuc vinde cam 80 de tablouri.

Șeful unității știe, cum ziceam, că tot ceea ce se petrece aici e un comerț cu artă falsă. A încercat o colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici, dar a fost o experiență tristă. În 1978 a fost comandate pinze în valoare de un milion și ceva, dar nimeni n-a cumpărat nimic. E foarte normal. Clienții unor asemenea unități n-au ochi pentru pictura adevărată, iar cunoscătorii ocolesc pur și simplu această cooperativă. Din fundătura care s-a ivit, unitatea n-a putut ieși decît reluindu-și vechile obiceiuri. Pictura de gang și-a creat deja publicul, fiind de

acum condiționată de marea cantitate de cereri, inflexibile în gust. Oamenii continuă să cumpere cu o pasiune febrilă tablouri cu mori de apă peste care cade amurgul, cu case singuratiche, cu riuri hiperbo-reene în care e ancorată neapărat o barcă și în apa cărora se văd bolovanii albaștri, cu ierni feerice și neverosimile, cu flori, cu trandafiri de la Moldova, cu peisaje nocturne în care luna, întotdeauna oranj, iluminează în tonuri tipătoare cîmpul de o strălucire artificială, cu țărânci copiate fără jenă după Grigorescu, în fine, cu nori groși, ca o vată cenușie, care acoperă munți stîncoși ori dealuri tapetate cu flori. Iar pictorii, autorii de pinze, micii industriali, execută în ritmul dorinței lor tablouri multe și peștrițe, în care oamenii, acei oameni derutați și deformați de arta mediocră, își proiectează toată ambiția de lux, calm și voluptate, toată nevoia lor de paradisuri false. În liniștea acestor tablouri, visele sînt neapărat colorate.

## Natură moartă cu tablouri

În salonul de pictură al Cooperativei „Consignația” de la Hanul cu Tei din București, aparținătoare de I.C.L. „Universal”, e o imagine de bilci. Pe pereți atîrnă, după criterii complet necunoscute, clasicele tablouri cu pepeni și buchete de liliac, cu imitații stingace după tablourile lui Grigorescu, cu flori și peisaje confecționate, cu naturi moarte și imagini pariziene de la mijlocul veacului. Rar, printre aceste picturi strîm-se aici ca într-un bazar, dai cu ochii de cite un nume cunoscut. Cei mai mulți și-au consumat gloria în așteptări vanitose și, dezamăgiți poate, nici n-au mai semnat tablourile. Cei mai tenace și-au înscris însă numele în colțul de jos, așa cum a procedat și pictorul Adamiu, maestrul de netăgăduit al picturii de gang. Pe o masă îmbrăcată într-o perdea groasă de pluș, grea și senzuală ca o catifelea de Bizanț, o cană cu crizanteme galbene sprijină o carte. Pe fila din stînga, o gimnastă, foarte cunoscută, făcînd cumpăna; pe cea din dreapta, chipul aceleiași mari campioane, radios și increzător, așa cum îl știm din mulțimea de plante care au trecut prin mina fiercării. În tabloul lui Adamiu, lucrat confuz și fără nici o personalitate, chipul sportivei noastre nu mai are nici măcar expresivitatea pe care o puteam afla în fotografiile din ziare. E un portret de diletant care maltratează o fizionomie frumoasă. Costă 3600 lei și, așa cum stă lîngă un tablou de Sorin Ilfoveanu, de aceeași dimensiuni, care costă numai 1700 lei, imaginea grosolană înfățișată de pictorul Adamiu pare o adevărată stîldare.

Prețurile le-a stabilit însă comisia de evaluare, despre a cărei competență cel mai bine vorbește această înfruntare mută dintre un pictor consacrat și un obscur improvizator, pe care experții au găsit de cuviință s-o soluționeze în favoarea imposturului. E și acesta un mod de a falsifica gustul cumpărătorului.

## Geamul dintre două anotimpuri

Ne-am așteptat ca la Atelierul de pictură al Cooperativei „Lugojana” din, ați ghicit, Lugoj să lucreze un pictor și nu un șef de unitate care la 14 octombrie a.c. se afla în concediu legal de odihnă. Și

pentru ca și ochiul virtualului cumpărător sau amator de pictură prin cooperatie să-și afle în această perioadă (a concediului lui Florin Luminos, șeful de unitate) odihna, vitrina numitului atelier conține un singur tablou. Asta nu ne descurajează, pentru că ne vine în minte exemplul acelor savanți care, avînd la dispoziție un singur oscior din scheletul unor animale dispărute, au reconstituit înfățișarea cutărui dinozaur sau ihtiozaur. Așa că, de ce nu am putea noi, cu bunăvoință și interesul de care dispunem, să reconstituim un întreg univers al cererii și ofertei cu care lucrează atelierul condus de Florin Luminos? Să încercăm! În primul rînd tabloul de plecare; un peisaj de iarnă ce ar putea fi plasat în Groenlanda, dacă nu ar fi casa cu specificul nostru național, sau în Africa, după exotismul culorilor cerului și vegetației, dacă n-ar fi pufoasa zăpadă. În acest tablou de iarnă ce se sustrage geografiei, rătește un drumet de culoare maro, o umbră maro, mai degrabă, o ființă umană rebegită de frig, înghețată, bănuiesc, din moment ce este atît de pămîntie. Fața nu i se vede clar, deși este într-un plan mai apropiat decît casa fericită, după gama cromatică, plină de detalii. D'ale perspectivei... Ceea ce este ciudat în atitudinea personajului uman este faptul că, deși aflat într-o stare jalnică, de necunoscut, el nu se îndreaptă spre casa cu pricina, ci spre un fel de combinație riu-lac-băltoacă-gheizer... D'ale comportamentului... Această înfrîmăre este străjuită de o ramă sumptuoasă, grea de ornament, turnată. În restul vitrinei se mai găsește niște mostre de rame la metraj. Dincoace de geam e toamnă, o toamnă care-și desface culorile firești, simple, o toamnă în care oamenii își văd de treaba lor, în care puțini se opresc în fața întîmplării cu neajutoratului călător rătăcind printr-un peisaj în care l-a vîrît cu de-a sila cineva din atelierul condus de Florin Luminos. Asta ar fi osciorul. Din respect pentru cititor, ne ferim să reconstituim monstrul.

## „Nu este semnat, dar e foarte reușit”

În magazinul Consignația din Timișoara vin mulți vînători de iluzii, de chilipiruri cinstite, de marfă de ocazie. În raionul de tablouri și piese de schimb al acestui magazin, raportul dintre vizitatori și cumpărători este net superior în favoarea celor dinții. Lumea mai vine și

să caște gura, să vadă ce a mai apărut și, nu în ultimul rînd, să admire tablourile expuse spre vînzare. Și au ce admira. Toate temele genului, toate stilurile, pentru toate dorințele, pentru toate pungile. Un singur lucru le lipsește, de regulă, acestor tablouri: semnătura. Poate că ar fi la fel de inutilă ca semnătura pantofarului pe pantof, pentru că, în cazul în speță, un pictor de gang nu se deosebește de orice alt meseriaș: lucrează în serie, după aceleași tehnici și rețete. Stilul nu le diferențiază aproape deloc, prețul se stabilește în funcție de dimensiuni și, cred eu, de îndrăzneala autorului. Un pepe-ne poate să facă, de pildă, 2300 lei, dacă este de 80/60 sau 575 lei, dacă este pe sferă ca mărime. O întreb pe Vera Găleanu, lucrător gestionar, de cine sînt executate aceste lucrări și imi răspunde că asta nu se spune. Consignația, ca și CEC-ul, păstrează secretul asupra colaboratorilor. Totuși, imi dezvăluie un nume, Barabaș. Asta e dintre cei care nu semnează! După privirea vînzătoarei, cînd imi dă acest nume, bănuiesc că artistul Barabaș este autorul celor două imagini în care un soare multicolor scaldă o casă la fel de multicoloră, casă aflată și ea într-o pădure multicoloră. Cele două peisaje sînt destul de sus ca să nu pot zări prețul afișat cu discreție și pudoare. Reușesc să descifrez numele unui artist care crede în ce face, drept pentru care semnează: Florescu. Una dintre lucrările ce poartă această semnătură se abate puțin de la universul tematic binecunoscut și înfățișează doi ochi ce se uită la trei vrăbi colorate ca la atlasul ornitologic. Nici aici nu reușesc să văd prețul. O întreb pe Vera Găleanu cine aduce aceste lucrări spre desfacere și un bărbat cu care discutăm imi răspunde că fiecare aduce ce vrea, dacă omul vrea să aducă tablouri, aduce tablouri. Pe deplin edificat asupra acestei probleme, trec, din nou, la simezele Consignației și observ o pisică nesemnată care vă poate împodobi apartamentul dacă achitați suma de 575 lei la casă, un gobelin cu niște copii cu chiloții pe vine (2875 lei!), peisaj cu prețuri variabile, țigănci, reproduceri sfîngace după Grigorescu, Andreescu, Luchian, Rescu, naturi moarte cu pepeni, castele învăluite în ceață, furtuni pe mare. Un tablou cu niște vînători ascunși, după copac, în vreme ce un alt vînător tocmai se apropie de cerbul rănit, face notă aparte prin stîngăcia cu care a fost executat. O întreb, de data aceasta, nu pe Vera Găleanu, ci pe o colegă a acesteia, numele nu i-l pot afla, se poartă moda asta a anonimatului în raionul de tablouri, cine e autorul scenei cînegrețice și mi se spune că „Nu este semnat, dar e foarte reușit”. Probabil că de aceea costă 1955 lei. Dacă mai era și semnat, cine știe unde ajungeam, dacă o lucrare semnată Doris (?) costă 5750 și e la fel de reușită. Ajungînd la capătul teșghelei, imi dau seama de ce e atît de multă lume în acest raion: se vînd ceasuri electronice cu melodii.

IOAN T. MORAR  
RADU G. TEPOSU

De bună seamă că o radiografie a picturii de gang nu poate fi epuizată într-o suită de reportaje, fie acestea cit de documentate și de revelatoare. Nu ne-am propus, de altfel, să epuizăm într-o pagină de revistă problemele pe care le ridică impostura la confluența sa cu arta plastică. Intenția noastră a fost, încă de la începutul acestei acțiuni de depistare a falselor valori, aceea de a descrie simptomele unei degradări a ideii de pictură și de a încerca să acționăm asupra mentalității generatoare de non-valori și stridențe. Sîntem convinși că prostul gust, ca expresie a mediocrității, a complăcerii în facil, a minimei rezistențe artistice și a imposturii, nu se manifestă numai în pictură, ci și în alte domenii în a căror ecuație intră și judecata de valoare. Datoria noastră e, însă, de-a dezvălui orice manifestare estetică indoielnică și de a milita pentru un climat cultural sănătos, pentru o scară de valori fermă. Spațiul restrîns în care ne-am documentat are corespondențe, din păcate, în multe zone geografice și culturale. Numai o educație artistică temeinică va putea să elimine universul monoton și scarbăd, fad și confuz al picturii de gang din raza preferințelor noastre și a semenilor noștri, numai o mobilizare sistematică în luptă cu kitsch-ul va duce la impunerea adevăratelor valori plastice.

Sondajul de față este un prim pas într-un dialog pe care îl propunem cititorilor noștri, dialog la care îi invităm și pe specialiștii, pe criticii de artă și pe artiștii plastici, care, prin opiniile lor, sperăm să creeze premise reale pentru o reconsiderare de fond a modului în care privim pictura, arta în general.





atelier literar

G. Dumitrescu

**Nicolae Aldea:** Cele două mai lungi sint și prea încărcate, indecise, confuze. Mai bine, în „Desertul“ (la început, căci strofa a doua scade și se pierde într-un final stingaci, opac) și mai ales în „Desprinderca“.

**D. Sauciu:** Cîteva lucruri demne de atenție: „Bucuria“, „Cîntec“, „Cîntec de țară“ (minus finalul, care se apropie de metaforismul ieffin și bubuitor al unor pseudo-barzi contemporani).

**Rupal:** Infoarecerea netă spre delirul verbal standard, agrementat cu mici „gag-uri grafice cu aer foarte important, dar, în realitate, fără nici un aport, nici măcar umoristic (poate doar, uneori, de vulgaritate). N-am putut (cu tristețe) reține nimic. (Și nu credem că acesta ar putea fi adevăratul drum al talentului dv.).

**Simona Muresan:** Lucrurile încep foarte frumos, cu un șoc al marilor promisiuni, în „Desfrunzire“. Urmează, însă, o scădere de elan și o creș-

tere malignă a unei mișcări excesive, pisaloage, a unei sofisticări extreme a metaforei, a desenului liric, uneori forțat, artificial, pînă la inoperant și opac, care sufocă și ucide freazălul și prospețimea. Încă vreo două lucruri ceva mai fluide, „Ierarhie“, „Stigmatizat“, precum și ultima strofă din „Reflux“ (prima parte nefiind decât lucru manual neînsușit). Trebuie să învățați să vă purtați talentul într-o ținută mai firească, mai naturală!... Reveniți (și cu textele citate, bătute la mașină).

**Victor A.:** Vă dorim din toată inima o cit mai grabnică revenire la masa de lucru, printre colegii și semnatarii „Atelierului“!

**I. B. — Buc.:** Mulțumiri! (Noi ne-am referit în special la pasajul din scrisoare: „încă nu am cartea“ — gîndindu-ne că o așteptați de undeva și că poate, între timp, ați primit-o).

**Mihaela C.:** Firește că ne-am gîndit la elevii dv. Am primit și invita-

ția (mulțumiri), dar nu ne-a fost posibil să-i dăm curs, din păcate. Încolo nici un motiv pentru interpretările dv. mereu neliniștite (doar un potop de corespondență „de vacanță“ care a provocat întirzieri în răspunsurile noastre. Cerem scuze). În texte, se vede și mai bine un plus de prospețime, de mișcare, de varietate, o creștere, în general. (Nu vom cita titluri — prea multe! — din lipsă de spațiu).

**Cornel Popovici:** Caracterul și valoarea cercărilor dv. lirice intră foarte bine în sfera sentimental-duioasă a cunoscutului și prea adevăratului refren: „...că nu e om să nu fi scris o poezie“...

**I. Șerb:** Răspunsurile se dau numai în cadrul acestei rubrici. E simplu, vă alegeți un pseudonim!...)

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Vă propunem un nou

poet: Iulian Boldea

STATUI

dalta sculptorului scoate cu grijă din pîntecul marmurei statuile gata făcute palpînd de viață oare nouă de ce ni se pare totul atât de complicat?

INVOCATIE

o, lasă-ți cuvintele la ușă și nu intra încălțată în sufletul meu calcă încet pe virfurile sentimentelor și mai ales zimbeste doar atât cît este nevoie pentru ca soarele să răsară.

SUBSTITUIRE

Cineva îmi viseză visele și-mi citește viitorul în culele poemelor cineva se teme de abis și umblă îmbrăcat în trupul meu cineva îmi folosește clandestin imaginația și chiar și melancolia cineva trăiește în locul meu poate mult mai adevărat decît mine.

MEMORIE

Numele tău este prea strîmt pentru trupul ce-l poartă, hotărît, surisurile

și se demodează vertiginos și nici un părtaș la singurătatea ta în afară de acea pasăre ce silabisea cerul

la obișnuita lecție de zbor... Dar tu, între timp, îți vei pune cîteva amintiri deoparte, pentru cînd nu vei mai avea ce să trăiești. În loc de gesturi vei schița atunci timid doar amintirea lor și vei cita din memorie săruturi desigur inexacte.

SFATURI

Caută întrebări pentru toate răspunsurile pe care le ai și nu înceta să-ți repeți sint vinovat tocmă pentru că sint nevinovat și nu întirzia să-ți amintești de trecutul tău — căci fără îndoială ai și tu unul, nu? — învață să te deosebești tot mai mult — chiar dacă e greu — de obiceietele din jurul tău pe care retina ta le fotografiază grabită spune da atunci cînd este nevoie și nu să nu spui niciodată nu te plictisi nu plînge stai acolo unde te pun zimbeste puțin pentru posteritate așa e bine gata dar mai ales pune punct acestui poem care începe să ne enerveze.

IN VIS

îți pîndesc vocalele pe care încă nu le-ai rostit îmi amintesc gesturi pe care le vei face abia miine azi e luni secolul douăzeci e frig se face seară eu trag după mine ușa realității și ies afară în vis spre a te întîlni acolo mult mai adevărată.

„Cred în reînflorirea operei“

(Urmare din pag. 9)

Rossini și Hoffman, din opera cu același nume a lui Offenbach. Dar lăsîndu-mi rațiunea să ceară nerfător argumente pentru afinități vocale și scenice, pot spune acum că rolul care m-a exprimat și în care m-am exprimat, cum îmi cereți, pe deplin, a fost, cred, Pelleas din opera Pelleas și Melisande, de Claude Debussy. Mi-ar fi greu să dau aici explicații, dar atmosfera, culoarea spațiului și a timpului în care se petrece drama, ca și impresionismul lui Debussy, țesătura vocală a rolului au însemnat tot atîtea legături firești cu sufletul și vocea mea.

— **Lingă ce parteneri v-ați simțit cel mai bine din punct de vedere scenic, vocal și muzical?**

— Mi-au procurat mari satisfacții artistice conlucrările cu Valentina Crețoiu, Arta Florescu, Magda Ianculescu, Iulia Bucuțeanu, Octav Enigărescu, Tassian, David Ohanesian, Secăreanu, Gurău, Gabor — buni actori și dotați cu voci cu timbre inconfundabile...

— **Ați trăit vreodată situația cînd din cauza lipsei de comunicare pe scenă, cu un colectiv scenic, ați fost împiedicat să atîngeți nivelul artistic ce vă caracterizează?**

— Aflați că am trăit o asemenea situație. Dar nu în legătură cu un întreg colectiv scenic, ci doar cu unii parteneri direcți, nu numai nepregătiți scenic, ci și inconștienți privind „dezastrul“ pe care îl poate genera lipsa de interes atît în ceea ce privește creionarea propriului rol, cît, mai ales, în relația dintre personaje.

— **Este de la sine înțeles că nu vă pot cere un nume, dar insist asupra acelei stări sufletești pentru care am și formulat întrebarea...**

— Starea mea sufletească pe scenă, provocată de contactul cu o colegă care nu știa pur și simplu „cine“ este ea în desfășurarea acțiunii, răspunsurile mereu în contrastul la solicitările mele (adică ale personajului), nonsalanța cu care comitea greșeli peste greșeli scenice, cu aerul că „merge și așa“... ei bine, starea mea sufletească violentată și agresată de toate acestea s-a concretizat prin senzația nedorită, oribilă de altfel, a plimbării unui cub de gheață pe șira spinării. Nu știu dacă vă satisface descrierea acestei senzații, dar îmi amintesc că atunci am luat fiecare scenă și am jucat-o „de unul singur“ pentru amîndoi, încercînd să mă domin și în același timp conferînd prin replică și trasee credibilitate și parteneriei mele. Partenera de care vorbesc nu a realizat niciodată ce grav prejudiciu a adus spectacolului respectiv și mie, și, ceva mai mult, în urma reproșurilor

mele blînde și mai mult mute, m-a caracterizat drept un... răutăcios!

— **Care considerați că este performanța artistică a vieții și carierei dumneavoastră — în alt sens decît acela al rolurilor care v-au definit pe deplin?**

— Cred că vă voi dezamăgi! N-am să pomenesesc performanțe din genul operei. Două au fost acele momente mai deosebite la care mă pot referi astăzi cu mulțumire sufletească și cu capul sus, dar ambele aparțin simfoniceului! Primul este Requiemul de Verdi, de la Leipzig, în 1961, cînd se împlinneau 60 de ani de la intrarea în neființă a marelui compozitor, și cînd în cadrul omagial al unui concert vocal-simfonic, am susținut partea solistică de tenor, sub bagheta dirijorului Herbert Kegel, înconjurat de basul Theo Adam, soprana Julia Wiener și fenomenala voce care a fost Zenaïda Pally. Al doilea moment este Oratoriul pe teme bizantine, a lui Paul Constantinescu, ale cărui recitative-model mi-au procurat o incantație artistică fără egal. După succesul concertului, Casa de discuri „Electrecord“ a editat lucrarea, care a fost ulterior preluată de casa „Deesse“ din Paris. Înregistrarea acestei lucrări îmi produce bucurie și încredere la fiecare nouă audiere în zilele cînd mă simt puțin mai bătrîn, dar niciodată singur...

— **Ați avut tîrta să vă despărțiți de unele roluri de care presupun că erați îndrăgostiți, ele devenind cu timpul mai dificil de susținut?**

— A fost cazul operei „Lakmé“, deși aprecierile din cronicile timpului nu lasă să se întrevadă motivele hotărîrii pe care aveam să o iau. Cînd vîrsta mai mult decît vocea, a dat unele semne că începe să se cam împovăreze, am încetat de a mai cînta „Hoffman“, un rol în care prin vitalitate, vervă și poezie creasem un personaj ce începuse să mă obsedeze, pînă la confundare. Am cîntat în schimb pînă în ultima zi de activitate Bărbierul din Sevilla, considerînd că Almaviva reprezintă cea mai completă și mai fericită vocaliză care a caracterizat vreodată un rol de tenor. Dar trebuie să adaug aici, cu toată modestia de rigoare, că de-a lungul unei atît de întinse cariere artistice publice nu a asistat niciodată la vreun semn de scădere a mijloacelor mele de exprimare artistică.

— **Nu o dată în ultimii ani s-a vorbit despre declinul operei. Este oare vorba de o prejudecată, sau de o „oboseală“ a genului?**

— În sfera spectacolului de operă și a componisticii ca atare, actualmente se fac multe încercări în întreaga lume. Personal nu rețin rezultate notabile, ci experimente. Evident, s-a întîmplat ceva. Adeseori acum

regizorii vin din teatrul și nu cunosc cîntăreții, dirijorii vin de pe podiumurile muzicii simfonice și sînt mai puțin familiarizați cu vocile și imperatiile vocii operei. Pretutindeni se vorbește astăzi în centrele muzicale atît de numeroase, despre o reînnoire în genul operei. Eu cred însă că o reînnoire este posibilă pornind numai de la cei care reprezintă, din punct de vedere profesional-artistice, opera: cîntăreții. S-a ivit o nouă generație gata să-și demonstreze capacitățile, dar se cunoaște oare modul real în care trebuie să fie ajutată? Uneori am impresia că opera în lume, ca gen, se află actualmente în derivă, dar la fel de mult cred că echilibrul genului se va restabili cîrînd... Am citit nu de mult într-o revistă de specialitate că prima măsură inițiată de cunoscutul Rolf Liebermann, imediat după reînnoirea sa la conducerea operei din Hamburg, a fost întreruperea pentru o vreme a stagiunii, în vederea redobîndirii echilibrului. Care echilibru? Din articol reiese că ar fi vorba de unele „aduceri la zi“ a instalațiilor tehnice ale teatrului, care nu mai sînt actuale, dar însuși Liebermann intervine apoi cu o declarație fulminantă, precizînd că are în vedere și „reducerea la zi“ a situației artistice actuale a teatrului printr-o reciclare a personalului și a stilului de lucru care a regresat. Așadar, Liebermann se întoarce după mulți ani la Hamburg pentru a lua totul de la început... Am dat acest exemplu pentru că în domeniul creației compoștice de operă se fac astăzi zeci de încercări în vederea aceleiași dorințe de reînnoire de care pomeneam la început.

— **Și ce anume îi reproșați acestui fapt?**

— Este necesar să constatăm că în timp ce urechea și sensibilitatea noastră sînt mai aproape de Bach, viața noastră de toate zilele este din ce în ce mai agitată, mai clocoțitoare, asemenea vieții pe care Alban Berg o ilustrează în „Wozzeck“ sau „Lulu“. În aceasta constă, cred eu, prejudecata, și nu e vorba de o „oboseală“ a genului. Există însă și un paradox, care este însuși paradoxul teatrului liric devenit astăzi un mod de refugiu, un aparat de retrăit vise, exact ca cinematograful secolului de aur de la Hollywood înainte de apariția neorealismului italian.

— **Care ar fi soluția? Să ne întoarcem la Verdi? Dar Verdi se cîntă astăzi pe marile scene ale lumii poate că mai mult ca oricînd. Experimentele nu-l cîntesc. Mai rămîne poate să discutăm despre echilibru...**

— Exact! Personal nutresc convingerea din ce în ce mai mult argumentată, că în trecut, atunci cînd Verdi și ceilalți vizionari lansau faimoasele ape-uri „să-i imităm pe strămoși“ sau „trebuie să ne reîntoarcem la clasic“, Verdi și ceilalți nu se gîndeau cîtuși de puțin la „a

scrie“, „a cînta“, „a compune“ sau „a juca“ la fel cu strămoșii lor, ci simțînd că temeliea zdruncinată a edificiului artistic ar putea antrena prăbușirea lui, s-au gîndit la o reconsolidare a fundației prin care același edificiu să-și regăsească mai întii echilibrul, urmînd ca după aceea să poată sustine o supraetajare a tot ceea ce noul aduce firesc și neostentativ. Ce s-a întîmplat în lumea operei atunci cînd nu s-a ținut seamă de acest „firesc neostentativ“? S-a trecut de la Puccini direct la Schonberg, Stravinski, Berg etc. Adică s-a produs violențarea unui public care nu era pregătit să recepționeze noul fără nici o tranziție. Pe de altă parte regia de operă, într-o nebușcă și de neînțeleasă sete de a schimba, a sărit peste cal și ne-a oferit ba un „Fidelio“ care se desfășoară într-o închisoare americană gen „Sing-Sing“ — cu toată rezucita aferență — dolari, gumă de mestecat, etc. — ba o tetralogie wagneriană în care muzica dispăre pur și simplu sufocată de decibeli produsii de tîcînîtu mitralierelor, ba un Wotan îmbrăcat în frac (!!), ba o abandonare totală a decorurilor care sugerează în „Pelleas“ natura — subliniată muzical la tot pasul de Debussy — de teama căderii în... impresionism!, ca și cum autorul ar fi altceva... Muzica a rămas aceeași, dabele și condițiile conflictului dramatic concepute de compozitor — cred că măcar lui Wagner nu i se pot contesta virtuțile de dramaturg! — au rămas aceleași. Relația între personaje — în exemplele date — a fost însă văduvită de cadrul adecvat, de culoarea pusă de compozitor și în consecință eroii au rostit replici care se arătau a fi anacronice plasate. Bineînțeles, m-am referit la un anume tip de experimente prezente în lumea operei în zilele noastre. Ele nu pot fi generalizate...

— **Este interesant și important de știut cum reacționează publicul în fața acestor experimente?**

— N-o spun numai recenzii din presă, o spunem și noi, cei care am avut ocazia să asistăm adeseori la asemenea experimente: publicul s-a arătat nesatisfăcut, dar decent, civilizată uneori, protestatar vehement alteori (dacă nu mă înșel la Hamburg un spectacol a fost suspendat după primul act!) Așadar, dacă există într-adevăr o criză a genului operei, aceasta nu se datorează unei lipse de interes din partea publicului care, o spunem cu bucurie, caută mai mult ca oricînd spectacolul de operă. Ceva mai mult chiar, eu cred în reînflorirea acestui gen, căci dragostea celor care se bucură de spectacolul de operă este foarte mare, este puternică. Să nu uităm că opera este o construcție muzicală și dramatică de mare complexitate, poate că singura care în timp ce ne reconfortează, ne ajută să ne regăsim...

LA OPERA ROMÂNĂ

● Cu Daniela Vlădescu în Violetta Valéry, Florin Georgescu în Alfredo și Nicolae Urziceanu în Germont, vineri 24 octombrie (ora 18) opera **Traviata**. Dirijează Constantin Petrovici.

● Victoria Bezetti interpretează rolul lui Cio Cio San, Florin Farcaș al lui Pinkerton, iar în Sharpless debutează Emil Iurașcu. **Madame Butterfly** de Puccini, sîmbătă 25 octombrie (ora 18), în conducerea muzicală a dirijorului Lucian Anca.

● Matineul pentru copii de duminică 26 octombrie (ora 11) va prezenta basmele **Petrică și lupul** pe muzica lui Serghei Prokofiev și **Crăiasa zăpezii** de Liana Alexandra, ambele lucrări în coregrafia Alexei Mezincescu. Din distribuție semnalăm pe Gabriel Opincaru, Beatrice Bleont, Gheorghe Angheluş, Mihaela Ţigănuş, Doina Acsinte.

● Duminică seara, la ora 18, premiera operei **Ion Vodă** „cel viteaz“ de Gheorghe Dumitrescu. Conducerea muzicală o asigură dirijorul Constantin Petrovici, regia este semnată de George Teodorescu și Vasile Calomfirescu, iar scenografia aparține lui Toni Gheorghiu, în adaptarea lui Roland Laub. Își vor da concursul: Dan Zancu (rolul titular), Nicolae Andreescu, Ruxandra Vlad, Elvira Cirje, Florin Georgescu, Ștefan Teodorescu, Ștefăniță Lascu, Lucian Marinescu, Ion Grigorescu, Cristian Mihăilescu, Nicolae Bratu, Alexandru Moisiuc, Corneliu Fănățeanu, Iuliu Truția, Andrei Borsos, Adrian Ștefănescu, Nicolae Urdăreanu, Gerda Radler, Daniela Vlădescu, Mihaela Agachi, Veronica Gărbu.

● Marți 28 octombrie, la ora 18, **Aida** cu Monica Teodorescu în rolul titular, Constantin Ene în Radames, Lucia Ciocară în Amneris și Nicolae Urziceanu în Amonasro. Dirijează Constantin Petrovici.

● Două balet în coregrafia lui Ioan Tugearu — **Bufonul de Serghei Prokofiev și Nunta însingerată**, după Garcia Lorca — sînt programate miercuri 29 octombrie, la ora 18. În rolurile principale figurează Gheorghe Angheluş, Rose Marie Both, Adrian Gheorghiu, Gabriela Ștegaru. Madeleine Vasilescu, Cristina Teodorescu, Ioan Tugearu, Viorel Berinde.

● Silvia Voinea (Olimpia), Elvira Cirje (Giulietta), Felicia Filip, solistă a Teatrului muzical din Brașov (Antonia), Mihaela Agachi (Niklaus), Ionel Voineag (Hoffmann). Dan Zancu (Linford), Cristian Mihăilescu (Andreas), Corneliu Fănățeanu (Spalanzani) — sînt o parte numai din rolurile **Povestirilor lui Hoffmann** de Offenbach, operă ce poate fi urmărită joi 30 octombrie (ora 18). Conducerea muzicală o asigură dirijorul Cornel Trăilescu.



„Nu e mare opera unde e mult material, ci aceea unde e mult suflet”

## Flacăra revine

Pompele de căldură  
sau cum se recuperează milioanele

Problema recuperării resurselor energetice secundare s-a impus ca o necesitate în ultimii ani. Recuperarea căldurii conținute în diferite fluide tehnologice cu o temperatură mai ridicată se face pentru fiecare caz în parte în general folosind schimbatoarele de căldură clasice. Din studiile întreprinse la noi în țară s-a constatat că există cantități foarte mari de energie care se evacuează în atmosferă prin agenți cu potențialul coborât de temperatură cuprins între 20 și 40 de grade. La nivelul economiei noastre se scutează a fi recuperate în jur de 9 milioane tone combustibil convențional pe an din cele 14 milioane care se evacuează în atmosferă. Cercetările efectuate până în prezent au demonstrat că în condițiile concrete existente în țara noastră, ținând seama de amplasarea întreprinderilor și a cartierelor de locuințe, mijlocul cel mai eficient de recuperare îl constituie pompele de căldură de mare putere. Luând în calcul prețul, puterea instalată, precum și consumul de energie electrică necesar funcționării a rezultat că în condițiile noastre se pot aplica cu rezultate foarte bune pompele de căldură cu absorbție cu soluție brom-litiu. Procedeele de recuperare precum și pompa de căldură au constituit obiectul a două brevete al căror titular este Combinatul de fibre sintetice Iași.

Să încercăm, la aproape patru ani de la instalarea și omologarea primei pompe de căldură cu o putere de 5 Gcal pe oră pentru încălzirea apei menajere în cartierul Grădinarilor-Metalurgiei din Iași, să vedem care este situația la zi a acestora. Vom apela la informațiile furnizate de inginerul Dan Costache de la C.F.S. Iași, autorul principal al brevetelor amintite.

— În anul următor, această primă pompă a fost conectată în sistemul de încălzire al ansamblului de locuințe, pentru 1000 de apartamente, unde a funcționat în condiții bune. Agentul preparat cu pompa de căldură a fost trimis direct în radiatoare, iar pe retur s-a preparat apă caldă menajeră. Datorită faptului că pompa de căldură a fost proiectată pentru prepararea de apă caldă (debit mai mic, ecart de temperatură mare) cuplarea, la sistemul de încălzire a ridicat unele probleme. De aceea s-a impus proiectarea unei pompe de căldură pentru încălzire care să aibă un debit nominal mai mare și un ecart de temperatură mai mic. Astfel, în ianuarie 1985 a fost pusă în funcțiune și omologată pompa de căldură de 5 Gcal pe oră pentru încălzire. Montată pe platforma Combinatului de fibre sintetice Iași, ea a asigurat încălzirea parțială a acestuia. În condițiile unei ierni grele, cu geruri — până la minus 30 grade, temperatura aerului în spațiile încălzite cu pompa de căldură nu a scăzut sub 16 grade.

— Care sunt avantajele economice realizate prin aplicarea invenției?

— În urma calculului economic efectuat pentru primii doi ani de aplicare a invenției au

rezultat următoarele economii: pentru anul 1984 economia a fost de 16 864 000 lei, iar pentru anul 1985 de 21 302 000 lei. Să remarcăm că de anul trecut C.F.S. Iași a întrerupt legătura cu CET care asigura încălzirea și apa caldă.

— În cit timp se amortizează o astfel de investiție?

— Între un an și jumătate și 3-4 ani, funcție de distanța dintre sursa de căldură reziduală și locul unde este folosită apa caldă sau încălzirea. În cazul combinatului nostru, unde pompa a fost amplasată pe o platformă simplă de beton iar construcția ce o adăpostește a fost de tip ușor, o simplă baracă și unde distanțele au fost mici investiția s-a amortizat într-un an și citeva luni.

— Eficiența mare a pompelor de căldură, perioada scurtă în care se amortizează investițiile, cantitățile mari de energie reziduală care pot fi valorificate și mai ales rezultatele certe îndreptățesc o largă și rapidă generalizare. Poate ea fi considerată mulțumitoare?

— În prima etapă a proiectării pompelor de căldură a rezultat, în urma investigațiilor întreprinse de INCERC București privind posibilitățile de valorificare, necesitatea construirii unor pompe de puteri mari și foarte mari, 5 și 10 Gcal pe oră. Pe măsura extinderii studiilor de implementare s-a constatat că există disponibil mare de căldură deșeu și la întreprinderile mici. În aceste condiții s-a trecut la proiectarea și execuția pompei de 2,5 Gcal, omologată în 1984. De asemenea s-a proiectat și pompa de 1 Gcal care se va omologa în curând. La ora aceasta în țară sunt montate și puse în funcțiune următoarele pompe de căldură cu absorbție: La C.F.S. Iași o pompă de 5 Gcal, proprietatea GIGCL și două pompe de 5 Gcal, proprietatea combinatului, destinate încălzirii unor hale de producție, grupuri sociale și administrative, cămine: la Pitești, două pompe de 5 Gcal în funcțiune și una de 2,5 Gcal în curs de montaj; La Curtea de Argeș, două pompe de 5 Gcal în funcțiune; La Nicolina, o pompă de 2,5 Gcal, la C.U.G. Iași, o pompă de 5 Gcal; la Fabrica de zahăr Păscani, două pompe de 5 Gcal în curs de montaj. În general, rezultatele ar putea fi considerate bune dacă ritmul de implementare ar crește. INCERC a realizat studii de implementare amănunțite. I.P.C.T. București a tipizat soluțiile. C.F.S. Iași are capacitatea necesară să livreze la comandă fermă pompele. Proiectele de construcții-montaj, instalații electrice și automatizare se realizează de către unitatea specializată a I.I.T.P.I.C.-Filiala Iași cu care C.F.S. colaborează. Totul depinde de beneficiari care trebuie să-și prindă în planul de investiții pompele de căldură.

Aprobarea investiției și deschiderea finanțării sunt încă destul de greoaie. Deci, totul e rezolvat cu excepția comenzilor din partea beneficiarilor.

OPREA GEORGESCU ■

## Portretul concret al unei pasiuni

De la primele ore ale dimineții până spre amiază, Virginia Faur este de găsit la întreprinderea textilă Lugoj, unde-și îndeplinește cuvenitele atribuțiuni de ingineră chimistă și chiar mult mai mult decit atât. La orele serii, pe Virginia Faur o găsești în Splaiul 1 Decembrie 1918, Bl. 33, Et. 1, Ap. 3, adică acasă. Până aici, nimic deosebit. Sint sute de mii de femei pe care le află dimineața la locurile lor de muncă și seara acasă, sint mii de ingineri care, precum tinăra din Lugoj, caută mereu soluții noi, originale, care să vină în sprijinul producției. Ceea ce te face să-ți oprești atenția asupra Virginiei, nu este doar figura deschisă, mereu zimbătoare, ci starea ei, mereu cloocitoare. Nu, nu este o exagerare, Virginia Faur stă de vorbă cu tine și, deodată, în mijlocul discuției scoate o exclamație, semn că a mai găsit un răspuns la ceea ce o frământă. Și cite nu o frământă! 60 de cereri de brevete de invenție, dintre care 17 s-au înțors de la „Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci” cu răspuns favorabil, presupun căutări serioase și permanente.

Domeniul pe care l-a abordat mai întâi — asta se întâmplă acum vreo 10 ani, cînd nu ieșise de mult de pe băncile facultății — a fost cel textil. Invențiile sale se aplică astăzi cu excelente rezultate în producție. Spre exemplu, produsul „Lugofil” este un lac antistatic, folosit în toate întreprinderile textile din cadrul Ministerului Industriei Ușoare. Prelucrarea fibrelor sintetice este imposibilă fără eliminarea electricității statice. Filaturile nu pot lucra fără acest produs, pur și simplu mașina se oprește. „Lugofil”, creația Virginiei Faur, a scutit economia noastră de un efort valutar, produsul din import a fost înlocuit, iar economia realizată se ridică la 1,5 milioane lei pe an.

„Marcaj textil lavabil”, o altă invenție a ingineriei din Lugoj, este un creion indicator cu care sint marcate firele, fibrele, ca și multe alte semifabricate, în scopul eliminării amestecării lor în cursul procesului de fabricație. Fiecare compoziție fibroasă se marchează cu o culoare, evitându-se apariția unor defecte de calitate.

A mai obținut Virginia Faur brevetul de invenție și pentru un produs cu proprietăți termozolante, lac folosit la izolarea conductelor fierbinți, a cablurilor și, în general, a tuturor zonelor inactive ale unui utilaj care lucrează la temperaturi înalte. Acum caută noi procedee de vopsire, care să ducă la creșterea randamentului tinctorial (de vopsire), căci, acesta-i tot secretul într-o industrie textilă, afirmă ingineră, să știi să vopsești.

Cam astfel de preocupări are Virginia Faur (și-s doar citeva) în timpul dimineții, dincolo de sollicitările de zi cu zi ale producției. Cînd se lasă seara, se îndreaptă spre casă, dar numai spre a schimba un laborator cu altul. În apartamentul de patru camere din Splaiul 1 Decembrie 1918, ingineră și-a construit un laborator unde, pînă noaptea târziu „bubue distilările”. S-a utilat singură și încăperea din apartamentul 3 arată ca toate laboratoarele, cu eprubete, microscop, presă,

sisteme de extracție, în sfîrșit tot ceea ce-i este necesar pentru a-și continua căutările, fără de care viața i s-ar părea de-a dreptul searbădă. Să nu v-o închipuiți cumva, retrasă și solitară printre sticlute și eprubete. La adresa mai sus menționată se întînesc seară de seară un grup de oameni dăruți, care lucrează cu plăcere, din pasiune, un colectiv interdisciplinar, format la Lugoj și adunat datorită entuziasmului acestei femei. „Musafirii” de fiecare seară ai Virginiei Faur sint: dr. Emilian Dobrea, dr. Irina Kereszturi, dr. C. Nistor, farmacistul Vasile Iacobici, inginerii Rodica Cocea, Ioan Vulcan, Cornel Pavlovici. Nu trebuie uitat nici Alin, fiul Virginiei, care, chiar dacă n-a ajuns încă la școală la materia care se numește „Chimie”, este de mult familiarizat cu tot ceea ce se petrece într-un laborator, urmărește distilările, cîntărește, observă probele. „Și soțul?” „Soțul este inginer mecanic și... ne tolerează — ride interlocuțoarea. De fapt, mă ajută enorm la treburile casei. Astfel,

M. LIANA ■

## Atenție, moda e trecătoare

„Ai văzut ce drăguț este ultimul model de rochie de vară? Dar alura ultimului tip de bluzon?” Frecvent ne este dat să auzim un astfel de dialog, sintetizînd în el dorința omului ca îmbrăcămintea să nu fie numai comodă și funcțională, ci și modernă. Sentimentul reconfortant, de „noutate” în viață și-l dă și o vestimentație plăcută, fără miros de „naftalină”. Este tocmai ce am constatat la Institutul de Cercetări Textile, unde specialiștii, oameni entuziaști și tineri în concepții, au realizat țesătura cu efect de suprafață, gen șifonare, grofare, creponare, atribute asigurate mecanic. Specialiștii din lume s-au străduit ani în șir să realizeze materiale neșifonabile, ca acum, la o simplă rîdicare din sprincene a Model, să se selupte ca țesăturile să pară boțite, neuniforme. La export se cer confecții din astfel de țesături, iar în țară sint, de asemenea, preferate. Tehnicianul Dan Comănoaia a pus la punct un procedeu de obținere a acestor materiale moderne, fără a aduce modificări liniilor tehnologice din țesătorii. Fierelor de bumbac, în poliester, sau viscoză din bătătură, pe care suveica le inserează în urzeală, li se aplică o forsiune specială, dirijată, iar raportul dintre firele de urzeală și bătătură este după o rețetă originală. Aceste formule de țesături, ingenioase, devin, după fierbere, uscare și vopsire materialele fermecătoare, care nu seamănă nici unul cu altul. Cu unde, ape, reliefuri din material, țesăturile nu sint monotone, uniforme, ci „neliniștite, fanteziste, inedite, spun ceva” — așa cum le caracteriza chiar autorul. Frumos colorate și cu un țesut plăcut, materialele au și stabilitate dimensională în timp, nedeformîndu-se nici după zeci de spălări. Ele se spală și nu trebuie călcate, și chiar dacă se calcă, efectul modern de șifonare nu dispare. Admirăm fără rezerve compleurile, bluzele, pantalonii,

jachetele, executate prin micro-producție, în institut, din aceste trăsături. Au un design modern, cuțori armonizate. Beneficiind de acest material „ultimul răcnet”, aceste confecții pot rivaliza cu cele din revistele unor case de modă cu firmă. „Imprimarea efectului de șifonare și elasticitate la firele mai rigide de in și cinepă este chiar o noutate pe plan mondial” — ne relatează tehnicianul Dan Comănoaia. De specializare țesător, nu a pregetat să se amestece și în filatură, și în vopsitorie și în alte faze. La astfel de oameni, specializarea supremă este harul, pasiunea, dragostea pentru ceea ce fac. Pînă a ajunge la formula definitivă, de altfel omologată de Ministerul Industriei Ușoare, a încercat și a bătut mai multe căi. A acționat ba asupra aburirii, ba asupra torsionării, ba asupra imperecherii de fire. A avut răbdarea, dar și curajul de a face totul cu mintea și mina lui, de la alegerea firelor din magazie, și pînă la participarea la conceperea modelelor de confecții. Nu a contat că îl prindea noaptea în laborator, a contat că punea acasă capul muțumit pe pernă. Este simbolică imaginea cercetătorului, care-și lina rămas bun de la noi, ținînd strîns în stînga pieptului mostrele pe care ni le prezentase. Neîfînd necesare amenajări speciale în fluxurile tehnologice, tot mai multe țesătorii ar trebui să urmeze exemplul întreprinderii Textile Timișoara care a preluat noua tehnologie.

Mergînd pe un drum paralel, inginerii Marin Gheorghe și Beatrice Munteanu au obținut efectul modern de șifonare și la țesăturile sintetice tip reton, însă de data aceasta cu ajutorul proceselor chimice și umido-termice. Confecțiile sport pentru iarnă și vară din acest material, purtînd eticheta „Made in România”, se vind în multe țări ale lumii.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Pentru nimeni nu mai reprezintă o noutate efectul nociv al fumatului. Orice fumător știe că fiecare țigară aprinsă îl împinge spre riscul pierderii sănătății.

Numeroase studii clinice și experimentale efectuate în lume demonstrează că fumatul este de multe ori cauza unor boli cronice grave. Printre ele se numără cancerul pulmonar, cardiopatia ischemică, bronșita cronică, emfizemul pulmonar.

Fumatul situîndu-se deci printre factorii de risc major, o serie de organisme naționale și internaționale, ca și numeroase personalități științifice s-au străduit și se străduiesc în continuare să atenționeze milioanele de fumători asupra pericolului la care se expun și să combată acest adevărat flagel.

Strădania nu le este zadar-

nică, întîlnești astăzi din ce în ce mai mulți „foști fumători”. Sint însă mulți, din păcate, dintre cei pentru care vorbele lui Mark Twain, după care cel mai simplu lucru este să te lași de fumat, el făcînd-o de citeva sute de ori, rîmîn valabile pînă în zilele noastre. Acești împătimiti ai tutunului sint dispuși să încerce tot felul de procedee menite să-i îndepătreze de țigară, dar nu fac apel cu adevărat la ceea ce le trebuie în primul rînd: voința. Pentru că pînă la urmă fumatul este doar o chestiune de deprindere și totul depinde de voința pe care ti-o impui, mai ales în primele zile.

Pentru aceștia, ca și pentru toate categoriile de fumători, doctorul biochimist Constantin Nistor de la Institutul oncologic din Cluj-Napoca (atît de aproape de ravagiile pe care le

face tutunul) s-a străduit să găsească un procedeu care să fie neapărat simplu și la îndemîna tuturor, în combaterea fumatului.

Ne putem  
lăsa de fumat?

După numeroase încercări așadar, colectivul format din S. Szabo, T. Harko, M. Bălan, A. Chiorean, M. Dan, M. Timiș, V. Faur și bineînțeles Constantin Nistor, au obținut de

curînd un brevet de invenție pentru ceea ce ei au numit „Procedeu util în combaterea efectelor dăunătoare ale fumatului”.

Este vorba, de fapt de un complex de substanțe cunoscute pentru efectul lor de a stopa dorința de a fuma. „Cînd aprinzi o țigară, gustul și se pare atît de amar, încît ti se face greață și renunți la ea” — descrie biochimistul clujean reacția. Grupul acesta de substanțe, care mai au și efectul de a elimina nicotina, a fost asociat cu lecitina, cunoscută pentru efectul ei neurotrofic și pentru efectele sale de împiedicare a depunerilor de lipide pe artere, cu acidul glutamic (prezintă efect trofic asupra sistemului nervos) cu extract uscat de propolis (efect biostimulent, calmant, stimulator al circulației capilare) etc.

Pentru a nu intra în detalii care ar reclama, neapărat, serioase cunoștințe de chimie ne mărginim să mai notăm că preparatele obținute, menite să înlătore dorința de a fuma, sint destinate tuturor, nu au contraindicații, ba dimpotrivă, oferă o serie de efecte binefăcătoare organismului. Ele se vor prezenta sub formă de tablete și vor fi produse, după cum am aflat, la „Biofarm” București.

Medicamentele realizate de clujeții îi vor ajuta chiar și pe cei mai înverșunați fumători, care nu vor mai avea nevoie să-și pună voința la încercare decit pentru a înghiți o pastilă. Astfel, vor reuși să se lase de fumat doar o dată și... pentru totdeauna.

LIANA MOLNAR ■



## „Valoarea nu așteaptă numărul anilor“

Depistarea și hrănirea talentului virtual, încurajarea pre-dispozițiilor latente, reprezentată, în cadrul unui program permanent de selecționare și promovare a cadrelor, unul din cele mai convingătoare gesturi de soliditate omenească, de supremă responsabilitate politică și profesională, de prospectare lucidă a realității, de grijă constantă pentru prezentul și viitorul patriei. Finalitatea unor asemenea acte nu poate fi decât realizarea consensului ideal dintre valoare și judecătoarea ei folosire, conform bine cunoscutului dicton: om potrivit la loc potrivit.

Mi-au venit în minte toate acestea, mai deunăzi, când, părăsind Facultatea de electrotehnică a Institutului politehnic din București, mi-am simțit sufletul încărcat de acele sentimente tonice pe care le prilejuiesc întotdeauna întâlnirile cu oameni adevărați. Oamenii aceștia sînt studenții și cadrele didactice ale amintitului compartiment universitar, creatorii și eroii unor mărturii emoționante de confrerie profesională, de unitate de vederi și țeluri comune. Acestea se mai cheamă în limbajul obișnuit inițiativă, pasiune, dăruire, dar mai ales virtuți pe care le conferă doar înțelegerea gravă a momentului istoric pe care-l trăim.

Ne vom explica.

Totul a început cu mai mulți ani în urmă la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.), în urma unei convorbiri dintre directorul general al institutului amintit și conferențiarul universitar, dr. Răzvan Măgureanu. Discuțiile oamenilor de știință sînt economice și la obiect — bănuim că și aceasta a fost la fel — cert este că atunci, în acea oră sau în acele minute, s-a născut ideea înființării în cadrul Facultății de electrotehnică, a unui colectiv mixt alcătuit din reprezentanții celor două compartimente de muncă, și cîțiva specialiști din întreprinderile cu profil electrotehnice. Scopul: folosirea mai eficientă, în baza unor planuri concrete, a potențialului științific și ingineresc al studenților și cadrelor didactice precum și pe cel al unor tineri ingineri din diverse unități tutelate de Ministerul Industriei Electrotehnice, totul în ideea integrării învățămîntului cu cercetarea și producția. Obiectivele: dezvoltarea de noi tipuri de convertizoare electromecanice, servomotoare și tractoare de poziție și viteză; dezvoltarea de echipamente de comandă pe bază de microprocesoare, precum și a unor echipamente cu logică programată pentru realizarea de standuri de încercări specializate; realizarea de echipamente numerice pentru conducerea, telemăsură și protecția sistemelor de transport și transformare; realizarea de echipamente inteligente de tip manipulator pentru operații de montare și poziționare, precum și o serie întreagă de alte tehnici și echipamente de diverse întrebunțări. S-a precizat de asemenea că activitatea colectivului mixt se va desfășura în laboratorul de servomecanisme din Facultatea de electrotehnică, laborator dotat cu sprijinul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electrotehnică. Propunerea a fost aprobată de ministerele de resort și conducerea colectivului a fost încredințată conferențiarului dr. Răzvan Măgureanu.

Acest nou avangard al inteligenței creatoare s-a bucurat de la început de concursul unor cadre didactice cu lucrări recunoscute în țară. S-a procedat apoi la selecționarea celor mai merituoși studenți afirmați la examenele și cercurile de matematică, tineri recrutați din facultățile de electrotehnică, energetică, automată și electronică, aceștia urmînd să lucreze aici chiar după terminarea studiilor pînă la susținerea tezei de doctorat. La început, pe parcursul primilor trei ani, tinerii aceștia sînt îndrumați să lucreze în domeniul matematicii aplicate, iar mai apoi la programarea calculatoarelor și microprocesoarelor pentru diverse aplicații industriale. Iată cîteva nume: Laurențiu Ivan, Constantin Ilăș și Dumitru Novac, toți din anul III și Gh. Mateescu și Dinu Popescu din anul II.

Este vorba, cu alte cuvinte, de selecționarea, încă de pe băncile școlii, a celor mai buni dintre cei buni, prin încurajarea și îndrumarea expresă a talentelor virtuale, astfel încît asemenea tineri să-și poată afirma de timpuriu potențialul de creație. Valoarea nu așteaptă numărul anilor, spune un cunoscut adagiu. Sau ceea ce practica a demonstrat cu prisosință. Liviu Kreindler, în prezent asistent la facultatea amintită, fost șef de promoție, s-a distins, între altele, și prin cîștigarea, în timpul studiilor, a premiului I la concursul de electronică „Traian Lalescu“. El s-a afirmat ulterior, lucrînd în colectivul mixt, la conducerea optimă prin identificarea în timp real a parametrilor motoarelor de curent alternativ. Este vorba de o tehnică ce se bazează pe noutăți de ultimă

dovedit cel puțin la fel de competitive ca cele fabricate la întreprinderi din țările industriale dezvoltate cum sînt Bosch și Siemens în R.F.G. sau Inland și Indramat în Statele Unite. Introduse în fabricație la Întreprinderea Electrotehnica din București, ele au cucerit de îndată atenția unor parteneri comerciali din străinătate.

Ei bine, la acest tip de motoare, inginerul Nicolae Vasile a lucrat încă din anii studenției, tema a fost abordată în sedințele cercurilor științifice și a fost susținută cu ocazia tezei de doctorat. Ulterior a devenit, împreună cu fostul său dascăl, conferențiarul Răzvan Măgureanu, autor al lucrării „Motoare sincrone cu magneti permanenți și reluctanță variabilă“. Este un exemplu mai mult decît edificator că studentul poate deveni, alături de dascălul său, pe terenul fertil al colaborării și comunității de idei, în cadrul activ al economiei naționale.

Mai spuneam la începutul acestor rânduri că filiala I.C.P.E. si-a propus deopotrivă cooptarea în munca de cercetare a unor tineri ingineri din diverse întreprinderi electrotehnice, rolul acestora fiind de a colabora la finalizarea unor proiecte pe care apoi să le implementeze în condiții optime și în cel mai scurt timp în unitățile din care fac parte. Iată și în acest sens o istorie pasionantă. Realizarea primelor microprocesoare s-a făcut în lume în anii 1971—1972. La Facultatea de electrotehnică, asemenea cercetări au fost abordate în perioada 1974—1975. Dar la data respectivă microprocesoarele fabricate erau încă departe de a îndeplini cerințele vitezei de calcul specifice acțiunilor electrice. A fost chiar un moment în care s-a apreciat că acestea nu se vor putea utiliza în aplicații rapide, în timp real, de aceea s-a trecut la folosirea lor în chimie, minerit, energie electrică, compartimente ce reclamau viteze de calcul mai reduse. În această etapă, cercetările de la Facultatea de electrotehnică au avut în schimb rolul de a familiariza grupul de specialiști cu problemele domeniului, astfel încît aceștia s-au dovedit pregătiți pentru cunoașterea celei de-a doua generații de microprocesoare de 16 și 32 biți. Pe acestea, experții români au fost capabili de a le implementa de îndată în acțiunile electrice, ceea ce s-a și făcut la I.E.M.I. București. Iar aici este în sfîrșit momentul să notăm că întreaga operație s-a făcut cu concursul unor colaboratori ai filialei I.C.P.E., inginerii Grigore Danciu și Cristian Marin și cu ajutorul actualului asistent univ. Liviu Kreindler. La aceștia, tema de cercetare va forma și obiectul tezei de doctorat.

Un exemplu fericit îl reprezintă și colaborarea cu Întreprinderea de rețele electrice Suceava unde a fost introdusă telemăsură, telecomanda și telemăsurarea. Întreprinderea a devenit o veritabilă stație pilot pentru Ministerul Energiei Electrice și a luat de trei ori Ordinul Muncii clasa I pentru meritul de a fi cea mai avansată unitate în domeniul aplicării tehnicii de calcul în conducerea sistemelor energetice din țară. De fapt, toate cercetările colective mixte I.C.P.E. — Facultatea de electrotehnică si-au găsit aplicații în industrie și au condus la importante economii de energie, materii prime, au contribuit la ridicarea calității produselor.

Ar mai fi poate multe de spus despre planurile de viitor și lucrările împlinite în țară și străinătate, ca și despre spiritul camaraderesc și frățetea ce caracterizează aici relațiile de muncă, atât de specifice unor oameni care și-au mutat viața și gândurile în laboratoarele inteligenței. O vom face cu altă ocazie. Dar sperăm că relațiile noastre nu-i va reveni doar meritul de a fi adus la cunoștința publicului larg un sir de exemple dintr-un colectiv de muncă, ci că cititorul va înțelege că, dincolo de ceea ce s-a făcut și există, mai important pentru membrii colectivului este sentimentul datoriei împlinite, deoarece sub osînda dulce a pasiunii și muncii dezinteresate omul se regăsește pe sine în nobila misiune de erou civilizator. Iar suprema recunoaștere a acestor merite n-a întîrziat să apară.

LIVIU TIMBUS ■

## TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

## Societăți științifice

S-au împlinit anul acesta 120 de ani de la întemeierea Societății Academice Române (1 aprilie 1866), devenită după Războiul Independenței Academia Română, 125 de ani de la întemeierea Asociației Transilvane pentru Literatura Română și pentru Cultura Poporului Român — ASTRA (6 septembrie 1861) și 150 de ani de la fundarea Societății de Agricultură a României (1836).

Mi-am propus să folosesc acest prilej aniversar pentru a trece în revistă — fără a avea intenția realizării unui inventar complet —, unele dintre cele mai importante astfel de înghetări din trecutul nostru. În secolul al XIX-lea mai ales, contribuția lor la răspîndirea culturii științifice românești, la organizarea cercetării originale, la formarea și dezvoltarea școlilor științifice și tehnice naționale a fost deosebit de valoroasă.

Dar înainte de a schița istoria acestor societăți, să arătăm că există și o „preistorie“ a lor. Trebuie să amintim de pildă că regii daci cîrmuiau sprijinindu-se pe stăful unor sacerdoți-filosofi, cu întinse cunoștințe științifice, în fruntea cărora s-a aflat în vremea lui Burebista marele preot Deceneu, preocupat, cum arată izvoarele vechi, și de răspîndirea cunoștințelor de astronomie, fizică, medicină, matematică etc. în popor. Domnitorii români s-au înconjurat și ei uneori de asemenea „Sfaturi“, cum a fost, la curtea lui Alexandru cel Bun (1400—1432) „Academia“ de la Suceava, pe care profesorul Ștefan Bărsănescu o definea, într-o comunicare prezentată în 1972 la Academia R.S.R., ca reprezentînd „un cerc de învățați“, de felul celui care existase la curtea lui Carol cel Mare; printre membrii săi, autorul identifică pe Iosif, mitropolitul Moldovei, pe prelatul și scriitorul Grigore Tâmbac, pe Moise Filozoful, pe grămăticul Girde și pe eruditul boier Rotopan. Șt. Bărsănescu consideră că este vorba de „prima academie din Țările Române, ba chiar din tot Sud-Estul Europei“ (NOESIS, I, 1973).

Tot în secolul al XV-lea, un cerc de savanți umaniști grupați la Oradea în jurul episcopului Ioan Vitez, organizatorul primului observator astronomic de pe teritoriul țării noastre, cultivau științele, artele, literaturile și muzica, iar în veacul următor un cerc similar exista la Brașov, sub îndrumarea savantului umanist Johannes Honterus. În ce privește Academiiile domnești de la Iași și București, ele au avut caracterul unor instituții de învățămînt și nu intră în aria de care ne ocupăm. O încercare deosebit de meritorie a fost aceea a medicului și cărturarului enciclopedist Ioan Piuariu-Molnar (1749—1815) de a înființa o Societate filosofică a neamului românesc în Marele Principat al Ardealului, cu preocupări deopotrivă științifice, artistice și literare (1795). „Ideea a fost mare — observa Alexandru Papiu Ilarian în discursul său de recepție la Academia Română —, dar inamicii progresului român destul de tari, spre a o sugruma îndată în nașterea sa“. Urma să aibă și o publicație a ei, intitulată „Vestiri Filosofice și Moralești“. Pînă la urmă, singurul îngăduit să apară a fost un prospect intitulat „Înștiințare“, care anunța programul societății și disciplinele care urmau să intre în obiectivul ei: fizica, matematica, astronomia, medicina, filosofia, teologia, geografia și istoria românilor, tratate într-un spirit iluminist. Să menționăm că în veacul al XVII-lea un cărturar maghiar, pedagogul și filosoful cartezian Apăczal Csere Janos (1625—1659), eșuase și el în organizarea unei „Academii transilvănene“, pe care o proiectase într-un spirit umanist.

În veacul al XIX-lea, veac al propășirii (chiar și o gazetă a vremii poartă acest nume) și al dobîndirii independenței de stat a României, cînd C. A. Rosetti înscrie pe frontispiciul ziarului condus de el, „Românul“, deviza „Luminează-te și vei fi. Volește și vei putea“, iau naș-

tere numeroase societăți științifice în întreg spațiul românesc. Una dintre cele mai însemnate, cu o existență îndelungată (peste un secol), este Societatea de Medici și Naturaliști din Iași, inițiată în 1830 sub forma unui Cerc de lectură medicală, principalii săi animatori fiind medicii Mihail Zotta (primul ei președinte) și Iacob Cihac, gîndurile tinîndu-se la început în casa lui Gheorghe Asachi, pînă ce societatea și-a construit un sediu propriu. S.M.N.I. a organizat cursuri de cultură științifică, un muzeu de istorie naturală, a organizat cercetări de interes național, a editat publicații. Printre membrii ei s-au numărat personalități de seamă ale științei românești ca fizicianul Teodor Stamatii, medicubiologul C. Virnav, J. Szabo, Atanasie Fătu, istoricul și omul de stat Mihail Kogălniceanu, oameni de știință din Muntenia și Transilvania, de asemenea personalități de prestigiu de peste hotare, printre care Alexander von Humboldt. În ce privește aria preocupărilor, ea a pornit de la medicină și științe naturale, pentru ca pînă la urmă să cuprindă totalitatea științelor, ba chiar și literatura și artele.

În ce privește Societatea de Agricultură a României, fondată în 1836, care-și propunea ca scop progresul agriculturii, a avut drept președinte pe Mihail Ghica, fratele domnitorului Alexandru Ghica, ca prim-secretar pe Ștefan Roset, printre „mădularii activi“ numărîndu-se medicul și inventatorul de mașini agricole Johann Zucker. Societatea a editat și o „foaie a sa, ca supliment la „Curierul Românesc“, editat de Ion Heliade Rădulescu.

Prima societate medicală din București este Societatea științifică medicală (1857), printre ai cărei inițiatori s-au numărat Nicolae Kretzulescu, Carol Davila și Iuliu Barasch, primul ei președinte fiind N. Kretzulescu (ulterior membru și președinte al Societății medico-chirurgicale din București).

În 1860 a fost întemeiată la Iași Societatea Ateneul Român, al cărei scop principal era dezvoltarea și propagarea cunoștințelor științifice, editînd și o revistă „literară, științifică și artistică“; ulterior, sediul ei s-a mutat la București, unde societatea, al cărei animator a fost medicul și diplomatul Constantin Esarcu, a organizat cicluri de conferințe de mare răsărit și a înălțat, pe bază de colecție publică, un palat monumental, devenit în veacul trecut un simbol al Capitalei României, ca important focar de cultură.

ASTRA, această asociație transilvănească, cu rol important în viața națională și culturală a românilor de peste munți, a fost de fapt a întregii țări, pe lângă cărturarilor ardeleni, ca G. Barițiu, T. Cipariu, A. Șaguna, din ea făcînd parte C.A. Rosetti, Al. Odobescu, M. Kogălniceanu, C. Hurmuzaki și mulți alții, iar organul de presă al societății „Transilvania“, bucurîndu-se de un înalt prestigiu.

Un an mai tîrziu, se constituie la București, în 1862, Societatea Română de Științe, prin grija lui Iacob Felix, Em. Bacaloglu, P.S. Aurelian, Iuliu Barasch și Ștefan Fălcioianu. O altă Societate Română de Științe (inițial denumită Societatea Română de Fizică), a fost creată în 1890, sub conducerea chimistului și marelui om de cultură care a fost C.I. Istrati, cu secții de fizică, chimie, matematică și științe naturale.

Anul 1866 este acela al întemeierii celui mai de seamă for cultural al țării, inițial denumit Societatea Academică Română, iar din 1879 Academia Română. „Analele Academiei Române“ devenind cea mai de seamă publicație științifică românească. Secția științifică a Academiei a fost constituită în 1872, din ea făcînd parte încă de la început savanți de înaltă competență, ca Ion Ioanescu de la Brad, Petru Poni, Victor Babeș, Ion Ghica, Anghel Saligny, Grigore Cobălcescu ș.a.

I. M. ȘTEFAN ■



„Cea mai fericită viață este aceea care-și găsește mereu cu ce să se ocupe“



Iuliu Deac, profesor de matematică, pensionar, din Cimpia Turzii. Născut la 12 aprilie 1904. Absolvent al Facultății de Matematică din Cluj, promoția 1926. Un om care a trăit o viață întreagă sub orizontul popularității, în zona calmă și liniștită a unei munci anonime, dar temeinic fundamentată pe reperatele unei tradiții culturale fertile și profunde. Un dascăl care a purtat mereu cu sine făclia vie a științei din care s-au aprins scintelele de spirit a generații și generații de elevi. Un cercetător sobru și tenace, care și-a reprimat tentațiile spectaculosului facil, rămânând fidel principiilor solide ale unei opere cu șansa perenității. Iuliu Deac, venerabilul octogenar Iuliu Deac este, mai presus de toate, un personaj care fascinează prin tinerețea spiritului. Întreaga sa pre-

## „M-a pasionat ideea de revoluție științifică“

— După ce-am răsfoit din nou zecile de volume manuscrise care, iată, ne impresoară și care sînt opera dumneavoastră de-o viață, v-aș întreba iarăși, cu o admirație ce-ar putea deveni cîndva o respectuoasă invidie: de unde atîta forță de creație?

— Mi-a plăcut încă din școală matematica, și ca elev, și ca student, în special literatura matematică, esența hotărîtoare, și cu această plăcere am prevăzut speranța de a contribui la crearea unor lucrări, nu numai ca transmîtor de învățură matematică, ci și ca cercetător științific și deschizător de orizont. Inițial n-aveam orientare, dar, treptat, am intrat în familia spirituală a profesorilor de matematică, cristalizîndu-mi preocupările și calea de urmat. Restul a fost tehnică pură: întocmirea fișelor și trudă pentru selecționarea, prelucrarea și sintetizarea lor. Energia mi-a dat-o pasiunea pentru tot ce-am făcut.

— Dar și pasiunea asta nu este ca o „curbă a lui Gauss“, cu creșterea și descreșterea ei?

— Pentru mine, satisfacția încheierii fiecărei lucrări mi-a dat un imbold să continui, să cresc mai departe efortul creației. Au fost patru decenii de acumulare și alte două de scoatere la lumină a ceea ce am acumulat, am avut, deci, suficiente resurse. Totuși, nimic n-aș fi putut realiza fără pasiunea, plăcerea, răbdarea și, mai ales, vocația pentru matematică.

— Matematica aparține numai celor cu vocație?

— Matematica poate să aparțină oricui, nu numai celor cu vocație. Pe aceștia îi distinge, însă, superioritatea de gândire, capacitatea de înțelegere a problemelor și forța de a conduce raționamentele. Aceste elemente condiționează mersul înainte al matematicii.

— Există un mod matematic de a gândi?

— Da. Manifestarea lui depinde, însă, de mediu.

— Adică?

— Să ai accesibilitatea pătrunderii în obiectul matematicii, singura care-ți creează plăcere.

— Plăcere?

— Da, pentru că dezvoltarea unui mod de gândire matematic depinde de înțelegerea matematicii, iar asta depinde, la rîndul ei, în primul rînd de profesor. La matematică, tactul pedagogic este un element esențial pentru sesizarea veritabilului spectacol intelectual al lumii matematicii, a cărei studiere numai astfel poate fi o plăcere.

— Să revenim la lucrările dumneavoastră, pe care le-ați scris — n-aș vrea să vă supăr — la o vîrstă la care aveai dreptul la odihnă. Nu v-au obosit, totuși?

— Conțea mult mediu în care trăiești. Deși sînt văduv, sînt tratat foarte bine de familie și am toate condițiile necesare pentru a munci. Chiar nepoții mei din clasele primare mă stimulează la muncă. Ei zic că am o răbdare monumentală. Niciodată n-am fost înfrînat în tendințele mele spre studiu și scris. Apoi, mai e ceva, am știut să-mi utilizez timpul. Foarte mult face să fii rațional în utilizarea timpului. Am mai făcut și pauză, de cite o lună, cînd era de lucru în grădina...

— N-ați avut vreun moment, dacă nu de teamă, măcar de îndoială — carteziană, să-i zicem — că pierdeți pasul cu alți matematicieni, mai tineri?

— Am fost și sînt la curent tot timpul cu ceea ce se publică în domeniile care m-au interesat. Dacă am văzut că un material este insuficient pentru o lucrare care prezenta interes, căutam să continui, să aprofundez pînă la o eventuală epuizare a surselor. Dar dacă sesizam că drumul început n-avea orizont, nu putea ajuta mersul înainte și se vădea sterilitatea, îl abandonam pentru a-l relua din alte perspective.

— Ce înseamnă un lucru interesant în matematică?

— Interesant în raport cu cel care-l apreciază. În matematică există elemente care te atrag și elemente care te resping. Pe primele le abordezi mai ușor și le poți duce înainte, celelalte pun în dilemă: le fac sau nu? Continui sau abandonez? Aici intervine răbdarea și voința de a face ceva nou. M-a pasionat ideea de revoluție științifică atât de mult încît am căutat să mă încadrez chiar într-o astfel de revoluție.

— Pe dumneavoastră ce v-a atras cel mai mult la matematică?

— Istoria matematicii, pe care am considerat-o ca un domeniu de cultură generală.

— Credeți că matematica poate să fie obiect de cultură generală?

— Întotdeauna am înțeles matematica drept instrument în procesul de cunoaștere a realității și a adevărului, ca un fenomen de cultură. Este parte componentă a culturii intrucît are un rol hotărîtor în formarea personalității umane, acționează din ce în ce mai mult și mai profund în toate activitățile umane, pătrunde victorios în toate domeniile de cunoaștere. Matematica este cultură generală, fiind legată de practică, de viață, dar și de filozofie — de o filozofie de un tip mai special, filozofia matematicii, fără de care nu se poate concepe însăși matematica.

— Ce să înțelegem prin filozofia matematicii?

— O filozofie a gândirii și a rațiunii, bazată pe elemente de logică. De aceea, cei care au posibilitatea de a înțelege prin raționamente elementele care contribuie la dezvoltarea matematicii devin matematicieni. Cine are putere de gândire, de sintetizare este exclus să n-aibă atracție și față de matematică. Pe cînd cei care privesc matematica drept ceva neimportant, să zicem, nu pot să facă matematică.

— În ce constă forța matematicii: în filozofia ei sau în aplicabilitatea practică?

— În amîndouă. Prima stimulează creația matematică, a doua contribuie la aplicarea ei în viață.

— Bine, dar atunci unde este locul celei de-a treia laturi despre care am vorbit — istoria matematicii?

— În formarea matematicienilor. Un profesor de matematică nu se poate considera bun profesor dacă nu cunoaște și istoria matematicii. Înseamnă că n-are baza culturii matematice, că poate fi bine pregătit profesional dar numai la timpul prezent, fără contextul istoric al noțiunilor. De exemplu, demonstrația teoremei lui Pitagora — unii o înțeleg, alții

nu; primii au intuiția de a pătrunde matematica, ceilalți trebuie stimulați s-o înțeleagă.

— Cum?

— Asta-i problema. Trebuie să apelezi la istorie. Noțiunile se prind mai ușor așa decît dacă le predai sec. Și asta e valabil în general.

— Există ceva stabil în matematică, ceva care „să n-aibă istorie“?

— Da, gîndirea, structurile raționamentului uman, modul specific de gîndire de care vorbeam mai înainte care sînt aceleași, indiferent de domeniul asupra căruia se aplică.

— Spuneți-mi ceva despre studenția dumneavoastră. Eu am absolut aceeași facultate, tot la Cluj, dar cu o jumătate de secol mai tîrziu...

— Eram 13 studenți, opt băieți și cinci fete. Îl aveam ca profesor pe Th. Anghelulă, N. Abramescu, Gh. Bratu, P. Sergescu, A. Angelescu, Gh. Demetrescu, iar lecțiile măiestrite cu atîta finețe ale marelui dascăl Dimitrie Pompeiu constituiau de fiecare dată ceva emoționant, rămînînd una din bucuriile culminante ale vieții mele. Foștii mei profesori eminenți au avut darul să însuflească în noi nu numai pasiunea pentru studiul matematicii ci și dragoste pentru ea, scoțînd mereu în evidență frumusețea acestei științe și importanța ei contributivă pentru dezvoltarea

alor științe. Studenții și profesorii erau apropiați sufletește, eram uniți în muncă, contribuiam reciproc inclusiv la redactarea cursurilor, care se alcătuiu după notițele noastre, urmînd a fi revizuite și completate de profesori. Țin minte că în colaborare cu Radu Bădescu am redactat cursul de Mecanică rațională după lecțiile profesorului Anghelulă, curs care s-a litografiat și din care păstrez un exemplar, ca o vie amintire din activitatea mea de student.

— Puteți prezenta pe scurt principală dumneavoastră lucrare — „Dicționar Enciclopedic al matematicienilor“?

— Se compune din 19 volume, 2147 pagini manuscris (la care se adaugă anexele) și prezintă peste 2000 de matematicieni (viața, opera, aportul avut la dezvoltarea matematicii etc.) din toată lumea și din toate timpurile. Dicționarul își are originalitatea sa și un obiect bine determinat, evidențiînd întreaga evoluție a culturii universale matematice și, totodată, ilustrînd importanța matematicii în civilizația umană. Lucrarea are un conținut universal, caracteristic unei enciclopedii, are o ținută intelectuală, științifică superioară și este practică și necesară unui climat spiritual ca al nostru. Este o lucrare unică în țara noastră și, din cercetările mele, rezultă că un astfel

de dicționar n-ar exista nici în alte țări. Menționez că această lucrare este mai mult decît o enciclopedie, este o operă de cercetare și sintetizare a însăși evoluției științei matematice prin prisma contribuțiilor fundamentale ale tuturor celor care compun pantheonul cunoașterii matematice universale. Îmi place să cred că lectura ei va stimula dispozițiunile spirituale ale cititorilor și de aceea sper că această muncă va fi valorificată în consens cu cerințele științifice ale epocii noastre.

— Ați făcut vreun demers pentru tipărirea lucrării dumneavoastră?

— Nu pe măsura importanței lor. Am handicapat de a locui în Cimpia Turzii, de a nu mă putea ocupa personal de aceste probleme și de a nu mă putea deplasa așa ușor...

— Revăzînd, dintr-o singură privire, aceste tomuri manuscrise, ce sentimente vă încearcă?

— Sînt un reflex de bucurie și de mulțumire că am putut realiza ceva, în sensul că am reușit să valorific pregătirea și experiența mea de matematician, dar, în același timp, mi-am făcut și o datorie de om al societății, contribuînd la îmbogățirea patrimoniului spiritual al țării noastre.

— Vă mulțumim.

OCTAVIAN ȘTIREANU

### Nota redacției

Deloc întîmplător, publicăm lista titlurilor lucrărilor în manuscris ale profesorului Iuliu Deac: „Dicționar Enciclopedic al matematicienilor“; „Culegere de probleme de geometrie analitică“ (în colaborare cu prof. Vasile Sălcudean); „Geometria tetraedrului“ (cu aplicații și probleme); „Curbe speciale“; „Șarada infinitului“ (culegere de probleme de matematică distractivă); „Formular și îndrumător de trigonometrie“; „Rezolvarea ecuațiilor cu coeficienți întregi, în numere întregi“ (ecuații diofantice și pitagoreice); „File din istoria matematicii“ (reunind 14 dintre cele mai interesante „episoade“ ale dezvoltării acestei științe); „Culegere de probleme de analiză trigonometrică“; „Divizibilitatea numerelor“; „Ecuatii transcendente“; „Inducția matematică“ (culegere de probleme); „Metode de rezolvare a ecuațiilor algebrice de gradul II, III și IV“; „Simbolurile matematice“.

Să admitem ipoteza că lucră-

rile profesorului Iuliu Deac au mai mult decît o relevanță personală, sînt chiar lucrări de reală importanță științifică; această ipoteză trebuie, însă, verificată. Cineva ar trebui să-l ajute pe profesor să-și pună orînduială în aceste manuscrise, mai întîi sub aspectul forme (dactilografiere, colajonare etc.) și apoi sub cel al conținutului (ce, cit și cum „e valabil“ etc.). La vîrsta sa, profesorul are nevoie de un astfel de ajutor. Orașul Cimpia Turzii, în mod obiectiv, nu i-l poate oferi; pe de altă parte, nici în familie nu sînt oameni cu autoritate în matematică, iar grupul de sufletiști care-l înconjoară pe profesorul Deac (lider — fostul inspector școlar Alexandru Suciu) are și el media de vîrstă apropiată de cea a profesorului.

S-ar putea spune că Iuliu Deac și-a făcut datoria; e rîndul nostru, al celor mai tineri, să ne apropiem de această trudă, s-o înțelegem, s-o apreciem și să-i decidem soarta: va intra în circuitul spiritual larg sau va rămîne doar ca un respectabil model de „ocupație personală“ și nimic mai mult? O întrebare

aspră, tranșantă căreia avem datoria să-i răspundem. E un răspuns pe care-l așteaptă și pe care-l merită (așteaptă și argumentăm) însuși octogenarul dascăl din Cimpia Turzii. Un minimum de bunăvoință ar însemna în acest caz un infinit respect. Credem că matematicienii en titre la Cluj-Napoca pot... demonstra aceasta. Ar urma apoi cuvîntul vreunui editor inspirat.

Am subliniat acest aspect adiacent la exemplul de conduită profesională pe care oricum îl reprezintă personalitatea profesorului Deac convîșit fiind de faptul că nimic din ceea ce ar putea fi creație științifică autentică nu trebuie să iasă din orizontul atenției celor competenți. Vorbînd despre viața și opera profesorului Deac, revista noastră îi aduce, implicit, un frumos omagiu. Problema este că acest omagiu poate deveni punct de plecare în valorificarea unei creații matematice impresionante. Cu alte cuvinte, adresăm o invitație la lectura manuscriselor semnate de Iuliu Deac.

### Ochiul străzii

## Politețea de fiecare zi

O zi începută cu politețe e însoțită chiar într-un posomorit octombrie. Ca orice om, în fiecare dimineață mă folosesc de un mijloc de transport. Autobuzul 331 are sinusoida lui care sigur este analizată de factorii de răspundere.

Eu vreau să notez, din fuga condeiului, citeva impresii despre un controlor de trafic de la capătul de linie din Parcul Tineretului. Totdeauna calm, totdeauna civilizat, totdeauna „ceas electronic“ în informațiile exacte care i se cer — „Din cite în cite minute sosește dimineața autobuzul? Cum se modifică graficul curselor peste zi? La ce oră se mai poate lua ultima mașină?...“

Tonul răstit, pe care-l impun unii în serviciul public, este înlocuit cu o vorbire caldă, po-

trivită cu anunțurile optimiste: „Oameni, de ce n-am fi mai civilizați unii cu alții, tot atît ne... „costă“! ?!“

Controlorul de trafic are un scaun, „biroul“ său sub un copac bătrîn, acum desfrunzit. Acolo este sediul său și pe vînt și pe ploaie. Cînd apare o persoană în vîrstă sau bolnavă, politicos îi oferă locul să aștepte autobuzul fără să se obosească.

Nu mi-l imaginez pe acest om ocupînd locurile cu adresă specială din mașini, nu-l cred în stare să fie indiferent pe strada cînd vede că unui trecător i se face rău, nu mi-l inchipui în postura tînrului care se adresa ieri unei femei cărunte, cu multe bagaje în mină — el pe scaun, ea în picioare: „Și ce dacă sînteți femeie, nu sîntem egali?“

Controlorul de trafic impune aceeași ținută demnă și șoferilor cărora trebuie să le semneze foile de parcurs.

Să vezi și să nu crezi! Totuși, am întîlnit aici șoferi, lășînd volanul, să-i ajute pe bătrîni să urce. Controlorul de trafic, cum vede o mamă cu copii, este al treilea... braț. Cîțiva locatari din str. Cuza Vodă care au puștii în clasa întîi și călătoresc neînsoțiti cu autobuzul, îi incredințează controlorului. Șoferul cursei, îi ia sub aripa ocrotitoare și-i lasă la stația din fața școlii.

Cineva sceptic remarca în stația terminus „Să-l vedem miine!“! Îl văd de peste patru luni, zi de zi, același, constant amabil, atent, față de călători, cu un cuvînt bun... și un gest îndatoritor. E o plăcere să-i dai „bună dimineață!“! Nu vă supărați pe mine, stimați călători, că nu i-am văzut și pe ceilalți...

CARMEN DUMITRESCU



**Mai tare mă îngrijesc să-mi sporesc sănătatea când imi suride, decit s-o îndrept când am alungat-o**

Complexul de sănătate Socului (ca, de altfel, și cel din Șerban Vodă) a împlinit un an și mai bine de la darea în folosință. Reușita lui de azi, pentru că, fără îndoială, este vorba de o reușită, ține în primul rând de afirmarea unei idei, valabile peste tot în lume, aceea că este mult mai ușor să-ți păstrezi sănătatea, decit să te străduiești s-o recapeți. Un abonat permanent al complexului, lectorul universitar Zaharia Stoian, socotește că frecventarea regulată a acestor complexe ar avea ca o consecință importantă și scăderea numărului de îmbolnăviri. „Dacă odată la două zile, oamenii sănătoși, sau cei aflați la vîrstă cînd reumatismul dă semne de viață ar frecventa aceste centre, spitalele ar fi pe jumătate goale. Aceste complexe, sînt desigur, un semn de civilizație”.

Dacă la început, simpla definire a unui astfel de Complex de sănătate n-avea darul să lămurească prea mult conținutul său exact, în acest an de funcționare, el „s-a așezat” mai bine, și-a cîștigat „clientela”, a înlăturat prejudecăți. Șeful complexului din Socului, Vasile Zărnescu, ni-l prezintă astfel: „Centrul nostru, așezat într-un cartier despre a cărui frumusețe nu mai trebuie să vorbesc, pune la dispoziția celui ce-l trece pragul trei dintre posibilitățile unei refaceri rapide: saună, bazin și gimnastică. Băile de aburi, care ating temperatura de 95 de grade, sauna, cu 85 de grade, gimnastica de întreținere, gimnastica aerobică pentru femei, masajul, electroterapia, unde utilizăm noul aparat românesc Calmostin, conceput pentru calmarea durerilor ușor reumatice, dușurile speciale (scotjan, gigant etc) și celelalte proceduri cu caracter medical sînt puse la dispoziția publicului în fiecare zi între orele 10 și 20. Adăugați la toate acestea și piscina, a cărei apă, avînd o temperatură de 30 de grade, este recirculată în permanență, piscină de o calitate deose-

bită, bine iluminată, folosită și de cunoscute cluburi, cum sînt Steaua și Sportul studentesc, sau de școli sportive din Capitală. Serviciile sînt întregite de acelea ale secției de spălătorie rapidă (atît de rapidă, în-

**Poftiți, complexe de sănătate vă așteaptă!**



Elevii profesorului George Barbu descoperind abecedarul inotului.

cit, într-o oră, cît durează o procedură, poți avea lenjeria spălată și călcată) și, de asemenea, de serviciile de coafură, frizerie și cosmetică. Nu lipsește nimic ca, după o oră petrecută aici, să te simți proaspăt de parcă ai fi terminat concediul cu o zi înainte. Am găsit în Montaigne un aforism care mi se pare foarte potrivit pentru complexul nostru. El spune: mai tare mă îngrijesc să-mi spo-

resc sănătatea cînd imi suride, decit s-o îndrept cînd am alungat-o. O voi expune undeva, la îndemina tuturor, pentru că este exactă”.

Cînd am vorbit de succesul acestui complex am ținut cont și de faptul că, totuși, nu în fiecare zi funcționează la întreaga sa capacitate de 292 locuri pe oră. „N-am ajuns decit la o mie de vizitatori pe zi, afirma Vasile Zărnescu, și noi putem primi trei mii”. Explicația locurilor goale ține într-o oarecare măsură și de prejudecata că un astfel de centru este un fel de baie populară ceva mai mare și, desigur mai modernă. Este la îndemina oricui să constate că între o baie populară și un asemenea complex există o singură apropiere: cel de al doilea cuprinde și serviciile primeia. Și cam atît. Apoi, lipsa totală a oricărei, nu spunem neapărat reclame, ci informații, a unei firme care să spună cît de cît la ce folosește clădirea cu pricina n-au darul să creeze înghesuială la ușile centrului. Munca celor 62 de oameni ai complexului (profesori de educație fizică, o asistentă medicală, frizeri, coafeze, cosmeticiene, spălătoare, controlori, mecanici de întreținere, maseuri etc), oricît de bine apreciată (și „Cartea de aur” a centrului este elocventă în acest sens) rămîne anonimă pentru foarte multă lume în condițiile lipsei de informații. A informației și a reclamei inteligente pe măsura binelui și a educației pe care le pot face aceste complexe de sănătate. În sfîrșit, cea mai bună reclamă este prestația de fiecare zi, dar pentru a afla despre ea, existența unei firme se impune. Și, pentru a întregi aprecierile și superlativale, credem că o colaborare mai strînsă cu medicii de specialitate ar face mult bine, fiindcă tăblițele cuprînzînd contraindicațiile unor proceduri nu pot înlocui sfaturile nuanțate, complexe și, firește, mai utile ale medicului.

**RĂZVAN BĂRBULESCU**

Intru, deunăzi, într-un mare hotel de lux, cunoscut pentru tradiția lui „elvețiană”. vreau să spun clasă internațională și nici nu e de mirare dacă spun că așezarea lui în mijlocul Țării Birsei i-a creat, în timp, o faimă cu care toți ne mîndrim și am avea, firește, pretenția să ne mîndrim în continuare. Nu se poate spune că tradiția a fost trădată, nu se poate spune că ambițiile hoteliere au scăpat vertiginos, dar un aer obosit e vizibil instalat în mai toate manifestările care implică gradul lui de civilizație a serviciilor. Portarul e plictisit, cu toată ținuta lui impozantă, ospătarii braseriilor fără vlagă, cartonul cu formula Rezervat

Văd, însă, pe mai toate reverele acestor lucrători numele firmei pe care ei o feștelesc bine de tot prin întregul lor comportament și mă întreb: oare nimeni de la firmele respective nu se ambiționează să apere obrazul lor în fața noastră?!

Iată cum am ajuns să mă întreb dacă există cumva vreun Regulament al slujitorilor diverselor firme, în comerț sau în serviciile publice, un regulament care să prevadă obligații de comportare igienică, să nu spun chiar prea pretențioase civilizată, care să stimuleze și să stipuleze zîmbetul, răspunsul la Bună-ziuă, spiritul îndatoritor, respectul orei date, al termenului stabilit, care să apere ima-

**Opinia unui alegător**

**Obrazul firmei**

se odihnește pe o față de masă de pe care n-au fost strînse la timp firimiturile iar scrumiera stă sufocată de resturile țigărilor, televizorul în cameră e de-reglat, lenjeria suferă după o mașină de călcat bine încinsă, nu fac eu acum inventarul oboseli însă ea e, repet, evidentă.

La o florărie din plin centrul Bucureștilor, cu pretențiile unei firme prestigioase, lucrătoarele acuză, fără jenă, un aer agasat și te simți obligat să le zîmbești tu stînjinit și îndatoritor pînă te ascultă și catadicesc să-ți aleagă grăbite trei fire de garoafă.

Vreau să cumpăr o curelușă de ceas și mă rog prea frumos de tovarăsa mea vânzătoare să aibă amabilitatea să-mi mai dea voie să mai încerc una fiindcă nu știu cine produce aceste brățări de toval care nu vor să se arcurască pe braț dar și cînd o fac e imposibil să nu te rănească, și, bineînțeles, tovarăsa mea de după teighea nu mai are deloc răbdare și se uită la mine ca la ultimul nechemat.

cularea lenjeriei de pat la hotel, paharul lustruit la restaurant, solitudinea la ghișeu, etc., etc., iar nu fac inventarul nenumăratelor situații, împrejurări din care, cel mai adesea, noi cumpărătorii, sau solicitanții la diverse ghișee, birouri, etc., etc., ieșim cu nervii zdrobiți, ieșim călcați în picioare, umiliți, și iar etc., etc.

Să ne facem că nu observăm cîtă lume strigă la noi de după teighelele magazinelor, aprozarilor, de la fereștrucile ghișee-lor, cum se uită la noi funcționarii de la Icraluri, să ne facem că nu vedem cum îndulcește prin unele birouri, glasul cite unei funcționare o ciocolată pe care lăsam impresia că am uitat-o pe colțul biroului?

De ce să ne facem că nu vedem?!

Și de ce să nu pledăm pentru un Regulament de comportare al funcționarilor sau al lucrătorilor din comerț, indiferent de natura lui?

**DINU SĂRARU**

În sala de așteptare nu așteaptă nimeni. La un ghișeu, o casieră vinde abonamente. Alături de ea, trei bărbați casieri vînd rar cite un bilet. Ei nu pot nici măcar să croșeteze. Rămîn somnolenți pe scaune și pare că sînt plătiți să stea. În timp ce, alături, colega lor de la abonamente, oricît ar lucra de repede, celor peste 150 de persoane din fața ghișeului tot li se va părea că se mișcă prea încet. De la impegatîi de mis-care Florian Mal și Vasile Balint aflăm că șeful autogării, Lazăr Tanc, „nu este aici”. Încercăm să discutăm cu Florian Mal despre tabloul absurd de

„No...”

Știu că nu-l voie. Vă spun sincer. Da' știți dumneavoastră, vine colegii, prietenii și, no...”

Programele de la persoane arată că, într-un trecut nu se știe cît de îndepărtat, fiecare cursă pleca totdeauna din același loc. Omul stia unde s-o caute, știa chiar și ora exactă a plecării. Acum nu se mai știe nimic dinainte. Călătorii cu care am stat de vorbă ne-au explicat că abia după ce apare o mașină goală și opreste, cam pe unde vrea șoferul, atunci se duce vestea și încotro va merge acea mașină. Urmează clipa mult așteptată, cînd toți călătorii se reped, de pe unde se află, spre mașină.

Între aceste momente se reinstaurează picoteala. Alături de chioșcul de răcoritoare, unde nu se vind decit sucuri calde, o ladă, un coș și doi saci de plastic nu mai sînt de mult suficiente pentru depozitarea resturilor menajere. Aceste ultime amănunte adaugă tot ce mai lipsea în tabloul autogării care este orice doriți în afară de autogara pe care o merită un oraș de frumusețea și de prestigiul municipiului Oradea.

**DORIN GHERGHINESCU**

La întrebarea: cum se poate pierde controlul unui autovehicul și, implicit, ajunge la accident, viața, realitatea, au dat și continuă să dea nenumărate răspunsuri. După ce autorismul din trăsura cu motor a început să semene cît de cît a mașină, și acul aparatului de măsurat viteza, care a căpătat mai tirziu numele de vitezometru a început să oscileze tot mai des în dreptul unor cifre situate peste 40-50 km pe oră, oamenii, autoritățile, tot mai îngrijorați de frecvența accidentelor de trafic, au trecut la măsuri, începînd cu studiarea cauzelor acestora. Cercetarea pricinilor evenimentelor rutiere au scos la iveală în primul rînd cauzele așa zis clasice ale accidentelor de circulație: excesul de viteză ori neadaptarea la condițiile de trafic, depășirea neregulamentară, refuzul de prioritate, alcoolul, indisciplinarea pietonilor...etc. De cînd a apărut caraghioasa trăsura autoprofusată, care rula pe drumuri din piatră de riu sau prundiș și pînă la apariția ultrasofisticatelor autoturisme de azi, avînd forma „picături de apă” pentru a opune o cît mai redusă rezistență la înaintare, bolizi care circula cu viteze amețitoare pe autostrăzi la fel de sofisticate, masamentul cauzelor accidentelor a inclus întotdeauna neatenția în conducere printre pricinile principale ale „hecatombelor de cadavre”, ca să-l cităm pe autorul parodiei „Automobilul”. Dacă în ce privește, de pildă prioritatea, lucrurile sînt relativ simple, neexistînd prea multe forme prin care se consumă această încălcare a normelor de trafic, nu același lucru putem să spunem despre neatenția în pilotarea mașinilor, care se manifestă printr-o paletă extrem de diversă de forme. Urmările lipsei de precauție pot fi ușor prevăzute. Pilotul poate anticipa că transportînd un copil mic, nesupravegheat, pe fotoliul din spate, va putea fi pus în situația de a se întoarce spre el la țipătul acestuia sau la căderea lui de pe banchetă. Astfel, privirea sa va scăpa de sub control pentru un

timp (nu trebuie să fie neapărat prea mare) panglica de sosea din fața parbrizului. Șoferul, peste care s-a repezit un pui de boxer, extrem de jucăuș, care la plecarea în cursă, parcă pentru a-l deruta pe pilot, stătea foarte cuminte și mulțumit pe fotoliul din spate, manifestîndu-și bucuria de a călători în mașină doar prin pendularea ciotului de coadă, declara după ce s-a răsturnat cu mașina: „Soția m-a avertizat să nu-l iau cu mine, deoarece e capabil de cele mai năstrușnice figuri. Vrînd neapărat să ocupe locul din dreapta mea, a încercat să sară peste spăta-

**Cronica șoselei**

**Avatarurile neatenției**

rul canapelei, dar precum un săritor cu prăjina, n-a reușit să nu atingă stacheta și astfel m-am pomenit cu el în brațele mele. Luat prin surprindere am întors capul spre cine, rotînd însă, din păcate, și volanul în direcția șantului.

În alte cazuri neatenția în conducere cu toată suita ei de urmări nedorite se manifestă ca urmare a unor carențe necorectate încă de pe vremea cînd omul de la volan învăța abecedarul conducerii auto. Lui nu i s-a spus, n-a fost învățat de instructor să nu-și îndrepte atenția decit spre drum și numai pentru extrem de puțin timp privirea lui să „măture” aparatura de bord și oglinzile retrovizoare. Șoferul unui Olcît a admirat într-atîta ceasul electronic, într-adevăr estetic și funcțional, dar parcă neinspirat montat deasupra oglinzilor retrovizoare interioare, încît și-a zdrobit partea din față a elegantei mașini caifă au lait de spatele unei basculante.

Problemele pe care le ridică atenția în timpul conducerii, au făcut și ar putea încă face

obiectul unor studii care să umple tomuri întregi. Există o multitudine de factori care influențează asupra atenției ori pot conduce la distragerea ei. O reprezentantă a sexului frumos, pentru care moda cu multiplele ei fațete, reprezintă în viață o preocupare de căpetenie, poate fi foarte serios handicapată în postura de șoferiță. Apariția pe trotuar a unei toalete excentrice, a unei fuste ori bluze confecționate dintr-un material mai puțin înțilnit, poate reprezenta o veritabilă „catastrofă” pentru cea aflată la volan. Cite măști de mașini n-au fost transformate în bidoane turtite în asemenea circumstanțe? Dar bărbații? Mai cu seamă cei care nu pierd ocazia să admire o siluetă mai doesebită, cite n-au pătimit în postura de piloți neatenți. Mulți dintre ei, însă, nu recunosc adevărata cauză a transformării mașinii lor în epave. Dau vina de multe ori pe soarele care i-a orbit, parcă privirea care se opreste îndelung, poate incorect spus îndelung, să zicem mai mult decit trebuie, asupra unei talii ceva mai aparte, nu e și ea într-un anumit fel, tot o „orbire”?

Pentru șofer este extrem de important să reziste tentațiilor. Nu numai tentației de a apăsa pe accelerație, de a fi mereu în fruntea coloanei, de a face depășiri pe muchie de cuțit, de a refuza altora prioritatea, dar și de a nu fi, dacă se poate spune așa, stăpîn pe atenția sa. Oamenii sobri, echilibrați, serioși, care realizează implicațiile deosebite de mari ale pilotării ușurate, a tratării conducerii auto ca un fel de joacă pentru copii mai mari, riscă de mii de ori mai puțin să fie implicați în accidente de trafic. Ajungem din nou la educație, la civilizație. Sînt de admirat aceia care recunosc da capo. „Eu nu sînt dom-le bun de șofer, eu sînt distrat, extrem de emotiv sau... cînd e să aleg între mașină și pahar, nu pot renunța la a doua alternativă”. E mai corect așa.

**VICTOR BEDA**



● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● În seara zilei de 20.IX.1983, pe la orele 21, în barul hotelului „Doina” din stațiunea Neptun a intrat un om trecut de a doua tinerețe. S-a uitat prin bar câteva clipe, voind probabil să caute un loc și, deodată, a început să se clatine, gata-gata să cadă. Costinel Mincă, responsabilul, a observat că omul e în mare dificultate și, tocmai cînd se răsucea pe picioare, l-a prins în brațe. „Nima... mi-e rău !”, atît l-a mai auzit spunînd. Lăsînd fulgerător tava pe o măsută, barmanul-responsabil l-a întins ușurel jos pe bolnav, a strigat la fetele din preajmă să aibă grijă de el cîteva minute. Apoi, ajutat de un tînăr, a urcat mureșul în propria mașină, parcată în fața hotelului și, fără a-și mai schimba tinuta de serviciu, a demarat cu toată viteza spre Spitalul din Mangalia. După ce l-a predat medicului de gardă, întimplător specialist în cardiologie, care a și pus diagnosticul de „preinfarct”, Mincă C. a respirat ușurat. A doua zi s-a dus din nou la Mangalia, să se intereseze de soarta clientului său. Acesta era în afara oricărui pericol. Medicul i-a spus că, dacă mai întîrzie doar cîteva minute, toate eforturile ar fi fost zadarnice. (Ioan Toderas, Cimpina, str. Fr. Engels nr. 20)

● Cităm din răspunsul Direcției personal, învățămînt, organizare și control din cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului: La scrisoarea prof. ing. Zinon Baltaga din Turda, care sesiza că directorul Liceului industrial nr. 2 din localitate se poartă dur cu elevii și cadrele didactice și folosește frecvent timorarea și bătaia ca metode de convingere, cu prilejul cercetărilor efectuate de minister, s-a ajuns la concluzia că, în mod justificat, prof. Rebreanu G. a primit sarcina să îndeplinească funcția de director al Liceului agroindustrial din municipiul pentru a introna ordinea și disciplina (...). După un an, bilanțul activității desfășurate de colectiv sub conducerea sa este incontestabil pozitiv și unanim recunoscut și apreciat. În această scurtă perioadă de timp, directorul, personal, recunoaște că, din exces de zel, cu totul întimplător și din imprudență a săvîrșit unele greșeli de tact cu unii din membrii colectivului didactic, a căror comportare și activitate lăsa în general de dorit, precum și în relațiile cu doctrii elevi foarte recalcitranti. Neajunsurile din activitatea directorului au format obiectul cercetărilor efectuate de Inspectoratul școlar care a stabilit măsuri corespunzătoare.

Răspunsul ocolește abil fondul problemei: directorul îi bătea sau nu îi bătea pe elevi?

● Ne scrie economistul Gh. Marinescu din București. Intrarea Aurului nr. 20: Fiind un mare amator de drumeție, am plecat de la cabana „Cota 1000” (aparținînd de C.H.R. Pucioasa) pe drumul care duce la Babele. Cum eram foarte obosit, nu mi-am continuat drumul și m-am întors de îndată la cabana, dar aici nu m-am putut odihni toată noaptea din cauza foarte uzatului generator de energie electrică ce producea un zgomot insuportabil. O experiență care m-a îndemnat la reflectie. Prin alimentarea cabanei sus-menționate cu energie electrică de la un grup electrogen propriu, pe lângă zgomotul de nedescris pe care acesta îl produce, se încarcă artificial cheituielile unității cu costul lunar a peste două tone de motorină, retribuiția lunară a unui mecanic de întreținere, plus plata reparatiilor curente și lubrifiantilor. Intrucît la o distanță doar de un kilometru se află cabana „Cuibul Dorului” alimentată cu energie electrică din rețeaua orașului Sinaia, se pune fireasca întrebare — și în același timp avansează și propunerea de rigoare: dacă nu este mult mai eficient, și în spiritul prevederilor legale în vigoare, rarcordarea cabanei „Cota 1000” la rețeaua electrică a cabanei „Cuibul Dorului”?

● Referitor la scrisoarea petentului Iosif Boldor din Geogiu Administrația financiară a județului Hunedoara ne informează următoarele: Mesteșugarii cu ateliere proprii sînt asigurați obligatoriu și trebuie să plătească, potrivit art. 8 din Legea nr. 13/1968, la asigurările sociale din cooperativele meșteșugărești o cotizație stabilită la cota de 15 la sută din venitul impozabil calculat lunar. În baza prevederilor legii sus-men-

ționate, UCECOM a emis Hotărîrea nr. 8/1982 prin care, la art. 63, al. 7, prevede că „Începînd cu 1 ianuarie 1981, mesteșugarii cu ateliere proprii, pensionarii al oricărui sector de pensii sînt obligați să plătească asigurările sociale în raport cu venitul impozabil calculat lunar asupra căruia se aplică cota de 15 la sută”. Avînd în vedere cele de mai sus, precum și faptul că nu a răspuns la comunicarea și somațiile făcute de CASCOM, petentul a fost îndrumat să se adreseze Filialei CASCOM Deva pentru aprobarea esalonării plății sumei datorate și a majorărilor de întîrziere aferente.

● Umare scrisorii Eugeniei Zahiu din comuna Axintele, comitetul executiv al Consiliului popular al județului Ialomița ne comunică: În conformitate cu prevederile Legii nr. 41/1976, art. 8, litera a, coroborat cu art. 12, litera c, din Legea nr. 40/1976, este interzisă cu desăvîrșire tăierea vițelilor pînă la prima fătare. În baza acestor legi s-a amînat livrarea la fondul de stat a animalului contractat de petentă. Din verificarea la fața locului a reieșit că eliberarea documentelor de rigoare de către medicul veterinar s-a făcut fără a se examina animalul care în luna august a.c. a fătat, iar con-

șiner, cu dispoziția nr. 68468/26.08.1986, la UJCC Vilcea.

● Vă scriu în numele meu, al fiicei mele și al altor vecini de-al mei de pe str. Iordana care, deși am achitat contravaloarea lemnelor din cotă, la Depozitul 502/401, încă din 16 mai 1986, nici pînă în prezent nu le-am primit. Interesîndu-mă la casieria depozitului de mai sus, am fost informat că bunurile noastre de livrare — 531314 și 531315 — s-ar găsi la Depozitul de lemne din comuna Virteju. Am fost și acolo și mi s-a spus să mai așteptăm. Au trecut deja cinci luni de așteptare, și am mai aștepta, dar iată că iarna bate la ușă și n-avem nici o garanție că vom primi curînd lemnele atît de necesare. (Dedu Ion, str. Iordana nr. 4, Sectorul 5, București)

● La ideea că va interesa și pe alți cetățeni, spicuium următoarele din răspunsul Direcției generale a vămilor la scrisoarea lui Daju N. Gheorghe din Alimpești-Gorj: Coletele postale și bunurile aflate în acestea sînt în gestiunea organelor postale de la expeditor pînă la destinatar. Pînă la data prezentei (2.09.1986 — n.n.) organele postale nu ne-au prezentat coletul cu proteze sosite pe adresa petentului, Potrivit prevederilor art. 224

tivat în principal cu legume și furaje. Dreptul de a folosi terenul încetează pe data desfacerii contractului de muncă. Intrucît petenții nu se încadrează în prevederile sus menționate, nu au dreptul de a primi suprafața de teren solicitată în scrisoare.

● Suscitînd un mai larg interes cetățenesc, publicăm integral răspunsul dat de Comitetul executiv al Consiliului popular al orașului Bocea la scrisoarea adresată nouă de tovarășul Costea Luca din Bocea II: Comitetetele sau birourile executive ale consiliilor populare pot propune adunărilor cetățenilor ori, după caz, pot aproba scutirea totală sau parțială de plata contribuției ori înlesniri în plata acesteia pentru unele categorii de persoane cum sînt invalizii sau alte persoane inapte de muncă (art. 32, alineatul 3 din Legea nr. 1/1985). Referitor la contribuția în muncă, legea nu prevede limită plafon de vîrstă pînă la care există obligația prestării muncii, ci doar menționează: toți cetățenii apti de muncă, începînd de la vîrsta de 18 ani, care realizează veniturile.

● Firește că nu este de dorit, dar oricui i se poate întîmpla să cumpere un obiect de trebuință care să se dovedească a fi, în scurt timp, defect: există legi ce garantează, în cazul anumitor produse, repararea gratuită a acestora. Pentru Dinu Dumitru însă (strada Aurora, bloc 55 A, apartament 12 — Urziceni, Ialomița), „întîmplarea în cauză” a constituit obiectul unor îndelungate și defel plăcute drumuri: pe scurt: omul nostru cumpără de la magazinul „PARFUMERIA” din Calea Victoriei 23, București, un ceas de mină marca „Orex”, produs al Întreprinderii de mecanică fină din Capitală, pentru care i se eliberează certificatul de garanție nr. 2031, prin care se stabilesc condițiile respective, modul de procedere în caz de defectare timp de 12 luni, iar la unitatea „de deserveire pentru asigurarea reparațiilor” se trece „județul Ialomița”, plus explicația verbală că reparația în termenul de garanție se poate face în orice unitate din județul respectiv. După circa trei luni de la cumpărare, ceasul — ei, uite! — stă. Urmează un adevărat carusel: prezentîndu-se la unitatea din Urziceni, i se spune că dinși nu fac astfel de reparații, că trebuie să se prezinte în localitatea de unde ceasul a fost cumpărat; la magazinul respectiv din București este sfătuit să meargă în localitatea în care domiciliază, că așa sînt instrucțiunile — la insistențe, i se recomandă a se prezenta la „Unitatea nr. 65” din strada 30 Decembrie nr. 6, dar aici este refuzat, intrucît dumelelor fac reparații numai celor ce locuiesc în Sectorul 5 sau Sectorul Argeșului Ilfov. „În concluzie: sînt purtat pe drum fără a mi se rezolva problema.

● Din partea Consiliului popular al orașului Caracal: „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către Florea Marinescu, fost om al muncii la Întreprinderea de vagoane, căruia i s-a desfăcut contractul de muncă: avînd în vedere situația acestuia, s-a luat legătura cu el și a fost sprijinit pentru a se încadra la A.E.L.P.I. — Caracal, numitul declarîndu-se mulțumit cu modul de rezolvare a scrisorii sale.”

● În numele mai multor locatari ne scrie Spiridon Papadatu, din Tulcea (strada 23 August nr. 4, blocul D, scara A, apartamentul 10): în perioada aprilie-mai a.c., o echipă condusă de maestrul Mihai Vasile de la A.E.L.P.I. „Valea Nucariilor” — județul Tulcea, a efectuat reparația acoperișului blocului sus amintit, lucrare contractată de Asociația de locatari nr. 6. Fiind vorba de apartamente P.P., contravaloarea lucrării ridicîndu-se la cca. 80.000 lei, a fost suportată de locatari. În perioada imediat următoare însă, ploile căzute au scos la iveală calitatea proastă a lucrării, apa scurgîndu-se în apartamente, deteriorînd zidurile și mobilierul oamenilor. Abia în luna septembrie locatarii au luat cunoștință cu faptul că lucrarea respectivă se realizează cu rășini tip Nestra-

pol, procedeu experimental, deci apartamentele fuseseră tratate drept „cobai”, fără avizul cetățenilor. Remedierile nemaiputîndu-se face cu acest sistem, s-a căzut de acord să se facă pe sistemul clasic, cu bitum și carlon asfaltat. Lucrurile păreau a intra pe un făgăș normal, cînd oamenii li s-a pretins însă să achite și contravaloarea primei lucrări, cea cu Nestrapol, care este de trei ori mai scumpă. Și toate s-au împotmolit din nou, ceea ce locatarilor nu li se pare normal...! Și nici nouă.

● Întreprinderea de Transporturi București: „La scrisoarea tovarășului Mirecea Georgescu din București, strada Plevnei 134, sectorul 6, vă comunicăm următoarele: reanalizîndu-se cererea acestuia, care este lăcătus mecanic la Secția depanare și dispecerizarea circulației, s-a hotărît să i se aprobe concediul de studii plătit. Astfel, s-a hotărît ca pe data de 10.10 a.c., M.G., să primească suma de 2.916 lei reprezentînd retribuiția pentru zilele de concediu fără plată acordat în lunile iulie și august a.c. pentru susținerea lucrării de diplomă la examenul de absolvire”.

Pagină realizată de MIHAI STANESCU ■

Poșta redacției

Gheorghe Margareta, Florescu Maria — Slobozia, David Mișu — Chitila, S.A.I.: Persoanele care au suferit condamnări sau faț de care s-a pronunțat o hotărîre judecătorească definitivă, conform Legii 18/1968, nu pot fi încadrate, promovate sau menținute în funcții gestionare, nici dacă au fost reabilitate sau au beneficiat de amnistie. ● Dușu Ionica — com. Crușeț jud. Gorj: Prezențați-vă la Tesauria de mătase Lupeni pentru reincadrare. ● Munteanu Felicia — Cugir: Trebuie să fiți mai receptivă la ofertele de muncă ce vi s-au făcut. ● Anghelut F. Filon — Curtea de Argeș: Decretul 395/1982, care reglementează condițiile de racordare la rețeaua de gaze naturale a blocurilor, condiționează introducerea gazelor la bucătăria de predarea buteliilor de aragaz de către titularul de contract în cazurile cînd se dovedește că aceștia posedă un asemenea bun. ● Sirbu Maria — Lugoj: Drepturile acordate de Decretul 410/1985 se prescriu după 3 ani, deci se achită retroactiv de la 1 ianuarie 1986, după formarea corectă și completă a dosarului. ● Ene Elena — Ploiești: Urmare dispozițiilor art. 64 al. 1 din Legea 3/1977, modificate prin Decretul 232/1986, toate persoanele încadrate în muncă au obligația să contribuie la constituirea fondului pentru pensia suplimentară. Sumele reținute în acest scop după pensionare, nu se restituie. ● Gherman Corina Aridrada — Tulcea: Este posibil. ● Bressel Paul, Beleny Alexandru — Halmeu: C.A.P.D.M. vă poate retribui numai în raport de executarea comenzilor emise către atelierul școală. ● Căuș Șt. George Stelian — București: Depuneți cerere la Filiala din București a Arhivelor statului, Calea Văcărești 470, Sector 4, care deține materialul arhivistic al instanțelor. ● Dumitru Donnica — Tecuci: Dacă unul din copii dv. este elev la Școala militară de maistri de marină, se ia în calcul pentru stabilirea dreptului dv. la ajutor pentru mame cu mai mulți copii. ● Păruș Elena — București: Conducerea colectivă a unității are libertate să gireze sau nu caracterizarea pe care trebuie s-o cuprindă un asemenea act. ● Pantea Mihai — Reșița: Solicitați urgent trimiterea către o clinică de boli cardiovasculare. ● Lates N. Nicola — com. Risca, jud. Suceava: Cele 4 declarații pentru reconstituirea vechimii în muncă trebuie depuse la D.P.M.O.S. în original.

REGHINA VĂRVICI ■

Motrul

În vara care abia a trecut, în dorința de a mă destinde și admira natura, puterea și setea ei de viață, precum și mărețele transformări survenite pe aceste străvechi meleaguri ale dăinuirii noastre, am cutreierat din nou valea Motrului, între Apa Neagră și Cloșani, cale de peste zece kilometri. Unele din întîmplările trăite aici m-au umplut de nostalgie. Imi amintesc de anii copilăriei cînd intram în rîul cu apă cristalină, peste picioare-mi zburau în susul albiei ciurde întregi de mrețe negre. Apa era limpede și bogată în pește. În vara asta, revenînd, am fost cuprins de tristețe și neliniște. Rîul fusese poluat și văduvit de amintita specie de pește. Au mai dispărut din valuri păstrăvul și scobarul, sînt în pericol mare cleanul și alte specii, precum țiparul și asprojul.

Spre neplăcuta mea surprindere, toată vara n-am întîlnit nici un control pe Motru, așa că am purtat ostilități de unul singur cu braconierii. Oameni răi, înarmați cu sape, găleți substanțe otrăvitoare, virșii, plase diferite, umbrau în grupuri de cite 2—3 Unii erau din satul Pașeș, alții se dădeau drept muncitori la UFET Apa Neagră etc. De mai multe ori am fost pus în situația de a distruge „digurile” improvizate în grabă de ei și de a reda vadului apa cea datătoare de viață vițelilor care încă se mai zbăteau pe uscat. Din cauza acțiunilor neucugate săvîrșite de acești vrăjmași ai naturii, pe porțiunea mai către început menționată, Motrul abia își mai ducea viața. Datorită poluării și braconajului, aproape două tre-

imi din fauna sa piscicolă a fost distrusă. Am găsit pește mort în punctele Vadul Rău, Giula, Cotul Modărănilor, Valea de Hotără, Dinulești, Cornul Pietrei. Cloan de peste un kilogram se rostogolea la vale, pradă toxinelor aruncate în albie. Aproape că nu mai există în prezent toaie, radină sau răstoacă din valea acestui riu care să fi scăpat neîmpușcată, otrăvită sau secată.

Cel mai îndrăcit act de braconaj s-a petrecut în punctul numit Valea de Hotără. Aici albia a fost deviată de mai multe ori, la intervale scurte de timp, și covorul otrăvite. Am văzut pești doar de cîteva centimetri lungime albind cu trupurile lor apa. Mii de exemplare muriseră cu mult înainte de a ajunge la maturitate. Numai cîteva broaște și rațe sălbatice au scăpat refugiuîndu-se în bălțile din preajmă. Și vidrele, foarte puține cite mai sînt, se refugiaseră. Doar seara, odată cu amurgul le puteai auzi glasurile strigînd a disperare sau poate a speranță...

O situație care nu mă determină nicidecum la rezonare. Chiar dacă articolul „Puiul de vidră”, apărut în revista dv. sub propria-mi semnătură, n-a sensibilizat prea mult pe responsabilii de drept din valea Motrului și de la nivelul județului Gorj, voi face tot ce depinde de mine pentru a contribui la salvarea faunei și florei acestei pitorești zone și ale acestui riu căruia strămoșii i-au dat un nume atît de frumos.

TUDOR MĂGUREAN,  
pescar sportiv din Tg. Jiu

tractul nu mai poate fi executat. Medicul veterinar Garagescu Victor a fost sancționat cu reducerea cu 10 la sută a retribuiției pe o lună pentru eliberarea de documente neîntemeiate.

● Tribunalul județean Teleorman, ca răspuns la sesizarea Elenei Ferășteanu din Zimnicea, str. 23 August, bl. 10 B, sc. D, ap. 5: Verificînd aspectele semnalate de petiționară, s-a constatat că, la 6 ianuarie 1986, executorul judecătoresc a emis somație împotriva debitorului, iar la 12 aprilie 1986 s-a deplasat la domiciliul acestuia sechestrîndu-i o butelie de aragaz. La 27 iunie 1986, executorul a încasat de la debitor suma de 2.348 lei, cu chitanța nr. 399 din 27. VI.1986, pe care a predat-o creditorului în aceeași zi.

● Reținem din referatul DPMOS Vilcea, privitor la soluționarea scrisorii adresată revistei de către Maria Enache din Rîmnicu Vilcea, că petenta a fost inițial îndrumată să se prezînte pentru a susține proba de lucru în vederea încadrării, pe post corespunzător pregătirii sale. Întreprinderea de piele și încălțămînte din localitate, dar a refuzat nejustificat. Intrucît în prezent s-au ivit locuri de muncă vacante în meseria în care este calificată, Enache Maria a fost repartizată ca maro-

din Regulamentul vamal, protezele sînt scutite de taxe vamale, cu obligația prezentării avizului organelor sanitare la primirea coletului la oficiul poștal de destinație. Intrucît reclamantul se referă la neprimirea coletului, scrisoarea a fost trimisă spre competență soluționare Direcției de poștă a municipiului București, care transportă și gestionează coletele externe.

● Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Călărași, ca răspuns numitului Ion Mandache și altor 13 persoane, oameni ai muncii din cadrul I.A.S. Ivănești: Conform art. 9, litera E, anexa 15 din Decretul nr. 161/1986, „Consiliul oamenilor muncii al unităților agricole de stat va putea da în folosință personalului muncitor permanent din zootehnie și mecanizatorilor, care nu sînt membri ai cooperativei agricole de producție, teren arabil în suprafață de pînă la 0,10 ha, pentru fiecare muncitor, spre a fi cul-

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.



## După desfășurarea primei manșe din turul al II-lea al cupelor europene la fotbal

De la trimisul nostru special la Bruxelles

## Motive există, dar nu scuze

La Bruxelles, acest meci a fost așteptat ca o orgolioasă și hotărâtoare revanșă. Și pentru aceasta, Anderlecht și-a luat toate măsurile de siguranță. Steaua este acum o echipă cunoscută și nu o mai putem înfrunța ca niște copii de suflet cum am jucat în primăvara la București, spunea înaintea meciului Constant Vanden Stock, președintele clubului Anderlecht. Măsurile de siguranță s-au simțit în jocul avântat al bruxellezilor, în apărarea lor prudentă și chiar și în modul în care arbitrul Casarin și tușierul său au închis ochii la ofsaidul de doi metri din care s-a înscris primul gol. Probabil că-l vom vedea la panoramicul sportiv și ne vom convinge de eroarea arbitrilor care a contribuit enorm la eliberarea echipei belgiene de teama pe care le-o inspirau totuși campionii Europei. Căci în prima repriză, Anderlecht, deși a avut câteva situații mai clare, a atacat haotic, iar apărarea Stelei a închis culoarele cu multă severitate. Ce s-a întâmplat de s-a ajuns la asemenea scor neplăcut? Care ar fi explicațiile, date acum, „la cald”, când bruxellezii se bucură la un banchet fastuos? S-a văzut din prima repriză că apărarea duce greul, că scorul egal după 45 de minute se datorează în primul rând lui Stinguaciu, Weisenbacher, Iovan, Belodedici și Bărbulescu și, poate, eforturile stăruitoare depuse de Tudorel Stoica. Au mai luptat și Ivan și Cireașă, dar Steaua a construit puțin, dovăduindu-și clasa doar în câteva faze aplaudate cu generozitate. Dar n-am contat în atac și pe zona de mijloc acoperită de Majaru. Au fost primele neliniști cu care am ieșit la pauză, când ziaristii de la „L'Equipe”, „Le Soir”, „Le dernière heure” au apreciat forța și tehnica jucătorilor bucureșteni. Prevestitoare erau corectitudinea arbitrilor Casarin la mijlocul terenului și generozitatea cu care acorda loviturile libere din preajma careului nostru. Și toate s-au legat împotriva. Atacul, fără Lăcătuș și cu Pițurcă într-o zi slabă, n-a existat, iar mijlocașii, fără Balan, au cedat terenul metru cu metru, ca într-un război în care părăsești redevite și te retragi. Am pierdut jucând prea mult în fața careului nostru de 16 metri și neîncercând nimic în atac. Așa au venit golul al doilea și al treilea, ultimul pe o tăioasă acțiune de contraatac finalizată de Krncevici. Steaua, fără patru titulari, ar avea scuze absențelor. În fond, a pierdut fără o treime din echipă. Dar aceasta nu scuză cu nimic jocul slab prestat de Majaru și Pițurcă. Că nu le-au „ieșit” diverse mingi, nu-i atât de grav cât lipsa lor de convingere, de dăruire cu care s-au mișcat tot timpul. Steaua a pierdut cu 0-3 pentru că a cedat psihic după lovitură sub centură de la primul gol și pentru că a pierdut ușor toate mingile din care se putea construi ceva. Faptul că o serie de jucători erau incomplet refăcuți a contat la fel de mult ca și terenul greu pe care s-a jucat. La Bruxelles a plouat trei zile fără încetare. Schimbările (Turcu în locul lui Ivan și Balan, încă în convalescență, în locul lui Majaru) au venit prea târziu și acest 3-0 le permite bruxellezilor să se bucură de așa-zisa revanșă. Returul însă va fi hotărâtor. Modul în care se prezintă Anderlecht, în vizibilă creștere față de sezonul trecut, ne dă dreptul să sperăm. Va trebui să ne păzim de contraatacurile belgienilor și să facem ce știm pentru a recupera cele trei goluri până în minutul 90. Revanșa a avut loc, dar deznodământul calificării rămâne totuși pentru București.

CORNEL NISTORESCU ■

De la trimisul nostru special la Dundee

## Mai e, totuși, o șansă

Bănuim că printre numeroasele întrebări pe care ni le vor pune iubitorii fotbalului, cei ai Universității Craiova în mod special, vor fi: cum de-au pierdut craiovenii la un astfel de scor? Sint oare scoțienii chiar atât de tari? Mai sint, oare, șanse? Pe scurt, foarte pe scurt, iată câteva răspunsuri marcate de-o evidentă notă de subiectivitate: craiovenii au pierdut neglijând aproape total atacul (se exceptează faza din minutul doi spre trei, când Adrian Popescu, preluând un balon în treimea adversarului, a șutat prin surprindere, dar, din păcate, balonul a lovit bara, a revenit în teren, iar Geolău, din unghi închis a reluat pe lângă poartă, și se mai exceptează faza din minutul 17, când Biță, aflat în poziție ideală, a fost blocat în careu în ultimă instanță). Cam asta a fost totul, ca să zicem așa, în atac. În rest, fotbalistii lui Dundee United, recunoscuți prin presiunea permanentă pe care o exercită asupra adversarului, au atacat continuu, cu fundașii adeseori intercalați în linia de virf. A fost meritul lui Racolțea, un portar care, într-adevăr, ca

să-l cităm pe Silviu Lung, promite, că scorul a rămas alb în prima repriză, dar și al tinerilor săi fundași centrali, Sândoi și Rada, care au intervenit adeseori salvator, în ultimă instanță. În repriza a doua, însă, presiunea a crescut permanent și, la un corner de pe dreapta, fundașul McGinnis trimite cu capul în preajma careului mic, de unde Redford, cel mai periculos atacant scoțian, reia din cădere. Firește, Redford, care de la începutul partidei s-a arătat a fi cel mai percutant atacant, nu trebuia să fie lăsat singur în fața porții, la numai șase metri, dar asta ar fi, ca să zicem așa, prima mare greșeală a apărării. A doua greșeală avea să fie făcută tot la un corner, când un alt fundaș, Clark, intercalat în atac ca și McGinnis, reia cu capul direct în colțul lung. Peste numai câteva minute mai exact spus în minutul 43, Coyn, intrat în locul lui Banon, șutează puternic de la aproximativ 25 de metri, Racolțea (care apăruse în prima și a doua repriză cel puțin trei goluri ca și făcute) respinge, iar Redford, același percutant Redford, trimite cu capul în poartă. Așa a pierdut, deci, Craiova, fără să iasă la joc, fără să amenințe poarta adversar, permițând fundașilor să sporească forța unui atac ca și inexistent în prima repriză. Aceasta este, o spunem cu multă tristețe, soarta celor ce nu știu să-și țină adversarul la respect. Aceasta este, să o recunoaștem, soarta unei echipe care-și schimbă efectivul și generațiile din mers. Credem că, într-un anume fel, am răspuns și la a doua întrebare. Vom adăuga că scoțienii de la Dundee United alcătuiesc, fără doar și poate, o echipă puternică, dar cu un mijloc fragil, parcă robotizat, fără fantezie. La cea de-a treia întrebare, dacă poate fi refăcut handi-capul de trei goluri, vom afirma, deși datoria unui reporter este să fie cit mai obiectiv cu puțință, că jucătorii Universității Craiova au toate motivele să creadă că vor domina mijlocul terenului, că vor declanșa de acolo atacuri peste atacuri, așa cum au făcut-o cei de la Dundee United. Cu alte cuvinte, șanse mai sint, deși returnul va fi neînchipuit de greu. Dar nu este pentru prima oară când Universitatea Craiova ar dovedi nebanuite resurse. Eliminând carențele pe care ochiul unui versat antrenor, l-am numit pe Constantin Teacă, sintem siguri că, le-a observat mai în amănunt decît noi. Universitatea va lupta, așa cum au mărturisit-o mai toți componenții echipei, până la ultima picătură de energie. Sintem datori să fim alături de ei atîta timp cît ei mai cred în șansa lor.

VICTOR NIȚĂ ■

## Sărbătoarea iar n-a avut loc

Totul era aranjat ca pentru un mare spectacol ce trebuia să ne rămână în memorie pentru multă vreme. O zi cu soare de toamnă generos, cu frunze ruginate învalmășite deasupra stadionului din „Regie”, cu suporteri frenetici dar deosebit de civilizați. Ceea ce urma să se petreacă pe teren se presupunea a fi fost pregătit cu minuțioasă și știută de multă vreme. Într-o desfășurare limpede și frumoasă, ce nu avea cum să contrarieze pe nimeni. În imaginația noastră, învingătorii erau deja cunoscuți iar învinșii nu aveau decît să se resemneze cu partitura pe care le-o rezervasem pentru acest meci.

De aceea apariția jucătorilor de la Sportul studen-

## Nu de scoruri ne e frică, ci de cauzele lor

Scorurile la care echipele noastre au încheiat prima manșă a turului doi nu pot fi expediate așa ușor în arhivele fotbalului. N-ar folosi nimănui — și ar fi chiar nesportiv, lipsit de fair-play față de miile de iubitori ai fotbalului, față de opinia publică — gestul de a considera acest triplu „0-3” doar ca niște simple înfringeri și atîta tot. Desigur, este în natura oricărui joc sportiv să aibă învinșii și învingătorii săi și ar fi nefiresc să cerem fotbalistilor nostri numai victorii. Dar există mai multe maniere de a pierde, cea vădită de echipele noastre miercuri fiind de-a dreptul lamentabilă. Nu de scoruri ne e frică ci de cauzele lor. Sapte goluri din cele nouă în-casate miercuri au fost primite în ultimul sfert al partidelor. Asemenea unor boxeri clătinați la prima contră, echipele noastre au „lăsat garda jos” înainte de gon-gul final, de îndată ce și-au vă-zut năruite speranțele într-un egal

mai mult decît onorabil. Maturitatea competițională, singele rece, mentalitatea de învingător și alte asemenea calități cu care echipele noastre abia începuseră să ne obișnuim în campaniile de calificare din anii trecuți au dispărut dintr-o dată, pentru a ne întoarce la acea stare de spirit din „preistoria” participării noastre la cupele europene, cînd singura preocupare era să nu pierdem ca-tastrofal. Nu știm prin ce mecanisme a renăscut această atitudine falimentară, pe care o cre-deam definitiv abandonată din modul de a se prezenta al echipelor noastre fruntase în competițiile internaționale. Fiecare dintre ele are, desigur, circumstan-tele ei: Steaua a împințat un adversar însetat de revanșă fără a-și putea alinia în teren „coloana vertebrală” a campaniei trecute (Duckadam — Bumbescu — Bă-loni — Lăcătuș); „U” Craiova a abordat sezonul de toamnă fără a-și fi lămurit pe îndelete, în pe-rioda pregătirilor, acele proble-

me interne pe care nici o echipă de talie europeană, care se res-pectă nu le mai are în plină competiție; iar Sportul Studentesc — deziluzia cea mai amară a ace-ței prime manșe — întinde de cam multă vreme peste limită coarda răbdării și a speranțelor cu care suporterii ei o tot așteaptă să fie pe măsura a ceea ce această echipă răsfățată și cam neantrenată poate și trebuie să fie. Indiferent de aceste circum-stante, scorurile și atitudinea de joc dau de gîndit, după cum într-un revers al medaliei, indife-rent de aceste scoruri cele trei echipe vor rămîne și pe mai de-parte fruntasele fotbalului nostru, depozitarele admirației și speran-țelor suporterilor lor, gata nu mai tîrziu decît poimîine, de pildă să le inconjore cu aceeași dragoste, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Însă pentru cei implicați, cu obligații și responsabilități, în viața acestor echipe o atitudine păguboasă ar fi toamă aceasta — să se creadă că, în adevăr, nimic nu s-a întîmplat.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

În fotbalul nostru s-a ajuns la o motivație excesivă. Și cum orice exces dăunează, această „hipermotivație” atacă uneori fundamentul moral pe care trebuie să sprijină, fără excepție, lupta pentru întîietatea sportivă. În „cazuri speciale” — spun unii — idealul moral al întrecerii sportive poate fi părăsit. Încotro ne îndreptăm? Ce se va întîmpla cu sufletele unor adolescenți aflați într-o fază a existenței cînd personalitatea lor se îndoaie ca o trestie după influențele din jur?

Avem o tradiție ca echipele noastre să fie conduse de oameni devotați, pasionați, care se identifică cu aspirația spre un climat de sportivitate desă-vîrșită, în toate înțeleșurile. Astfel de oameni sint din ce în ce mai puțini. În schimb, au apărut conducători preocupați mai mult de adversari, arbitri și alți factori decît de echipa proprie, „specialiști în rezolvarea problemei rezultatelor”. Trebuie să-i învățăm pe tineri să respecte adevărul, să-i oco-tim de aceste „molestări” psi-hice ale vicierii rezultatelor.

Cum privesc ei practicile ne-principiale ale unor conducători de tipul „descurcării” (pri-ceput, să scoată bani din piatră seacă), iscusiți în protocoluri (primiri, „omeniri” etc) și cu relații la federație pentru a afla cu un ceas mai devreme cine arbitrează jocul de dumi-nică? În aceste condiții, este evident că timpul destinat con-trolului la antrenamente, mun-cii de educație, legăturii cu

## Civilizația sportului

## Imperative morale

școala se diminuează pînă la dispariția lui totală, deși aces-tea sint sarcinile principale ale conducătorului unei secții și nu cele pe care unii le practică în realitate.

Calitățile morale ni se par a fi cel mai important capitol al fotbalului nostru. Dacă nu-i

dăm atenția cuvenită, atît pe linia cultivării, cît și pe cea a incriminării abaterilor, situația actuală se va deteriora și mai mult, nici bistu-riul nemaiputînd extirpa răul. Consecințele unei grele pen-tru soarta eticii sportive au și intervențiile neprincipiale la federație, „ploaia” de telefoane, presiuni directe și indirecte pentru mușamalizarea unor abateri, indulcirea unor măsuri sau chiar clementă totală față de diversele încălcări ale regula-mentelor.

Cu convingerea că marea per-formanță nu se poate realiza decît cu oameni de o înaltă ținută morală, regulamentele, cinstea și corectitudinea să fie apărate. Fără ele, sportul în general, fotbalul, își pierd nu numai demnitatea, ci și esența de a fi, rostul lor. Fotbalul de performanță constituie indele-tnicirea populației tinere care nu trebuie încurajată să persi-foleze imperativele morale ale sportului.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

## racul

● Drumurile cele mai amă-gitoare sint presărate cu flori artificiale.

● Cine speră să ajungă în Olimp nu mai visează să cuce-rească Himalaia.

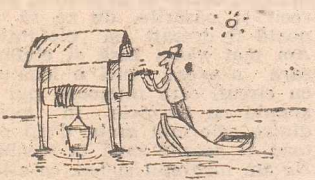


● Să înlăturăm barierele din-tre oameni, dar să nu construim poduri de gheață.

● Cînd respiră oxigenul ade-vărului, minciuna se sufocă.

● Nu spera că poți deveni celebru doar prin meritele scul-ptorului care ți-a cioplit statuia.

● Ce greu crește copiii orfani de bunici!



PAVEL CONSTANTIN ■

● Părintele care își răsfătă copilul, la bătrînețe n-are parte de răsfăț.

● Omului nostalgie îi place întotdeauna locul de unde a plecat.

● Cînd o virtute se demodează, contrariul său poate deveni viciu la modă.

● Pentru unii oameni veri-gheța nu înseamnă decît un zero de aur.

● Umoristul gîdilă cu pana călcîiul lui Abile.

● Floarea smulsă din pămînt nu se simte mai bine în găstră, chiar dacă e de cristal.

● Dacă leneșului i-ar crește aripi, le-ar folosi ca evantai.

N. PETRESCU-REDI ■



Comentariul  
săptămânii

Pace și dezarmare (XXV)

## Rolul și răspunderile Europei

Intotdeauna cele întâmplate în Europa au avut o influență importantă, uneori determinantă, și asupra evenimentelor din celelalte zone ale lumii. Astăzi însă această influență este mai mare ca oricând, date fiind poziția și importanța continentului nostru din toate punctele de vedere. Astfel, în privința economiei, cele 34 de țări europene dețin, împreună cu S.U.A. și Canada, 80 la sută din producția globului și tot atât din comerțul mondial. În aceste condiții, este clar că un conflict în Europa ar dereglă ansamblul economiei mondiale. La fel stau lucrurile și în domeniul politic. Se știe că datorită atît poziției sale geografice, de placă turnantă între Asia, Africa, Orientul Mijlociu și America de Nord, cit și influenței pe care în mod tradițional statele continentului o exercită în lume, de felul cum au mers treburile în Europa a depins climatul politic pe întreg Pământul. Acest rol deosebit al continentului nostru în viața politică mondială se manifestă cu putere și în zilele noastre. Însă înainte de toate Europa este continentul cu cea mai mare pondere pe plan militar. După cum este cunoscut, în spațiul european se află dispozitivele armate ale celor două blocuri militare opuse, N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia, organisme care dispun de 24 000 de avioane de luptă, de 100 000 de tancuri, de 4 500 de nave de război. Pe o suprafață de 10 milioane de kilometri pătrați, cit are Europa, se află sub arme 14 milioane de oameni, ceea ce înseamnă o densitate pe kilometru pătrat de 6 ori mai mare decît în Asia, de 20 de ori mai mare decît în America Latină și de 30 de ori mai mare decît în Africa. În privința cheltuielilor militare, statelor europene, împreună cu S.U.A. și Canada, le revin 80 la sută, adică circa 800 de miliarde de dolari. Dar cel mai mare pericol îl constituie, desigur, armamentele nucleare aflate sau în curs de instalare în Europa. Se știe că, practic, cea mai mare parte a arsenalelor nucleare existente în lume sînt concentrate în Europa sau vizează continentul european. Iată de ce un conflict nuclear în această parte a lumii s-ar transforma inevitabil într-o catastrofă la scară planetară.

Este limpede că pentru ca o astfel de catastrofă să nu se producă, Europa trebuie izbăvită de armele nucleare, de eurorachete. Eliminarea acestor arme de pe continentul nostru nu trebuie condiționată de alți factori din domeniul dezarmării. „Noi considerăm — sublinia recent președintele Nicolae Ceaușescu — că problemele armelor nucleare din Europa se pot soluționa fără a le lega de întregul pachet de probleme — și ele nu sînt în nici un fel legate nici de problema Tratatului din 1972 — și, ca atare, pot fi abordate și soluționate independent”. În același timp, se impune să se intensifice acțiunile pentru reducerea armamentelor convenționale în Europa cu 25 la sută pînă în anul 1990, acțiune care, pe lângă importanța ei militară, va crea condiții mai bune pentru mărirea încrederii și pentru eliminarea unor rezerve pe care le mai au unele state vest-europene.

Evident, pentru a se ajunge la dezarmare nucleară și dezangajare militară în Europa sînt necesare înțelegeri corespunzătoare între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii. Aceste înțelegeri nu s-au putut realiza, deși noi am sperat foarte mult acest lucru, la Reykjavik, însă există toate șansele ca ele să se realizeze de aici înainte. În această privință, Europei îi revin un rol și o răspundere uriașe. Cu prilejul amintit, șeful statului român arăta că nu există în lume o altă forță în afara Europei care să poată contribui în mod hotărîtor la realizarea unui acord între U.R.S.S. și S.U.A., că nici un alt continent, nici o altă forță nu pot juca rolul pe care îl poate avea Europa în determinarea unor înțelegeri corespunzătoare sovieto-americe, în soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale. Tocmai pornind de la rolul hotărîtor și de la enorma răspundere pe care le are Europa în înfăptuirea dezarmării și asigurarea păcii, președintele României a chemat la o strînsă conlucrare între toate statele continentului, în primul rînd între țările N.A.T.O. și cele participante la Tratatul de la Varșovia, pentru găsirea de soluții care să ducă la dezarmare, la pace, la securitate în Europa și în întreaga lume.

ION D. GOIA ■

„Am văzut cum flăcările făceau salturi de 300 de metri de la o colină la alta. Era imposibil să oprești limbile de foc. Ele se uneau și — ațîțate de mistral — creau noi și noi fronturi de incendiu. În cei 27 de ani de cînd răspund de prevenirea incendiilor și de combaterea lor, nu am mai văzut așa ceva!”, declara recent unei reviste franceze pompierul Arlot din localitatea Tanneron, situată în departamentul Var din sudul Franței. Această localitate din apropiere de Cannes a fost una din zonele centrale ale incendiilor pustiitoare de păduri, înregistrate în ultimele luni și care s-au soldat cu distrugerea a aproximativ 10 000 hectare de păduri și pășuni și a cel puțin patru morți. Numeroase locuințe și ferme au fost complet distruse de foc în numai cîteva ore.

Cauzele au fost multiple. În primul rînd, seceta; în unele zone nu a mai plouat din luna mai. Apoi, mistralul, un vînt puternic ce vine din nord-vest, care a ațîțat focul, bătînd cu o viteză de aproximativ 100 km/oră. Constituția solului și a covorului de plante a favorizat extinderea rapidă a incendiilor pe mari zone, frontul de foc propagîndu-se cu o viteză de 2 000 metri pe oră.

În paralel cu combaterea focului, autoritățile, sprijinite de locuitorii, au lansat și o adevărată „vinătoare de piromani”. Și nu fără rezultat. Astfel, în apropiere de Carnoules (Var), a fost prins în flagrant delict un tinăr vest-german în vîrstă de 19 ani, care a mărturisit că face

parte dintr-o sectă de „adoratori ai focului”. Guvernul a lansat chiar și un plan special pentru prevenirea și combaterea incendiilor de pădure, măsură determinată de faptul că anul trecut au fost înregistrate aproximativ 3 700 de incendii, care au distrus aproape 50 000 hectare de pădure și pășuni și au provocat moartea a 20 de per-

Secetă,  
mistral,  
piromani

soane, jumătate dintre acestea fiind pompieri.

Ziarul parizian „Le Figaro” arată că, începînd din 1973, în zona mediteraneană a Franței au fost distruse de incendii aproape 450 000 hectare de pădure și pășuni. Analizînd cauzele focului, autoritățile au ajuns la concluzia că în 2 100 de cazuri incendiul a fost provocat de fulger, defecțiuni la liniile electrice sau scintile de la locomotive; în 5 800 — de neatenția oamenilor și în cel puțin 1 500 de cazuri de către piromani.

ROMEO NADAȘAN ■

„Vă mulțumesc, nu mai am nici o întrebare”, spune omul pe jumătate chel, cu cearcăne imense sub ochi în timp ce se așază în bancă, sub privirile malițioase ale judecătorului. După ce l-a interogaf cu autoritate și profesionalism pe martor, avocatul apărării culege și cîteva aplauze discrete. Scena se petrece în camera cu numărul 318 a tribunalului din New York în timpul marelui proces intentat Mafiei. Avocatul și, în același timp, inculpatul principal se numește Carmine Persico, „Nașul” familiei mafioase Colombo. Evenimentul este unic în analele justiției și, pentru a asista la acest spectacol insolit dat de unul din șefii organizației Cosa Nostra în rol de avocat, o mulțime de curioși au aglomerat sala dezbaterilor. În vîrstă de 53 de ani, Persico n-a trecut niciodată examenul baroului, dar posedă un certificat de studii care-l permite să pledeze. Nu acesta este însă elementul care l-a încurajat să preia funcția apărătorului — îngrătat, să recunoaștem — ci faptul că are o experiență a legilor, mai ales a interpretării lor, care l-ar face să pălească de invidie pe cel mai bine cotate „confrate” cu robă neagră. Pentru că cea mai mare parte a ultimilor 14 ani de viață el și-a petrecut-o după ușile tribunalelor și ale penitenciarelor, scoli serioase pentru un delinvent de asemenea talie. „Am un avocat foarte bun, dar am impresia că a început să fie tare obosit după munca din toți anii din urmă” declara cu un zîmbet ironic Persico, acuzat din iunie

anul acesta de răpire și asociere cu răufăcătorii. Împreună cu alți șapte mafioți, printre care Anthony Corallo și Anthony Salerno, alți doi „nași” ai Mafiei americane, el a alcătuit un veritabil consiliu de administrație pentru Cosa Nostra, denumit „Commission”. În timpul audierilor, în vreme ce colegii lui de pe banca acuzatilor rămîn impassibili, Persico nu pierde nici o ocazie să ia cuvîntul, minuiind

„Il padrino”  
avocat

cu îndemnare toate ițele procedurii. El lansează frecvent obiecțiuni și cere judecătorului să recuze întrebările puse diverșilor martori de avocații acuzării. Viclean și istet, el reușește să impresioneze juriul făcînd mare tapaj asupra contra-interogatoriilor la care sînt supuși martorii acuzării. Confruntat cu un agent FBI care l-a interpelat cu cîțva timp în urmă, nașul-avocat îl presează cu întrebări pentru a-l face să dezarmeze, să-și autoanuleze argumentele. „Cine era lingă mine cînd ați vrut să mă arestați? În dreapta? În stînga?”

IOAN ROȘCA ■

Am văzut cu toții de multe ori la circ, la cinematograful sau la televizor elefanți care făceau o mulțime de lucruri inteligente. Am văzut și nu ne-am mirat: în definitiv, dacă pot fi dresați leii și tigrii, serpii și delfinii, focile și urșii albi, șoarecii și păsările, de ce să nu poată fi dresați și elefanții? Am mai văzut însă și elefanți care n-aveau nici o legătură cu circul, care munceau pur și simplu cu hărnicie în locuri dintre cele mai grele. Cum puteau fi aceștia puși la treabă? Ne-am închipuit și noi, ca atîția alții, că-i vorba tot de-un fel de dresură, dar nu bănuim că elefanții urmează, de fapt, o adevărată școală, că parcurg un proces de învățămînt bine pus la punct.

O astfel de școală pentru deprinderea elefanților cu munca se află în ținuturile păduroase din nordul Tailandei, la Pang-la. Elefanții se primesc la învățătură cînd sînt în vîrstă de 3—5 ani și „absolvă” școala după ce-o frecventează timp de 6 ani. Spre deosebire de vremile mai vechi, cînd „elevii” se recrutau dintre elefanții sălbatici, în prezent cei ce învătă aici sînt cu toții progeneritură de elefanți domesticiți. Cu toate acestea, despărțirea puilor de elefant de mamele lor rămîne destul de dureroasă. Lekătă zdravăn cu lanțuri de un copac

cît mai gros cu putință, elefanții privesc cum puilul ei este vîrit într-o cușcă, unde va rămîne pînă cînd atît mama, cit și „micuțul” se liniștesc, ceea ce se întîmplă după un anumit număr de zile. În tot acest timp, răgetele și tropotele elefanților zguduie tot satul.

Ajuns la „școală”, puilul de elefant face cunoștință cu „mahaut-ul”, viitorul lui dascăl și conducător, intrucît elefantul nu se va despărți de „învăță-

sivi”; cîteodată, învățătorul este lovit cu trompa. Totuși, extrem de rar asemenea manifestări se transformă în ostilitate sau dușmănie.

Cum decurge „procesul de învățămînt”? După „desteptarea”, răsună comenzile „mahautilor”, cărora animalele trebuie să li se supună necondiționat. Dacă vorbele nu sînt de-ajuns, intră în funcție vergile de metal. „Ma!” înseamnă „mergi înainte!”, „hau” și „nan” —

## La școala de... elefanți

torul” lui nici după ce-si va „trece examenul” și va intra în „cîmpul muncii”. Fiecare învățacel își are „mahaut-ul” lui. Prima întîlnire tranșează de obicei problema dacă omul și elefantul se vor împăca și vor lucra împreună. Giganții junglei vād și aud nu prea grozav, însă au un miros extraordinar. De aceea este de mare importanță dacă puilul de pahiderm suportă sau nu mirosul pe care-l degajă viitorul lui stăpîn-învățător. În postura de elevi, puilii de elefant se comportă ca și puilii de orz: sînt veseli, zburdalnici, ușor răzgiați și chiar agre-

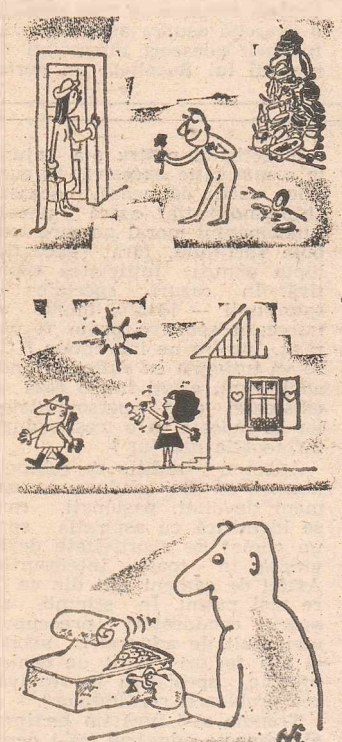
dă-te înapoi!; „nap” — așază-te!; „song” — lasă-te în genunchi!; „nim” — ridică-te! „Alfabetul” instruirii se deprinde în cîteva luni, după un program zilnic neschimbat: 6 ore de învățătură, apoi masa, apoi plimbarea prin pădure (cu o ghiulca mare legată de un picior de dinapoi, pentru ca animalele să nu se îndepărteze prea mult), masa de seară și culcarea. În perioada cea mai călduroasă — din martie pînă în mai — se ia vacanța mare. Se înțelege, cursurile nu se țin nici în zilele de sărbătoare.

Pregătirea nemijlocită pentru

lucrul la cărat busteni în pădure sau pentru alte munci începe în anul al treilea al „studiiilor”. În timpul „practicii”, în pădure, elefanții își însușesc toate deprinderile necesare. Ei se strecoară prin junglă purtînd în spinare pe stăpînul lor și sculele de trebuință, apucă cu trompa și cu fildeșul trunchiurile de copac și le duc la locul convenit. Cînd un trunchi este prea greu și trebuie să-l ia doi elefanți, sincronizarea mișcărilor lor este uluitoare. „Mahautii” sînt foarte legați de animale. Elefanții, la rîndul lor, reacționează prompt la starea sufletească a conducătorilor lor. Acest lucru se observă foarte bine cînd omul se întoarce, după o întîlnire cu familia, într-o proastă dispoziție. Elefantul începe imediat să dea semne de neliniște: nu mai vrea să mănînce, nici să bea (un elefant matur consumă zilnic 250 kilograme de furaje și bea circa 100 litri de apă), suferă de insomnie. Toate acestea dispar dacă stăpînul își recapătă buna dispoziție. Elefanții asiatici scolarizați sînt animale de mare valoare și, în condițiile junglei din această parte a globului, desl mecanizarea și-a făcut apariția, se pare că ei vor fi utilizați încă multă vreme de aici înainte.

ION CODRU ■

Lumea se amuză



După N.B.I.



## Un adolescent la maturitate

Are acum 44 de ani, trei fete de 23, 16 și 15 ani și un băiat de 8 ani. Îi place viața în mijlocul naturii și de aceea locuiește la Sussex, în Anglia. A terminat de curând un single „Press to Play” în studioul ce și l-a amenajat în apropierea casei pentru a nu pierde 4 ore stînd în mașină. Se scoală la 8 dimineața, își conduce copiii la autobuz, alergă puțin (cam vreo 2 mile), ia micul dejun, apoi lucrează în studioul. Seara stă cu copiii, se uită la t.v., bea un pahar. Rar se duce la cinema, ultimele filme văzute fiind „Sărutul femeii păianjen” și „Birdy”. Dintre actorii îi plac Meryl Streep și Richard Gere. În materie de politică se arată interesat de situația negrilor din Africa de Sud. Crede în religie, dar nu în Dumnezeu ca o personificare, ci în credința de mai bine. Urăște prostia. Și drogurile. Da, a fost o perioadă în anii '60 cînd era o modă a drogurilor pe care o consideră o reacție a copiilor împotriva faptului că părinții beau. Ar vrea să-i poată avertiza pe toți copiii: „Luați miinile de pe droguri!” Nu vrea să-l copleșească trecutul. Își amintește de Hamburg, mai ales de eternii castraveți.

...Nu ați ghicit despre cine este vorba? Unul din teribili adolescenți ai anilor '60-'70 a acordat un interviu revistei vest-germane „STERN”. Un adolescent ajuns acum la maturitate, cumințit. El este, ca să-l cităm: „...Paul Mc Cartney. Foarte bogat. Foarte celebru, deși nu trăiesc așa”.

Au și trecut 16 ani de la destrămarea formației Beatles, iar Paul încearcă să ne convingă că nu-i pasă. Nu este așa! Dovada? Intrebat dacă se mai simte în stare să facă turnee, el răspunde: „Dacă aș putea strînge o formație bună aș reîncepe turneele. În formația ei ca la fotbal; unsprezece vedete nu pot cînta la unison!”

Un adolescent stîrnește regretele perioadei „Hello, Good-bye”. Timpul, viața merg înainte...

DAN DANUȚ DORU ■

nezeu, lăsînd fiecăruia dreptul să și-l aleagă. Scopul ei este să determine „iluminarea spiritului” credinciosului și îmbunătățirea raporturilor sale cu alții. În felul acesta, sensul comercial al afacerii a fost imediat stimulat. Adepții bisericii sînt obligați să plătească sume mari pentru a reuși să se „ilumineze”. Ei sînt determinați să semneze angajamente cu noua biserică pentru un miliard de ani. Adepților li se impun restricții și sînt sancționați cei recalcitranti.

Aceasta este secta. Escrocherie, impostură, bani.

În 1978 în Anglia, primul ministru, pe vremea aceea, James Callaghan condamnă public această sectă arătînd că stientologia este socialmente periculoasă, ea determinînd drame în familiile adepților.

Pentru un timp Ron Hubbard și discipolii săi sînt interziși în această țară.

Ca replică, Hubbard argumentează că principalul adversar al bisericii sale este comunismul internațional și forțele materialismului deoarece, secta sa demonstrează într-un mod tehnologic că omul este o ființă spirituală.

Cu toate acestea, secta continuă să se organizeze în multe țări occidentale (se apreciază că în lume sînt peste 3 milioane de adepți). Cursurile de indoctrinare se plătesc anticipat, iar confesiunile adepților fiind controlate cu electrometrul.

Adepților li se prescriu niște tablete, inventate tot de Hubbard cu denumirea de „Dianezene” care au în compoziția lor vitamine, acid nicotinic și doze mici de drog.

Pentru difuzarea materialelor de colportaj, Ron Hubbard a înființat o casă de editură la Copenhaga.

Pentru a nu putea răspunde în fața justiției din diferite țări, Hubbard și-a stabilit reședința în prezent pe vasul „Apollo”, sub pavilion panamez și navighează în ape internaționale. Afacerile sale de pe uscat merg însă bine.

I. G. VULCĂNEANU ■

După șase ani de instrucție judiciară efectuată de Parchetul din Paris și șase ședințe publice de judecată, a 13-a Cameră a Tribunalului din Paris a condamnat patru conducători ai „bisericii de stientologie” pentru escrocherie.

Ron Hubbard, fondatorul acestei așa-zise biserici a fost condamnat la 4 ani închisoare și 35 000 franci amendă; Henry Laarnis, fost director executiv al secției franceze a menționatei biserici la 3 ani închisoare și 15 000 franci amendă; Jacqueline Valentin, fost președinte al bisericii din Franța la 2 ani închisoare și 10 000 franci amendă și Georges Andreu, un an închisoare și 3 000 franci amendă.

La proces, în noiembrie 1977, a fost însă prezent numai ultimul inculpat deoarece, ceilalți trei se aflau undeva pe un vas în apele internaționale.

Cum era de așteptat, apărarea celor patru inculpați a susținut că hotărîrea tribunalului reprezintă o violare a Convenției europene pentru drepturile omului.

Dar să vedem ce li s-a reproșat acestora?

După ce instanța a reamintit definiția escrocheriei, în hotărîre s-au reținut următoarele:

„Sub acoperirea unei asociații, prezentată ca o biserică, al cărui obiect este religios, în realitate se ascunde o organizație care funcționează ca o întreprindere comercială bine girată, făcîndu-și o abundență publicitate prin prospecte și propagandă orală; practicînd pseudo-teste asupra personalității, folosînd în scopuri științifice un aparat existent de multă vreme care măsoară un fenomen cunoscut, și prezentîndu-l ca fiind conceput de fondatorul bisericii, organizația face prin aceste mijloace presiuni intelectuale și morale asupra persoanelor atrase de speranța unui echilibru personal mai bun, a unei mai bune reușite profesionale și a unei fericiiri.

Prin toate acestea, și prin comercializarea de cărți, de

cursuri, de servicii, fără nici o valoare reală, acuzații au obținut de la numeroase persoane, importante sume de bani, escrocînd în totalitate sau parțial averile altora”.

Tribunalul a afirmat imposura și escrocheria. Acuzații răspund: persecuție religioasă.

În această situație, este mai bine însă, să judece cititorul după ce va fi prezentată mai jos secta „Biserica de stientologie”.

Lafayette Ronald Hubbard, s-a născut la 13 martie 1911 în Nebraska, în Statele Unite ale Americii. Și-a făcut studiul de inginerie, specializîndu-se în aeronautică. A publicat, inspirat fiind de meseria sa, povestiri științifico-fantastice, scena-

timp de miliarde de ani și că în cursul evoluției sale, acesta înregistrează un mare număr de impresii. „Dianetica”, spune el, prin folosirea electrometrului, reușește să localizeze și să șteargă din spirit toate impresiile negative care umbresc claritatea mentală, redobîndînd-o pe cea originală.

Filozofia lui Hubbard ar determina deci, pe practicanții bisericii fondată de el, să exploreze reincarnările anterioare — căci, sufletul fiind nemuritor se reincarnează, susține el.

După lansarea acestor idei, mii de americani au năvălit să încerce tehnica audiției la Ron Hubbard care putea fi comparată cu o psihanaliză. În același timp însă, activitatea sa

## Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

## Mașină de întors mintea pe dos

rii de film, unele din ele cunoscînd chiar succese de librărie sau ecran.

Revista „Time” afirmă că Hubbard, în cadrul unui congres al scriitorilor specializați în științifico-fantastic, declara nu fără humor, că, „dacă vrei să cîștigi un milion de dolari și nu numai 500 pe lună ca simplu inginer, este mai bine să crezi o biserică”. Această declarație, Hubbard a făcut-o prin 1947.

În 1950 el publică primul manual de „Dianetica”, cartea sfîntă a bisericii de stientologie. El prezintă „dianetica” precum o știință modernă de sănătate mintală. Inspirat după detectorul de minciuni, Hubbard își confecționează un aparat denumit „electrometru” cu care ar putea în cursul unor „audiții” să „lumineze” pe membrii bisericii.

Cu ideile sale fanteziste, Hubbard a dat „principiului spiritual” al individului numele de thétan. El afirmă că, spiritul evoluează dintr-o corp în altul,

pseudo-științifico-religioasă a determinat proteste în cercurile medicale iar unii din pacienții nemulțumiți și nesimțîndu-se transformați prin această terapie, intențază acțiuni în justiție pentru restituirea sumelor.

În momentul acela, Hubbard a schimbat complet sensul afacerii sale din unghiul științei în cel al religiei și din 1954, cabinetele de „consilii dianetice” au devenit „confesionale”, specialiștii lor devenind și ei pastori iar aparatul folosit a fost definit ca obiect de cult utilizat pentru sfaturi pastorale în bisericile sectei.

Și astfel, „dianetica” a devenit și ea filozofie religioasă aplicată cu ceremonii proprii, cu cărți de rugăciuni, cu servicii religioase.

Stientologia, spune fondatorul ei, este o religie care se adresează fiecărei ființe umane, spiritului acesteia, în mod separat. Este o religie naturală fără a numi un anume dum-

## Accente in lume

### Termenvox

Lev Termen, profesor la Universitatea din Moscova.

acum în vîrstă de

90 de ani, este părintele primului instrument muzical electric. El se numește „Termenvox” și a apărut prin anii '20. Unii muzicieni

sînt de părere că „glasul” Termenvoxului este mai cald decît cel al instrumentelor muzicale electronice moderne.

Inventatorul, în pofida vîrstei, continuă să muncească. În cadrul

institului, participă la crearea aparatului pentru cercetările subacvatiche, iar în atelierul de acasă lucrează la un nou instrument muzical. Va fi tot un Termenvox, dar pe mai multe voci.

### Cetățean al lumii

Fost pilot pe un bombardier în timpul celui de-al doilea război mondial, Gary Davis a renunțat la cetățe-

nia americană în anul 1948, declarîndu-se „cetățean al lumii”. Gary Davis, care conduce un „guvern mondial cu 250 000 cetățeni recenzați” și-a depus candidatura oficială la fotoliul de

primar al Washingtonului. Conform declarațiilor candidatului, campania sa electorală va sta sub semnul „păcii mondiale” și al „păcii locale”.

ELENĂ GRECESCU

## Rugul viu de la Dorosici

Reconstituindu-se, detașamentul 110/34, cu o parte din pază, a luat-o iar la drum. Efectivul se redusese la jumătate. Despre 78 din cei lipsă la apel se știa precis că au rămas pe loc, pe linia frontului, atunci, în teribila noapte de 15 ianuarie. Nicio dată nu s-a mai auzit nimic despre nici unul din acel grup.

Detașamentul se retrăgea în condiții groaznice. Zile și săptămîni în șir se mărșăluia prin zăpezi, prin bălți, prin noroaie. Plini de păduchi, înfășurați în zdrențe, lihniiți de foame, detașamențiștii ajunseseră la capătul puterilor. Plutonierul Majer Sándor din Domokos, județul Solnoc-Dăbica, îi incuraja. Era sanitarul detașamentului, singurul om cu adevărat din întreaga pază. S-a certat nu o dată cu superiorii, sărînd în apărarea oamenilor năpăstuiți. Deseori a folosit originea sa germană și cunoștințele lui de limbă germană pentru a ușura viața de chin a detașamentului: „Vă duc acasă. Pînă la Dej nu ne despărțim” le spunea mereu oamenilor ajunși în culmea disperării.

Prin martie, detașamentul a fost oprit la Krasno-Ceka. „Ne-au inconjurat cu un gard de sîrmă ghimpată”, scrie Singer. Milioane de păduchi mișunau pe trupurile noastre nespălate, numai oase și piele și prin îmbrăcămintea zdrențuită pe care n-o mai scosesem de pe noi de luni de zile”. O comisie a inspectat detașamentul și pe mulți i-a găsit infectați de tifos exantematic. Tabăra a fost declarată „în carantină”. Prima victimă a tifosului a fost Majsi Fülöp. Fratele său mai mic, Samuilă, murise mai înainte la Male-Bikovo. Cel de-al treilea, Emil, a supraviețuit. „Zi de zi îngropam, își amintește Singer. Nu existau medici, nu existau medicamente. Există doar moarte, teribila și neîndurătoare moarte... Bolnavii zvîrcolindu-se într-o febră de 40-41 de grade aiurau. Unii cîntau zilnic, fără întrerupere aceeași melodie; alții declamau una și aceeași poezie. Au fost și unii — ca frații Bura din Lăpuș — care repetau întruna că ambele picioare le sînt retezate din rădăcină. Mergeau să-și facă necesitățile tîrîndu-se pe fund, susținînd că n-au picioare... Într-o noapte, Rosenberg Dudi a luat-o la fugă în stradă, în cămașă și iz-

mene strigînd „că-i sosește logodnica din Beclean și vrea s-o aștepte în gară”.

Între Jitomir și Korosten, într-un sat numit Dorosici, de fapt la marginea lui, s-a improvisat, din niște grajduri și hangare, un lagăr în care au fost adunate cîteva mii de detașamențiști cu banderolă galbenă dintre cei care nu fuseseră uciși, care nu înghetaseră, care rezistaseră tuturor torturilor de pînă atunci. Aproape toți erau bolnavi de tifos. Zilnic mureau cu zecile. Cadavrele erau așezate în stive de-a lungul grajdurilor, ca lemnele de foc.

„Dorosici. La auzul acestui nume, notează Singer, flori reci străbat șira spinării a foștilor detașamențiști. Fantezia umană este prea săracă pentru a-și putea închipui ce a însemnat Dorosici. Aici a avut loc cea mai cumplită și neîndură-

grinză groasă, rezistentă. Era în noaptea de 28/29 aprilie. S-a dat foc hangarului simultan din cele patru colțuri. Ușile au rezistat, n-au putut fi cîntite de masa de oameni îngroziți, care, adunîndu-și ultimele puteri, au dat năvală spre ieșire. Limbile de foc au cuprins repede întreaga construcție, apoi s-au prelins peste tot și — stimulate de pazele ce serveau drept așternut — au început să murească din trupurile oamenilor înnebuniți de durere, de spaimă, de iminența morții. Abia cînd pereții arși nu început să se prăbușească, cîțiva, ca niște luminări vii, au reușit să iasă din hangarul transformat într-un uriaș și înspăimîntător rug.

Afară însă au fost primiți cu rafale de mitralieră. 56 au căzut uciși de gloanțele celor din pază. 478 au pierit mistuiți în flăcări. Din cei 136 rămași în viață după

ochilor lui se încrucisau flăcările acelea mistuitoare. Doctorul Kertész plecase de la Gherla. Făcuse parte din detașamentul 110/25 care împreună cu 110/24 — ambele alcătuite din tineri evrei din orașul și județul Cluj — au luat drumul Ucrainei în iunie 1942. Au ajuns cu trenul pînă la Gornel apoi mărșăluind pe jos, au parcurs 1 500 km pînă în liniile Armatei 2 ungare de la Don.

„Am fost atașați la o coloană de cîteva sute de care încărcate cu muniții trase de boi și cai. După 2-3 zile de marș, animalele n-au mai avut putere să tragă carele care conțineau cîte două tone de încărcătură, astfel că, în locul lor am fost înhămați noi; 20 de evrei trăgeau cu funiile carele, iar alți 20 le împingeau din spate, schimbînd făcîndu-se la fiecare oră. Pe distanțe de sute de km noi, evreii, am tras carele în locul animalelor.

Afît în timpul mersului cit și la lucru, tratamentul a fost cumplit. Pedepse asazis „disciplinare”, fără nici un temei; bătăi cu pumnul și cu bastoane, pe care însoțitorii noștri horthyști, simpli soldați deveniți comandanții noștri, le aveau asupra lor; erau învățați să ne bată, cu sau fără motiv.

După prăbușirea frontului, detașamentul 110/24 a luat și el calea întoarsă.

Mărșăluiam în frig și zăpadă și rîndurile noastre se împuținau din cauza bolilor. Jandarmii horthyști împușcau fără milă pe oricine rămînea în urmă din cauză că nu mai putea merge sau pentru că vroia să dezerteze la partizani.

Am ajuns la Dorosici complet epuizați. În hangarul în care zăceam eram îngheșuiți vreo 700, majoritatea fiind în prima perioadă a tifosului exantematic, cînd ești aproape inconștient și fără putere de a te mișca. În noaptea de Pesach, spre miezul nopții, i s-a dat foc hangarului. Am scăpat tîrîndu-mă pe genunchi și pe miini. Cam 140 am reușit să ieșim, bineînțeles cu arsuri din cele mai grave, ceilalți au ars de viu. După ce am avansat 10-15 metri, deodată am auzit suierul gloanțelor trase asupra noastră de cei din paza horthyști. Ne-au secerat fără milă.

În ce mă privește am scăpat, ca prin minune, cu rîni la cap (o bucată din urechea stîngă îmi lipsește de atunci), la picioare și la miini. Urmele arsurilor sînt și acum vizibile pe corpul meu”.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Tinerii au dreptul să știe

## Jurnal insingerat

toare pustiire a evreilor din detașamentele de muncă forțată (...). La capătul satului, într-un cătun, s-a amenajat un azazis „spital”. Aici au fost minaiți cîteva mii de detașamențiști cu banderolă galbenă care nu înghetaseră, pe care nu-i uciseseră sau nu muriseră de foame din cei aproape 60.000 cîți fuseseră trițiți în Ucraina din Ungaria și din nordul Ardealului cîtoprit. Inițial au sosit unul cite unul. Apoi au fost aduși înghesuți în căruțe și camioane. Mulți au fost minaiți pe jos, unii tîrîndu-se pe ultimii kilometri în patru labe. Nu puțini au înnebunit pe drum, nervii nerezistînd ororilor văzute, friei de moarte. Aici, la Dorosici, tifosul își putea face de cap în voie. Cei din spital se zvîrcoleau, chinuți de febră, care nu scădea sub 40 de grade, pierzîndu-și cunoștința, aiurînd”.

În ultima zi de Pesach a anului 1943, cele două uși mari ale unuia din hangare au fost bătute în cuie. În hangar se aflau 670 de detașamențiști.

Se zbăteau întinși pe cîteva fire de paie, luptîndu-se cu moartea. Cei mai mulți aiurau. Febra nu le scădea sub 40. Păduchi mișunau în voie. Nu aveau putere să-și înlăture nici de pe față. După ce ușile hangarului au fost bătute în cuie, peste ele s-au fixat de-a curmezișul

stingerea „Incendiului”. 80 au murit în orele și zilele care au urmat în chinuri groaznice, datorită arsurilor.

Măcelul a luat asemenea proporții încît s'urmat o anchetă. Concluzia: „Bolnavii, neatentei au aprins hangarul peste ei”. Întrebați de ce au tras în cei care au încercat să scape, bravi soldați horthyști au răspuns fără să tresară: „Ca să salvăm celelalte clădiri. Dacă acești oameni cu veșmintele arzînde pe ei s-ar fi apropiat de celelalte imobile, le-ar fi dat foc și ar fi ars toate”.

A treia zi după dezastru, Singer Zoltán împreună cu camaradul său Fülöp Emil au fost răpuși de febră. Făcuseră septemie. Au trecut și peste această năpăstă. Erau complet slăbiți însă. N-aveau cu și din ce să prindă puteri. Atunci, Singer a hotărît să-și vindă puntea de aur din gură pentru care i se oferise un fund de gamelă de magiun, tot atîta marga-ină și două pîini întregi.

Trei zile a durat pînă cînd Fülöp, folosîndu-se de o jumătate de foarfecă și un cui ruginit a reușit să scoată, împreună cu trei dinți sănătoși, puntea de aur din gura lui Singer.

Din hangarul arzînd s-a salvat și doctorul Kertész Nicolae. Îmi va relata iadul acelei nopți atît de viu de parcă mai auzea în urechi vaietele muribunzilor, iar în fața



## Rugby: victoriile pot fi numai rodul cutezanței și al perseverenței totodată!

După acel 37-9 cu Tunisia, de la Constanța, reconfortant pentru tricolorii noștri rugbiști și suporterii lor pasionați, iată că un nou succes, tot atât de categoric și necesar redresării noastre valorice, vine să confirme eforturile conștiente ale exponenților naționalei noastre: 43-7 (27-0) cu tinăra reprezentativă a Portugaliei.

Meciul s-a disputat sâmbătă 18 octombrie, a.c., pe superbul stadion din Birlad, încadrat într-un peisaj de toamnă polichromă și festiv pavoazat, pe o vreme înnoțată și rece cu ploaie cernută tot mai intens, ceea ce a îngreunat jocul către sfârșit, odată cu mingea tot mai umedă și alunecoasă.

Ploaia intensă ar fi trebuit, în mod necesar, să impună o tehnică individuală și colectivă puțin schimbată (pasa direct la om, nu prea lansată, controlul mai atent al prizei la balon și al loviturilor de picior, jocul grupat al gramezii, insistența repiajului) dar aceste execuții, care implică și o nouă orientare tactică, nu s-au făcut observate, ceea ce a determinat, după cum evidențiază și scorul jocului, o scădere a eficienței în partea a doua. Ba chiar un reviriment de orgoliu al oaspeților, care au înscris o lovitură de pedeapsă și chiar un eseu, pe greșeala fundașului Florea dar ajutați de întreaga echipă a noastră, care a încetinit motoarele nejustificat.

Într-adevăr, prima repriză (27-0), față de 16-7, din repriza secundă, indică o substanțială diferență de ritm și poate chiar de condiție fizică.

Este adevărat că prima parte a jocului a fost la discreția jucătorilor noștri, care au atacat din orice poziție și în mod variat, inserând chiar din primele două minute prin Bucan, odată cu pătrunderea gramezii în but.

A fost evidentă, în mod plăcut și spectaculos, tendința jocului deschis și aportul truacurilor, care de-a lungul întregului joc au fructificat prin Lungu, Tofan și Popescu, încă 7 eseuri. Cornel Popescu, recenta aripă dinamovistă, ne-a oferit recitalul a nu mai puțin de 5 eseuri personale, intercaldându-se oportun în numeroase faze chiar și nspre centru. Aportul lui ofensiv și remarcabil, dar cel defensiv și tehnica individuală generală (placajul, lovitură de picior, orienta-

rea) trebuie completate, pentru definirea unui mare jucător. În prima repriză au mai fost de remarcat dese (prea dese!) intercalări ale fundașului Gheorghe Florea în ofensiva truacurilor, fără să-și dozeze și menajeze resursele, ceea ce l-a readat reprizei a doua cam oboșit și deficitar, oferind și un eseu, prin blocaj pe șut, care putea fi ocolit printr-o simplă culcare de balon!

Jocul aripei Toader a fost în nota celorlalți truacari, iar Holban, cit l-a înlocuit pe Tofan (din minutul 67), s-a încadrat bine și inimos cum îl știm. Mecanismul deschiderii (Secceleanu - Năstase) a apărut, în ciuda rapidității jocului, cam prea lent construit și lipsit de impetuozitate, uvertura (Năstase) marcând imprecizii (la pasă

## România — Portugalia: 43 — 7

și lovituri de picior) în repriza doua, iar Secceleanu (demiul de meie) n-a participat niciodată la jocul defensiv, repliindu-se lent și nici nu și-a stinjenit prin placaj adversarul direct. Cred că rechemarea lui Parasciv la lot e necesară. La înaintare, compartiment care s-a impus categoric, regretăm accidentarea lui Bucan (min. 23) dar apreciem pozitiv aportul înlocuitorului său, pilierul Opris, cit și a colegului său Gheorghe, constituind, împreună cu talonerul Munteanu o linie de primă biziunță. Veteranul de vîrstă și al selecționărilor Mircea Munteanu a pășit cu dreptul în funcția sa de căpitan al echipei naționale și experiența lui, la care s-ar cuveni adăugată pentru meciul cu Franța și aceea a veteranului Dumitru, s-a impus prin dăruire.

Fazele individuale și „izolate” au mai puțină șansă. Caragea, Vereș, Doja și Constantin s-au impus din nou în jocul la margine, iar Dumitraș a confirmat

încrederea acordată. Desigur că datele problemei în jocul cu Franța din 25 octombrie, de pe stadionul Giulești, vor fi altele, dar, după cum ne-a declarat antrenorul federal Valeriu Irimescu: „acest joc a fost încă o repetiție, dacă nu în totalitate reușită, totuși foarte promițătoare. Mai trebuie gospodărite momentele fixe de joc. Truacarii noștri au început să se înțeleagă. Circulația balonului și continuitatea fazelor între compartimente este obiectivul important. Esențial pentru capitolul psihic rămîne încrederea în aportul colectiv și dăruirea fiecăruia-n parte. Eu am încredere în băieții noștri. Ceea ce o doresc și lor și pătinașilor noștri spectatori”.

Președintele Federației Portugheze de Rugby — Picão de Abreu a declarat la banchetul final: „A câștigat cine a jucat mai bine. Meritul echipei portugheze este de a fi fost un adversar demn, față de mai puțină noastră experiență. A fost un meci bun și frumos, cu un arbitraj foarte corect, un meci de la care toți am avut de câștigat în experiență”. Căpitanul echipei portugheze, Bernardo Kopke Marques Pinto mi-a împărtășit impresiile sale: „Aveți o mai îndelungată tradiție. Noi sintem doar de doi ani în grupa A, așa că n-am prea jucat la acest nivel. Învățăm rugby cum înveți tu sonetul de la Camoens. Mindria noastră a fost răscumpărată prin esul final. Ne place asumarea riscurilor pentru a realiza eseuri. Vă dorim succes pe mai departe”. Arbitrul jocului, francezul Hubert Villatte, ne-a declarat: „Mi-a plăcut jocul românilor în permanență foarte bun, un adevărat rugby, complet, cu concepția modernă și cu noutatea participării colective, într-o continuă mișcare, jucindu-se mai mult pe acțiuni proprii decît pe gafele adversarului. Totuși francezii vin aici mai mult cu ideea speculativă a unei victorii, decît cu aceea a unui mare spectacol. Cred că va fi un scor strîns și apropiat”.

În încheierea cronicii noastre, se cuvin mulțumiri gazdelor din Birlad pentru impecabila organizare a meciului. Pentru jocul cu Franța ne rămîne încrederea în purtătorii „frunzei de stejar” și o impresionantă mobilizare sub îndemnul:

HAI ROMANIA!

TUDOR GEORGE ■

## Momentul relansării: testul francez

Miine de la ora 15, pe stadionul Giulești, una din confruntările rugbistice de elită ale continentului: România — Franța. Este returul partidei de la Lille, în cadrul Campionatului European — Cupa F.I.R.A. Partida are o importanță diminuată pentru această competiție în care, practic, Franța nu mai poate scăpa primul loc, chiar dacă noi vom învinge și miine și în celelalte două meciuri pe care le mai avem de disputat (cu U.R.S.S. în deplasare și cu Italia acasă, ambele în aprilie anul viitor). Dar indiferent de competiție, există o tradiție și un palmares bilateral ale întâlnirilor dintre cele două reprezentative, astfel încît, din punctul de vedere al orgoliului și ambițiilor, miza partidei de miine este intactă. Mai mult decît atât, pentru selecționata noastră de rugby meciul cu Franța este nu numai un test pur sportiv, ci și o piatră (psihologică) de încercare în tentativa readucerii acestui sport la prestigiul de acum cîțiva ani. Aceasta deoarece, după un turneu infructuos în Spania, Franța și Anglia din iarna '84-'85, naționala noastră a intrat într-un declin prelungit de formă (co-roborat și cu absența în acest răstimp a unui președinte de federație, ales abia în aprilie acest an) din care sint semne că ar fi ieșit. Îndreptătesc la această concluzie (sau, măcar, speranță) nu numai recentele și spectaculoasele victorii asupra Tunisiei și Portugaliei, ci mai ales, atmosfera creată în federație și la lotul național în ultima perioadă de vreme.

A învinge Franța la rugby este mai mult decît o performanță de prestigiu, este chiar un act de legitimare a valorii internaționale; noi n-am mai reușit acest lucru din 1932 și sperăm să-l realizăm miine. Cel puțin aceasta este poziția de principiu și hotărîrea tuturor celor care se ocupă acum de pregătirea și destinul echipei naționale de rugby. Oaspeții vor alinia echipa lor celebră, cam același „15” care

este și câștigătorul en titre al turneului celor cinci națiuni (la egalitate cu Scoția, dar cu mai multe încercări marcate acesteia). Franța va veni, deci, la București cu aureola unei mari echipe, hotărîtă să repete și aici fulminantele evoluții cu care a cucerit pe iubitorii rugby-ului de pretutindeni. Noi îl vom opune o echipă tinăra, bine pregătită și cu un potențial apreciat ca fiind pe măsura acestei dificile partide. O victorie a tricolorilor cu „frunză de stejar” ar readuce rugby-ul nostru în atenția pe care o merită și — mai important ca orice — ar oferi condițiile morale, psihologice necesare pregătirii corespunzătoare pentru participarea la Cupa Mondială de anul viitor, unde țara noastră este deja invitată, alături de alte 15 reprezentative, într-un fel de „turneu final”, aflat la prima ediție, al celor mai bune echipe din lume.

Tricolorii s-au aflat în aceste zile în pregătire la Complexul studentesc Tei și în afara unei regretabile accidente a lui Bucan (smulgere de ligamente, în meciul cu Portugalia) nu anunță evenimente deosebite în alcătuirea formației care, se pare, va fi aceeași care a încheiat meciul de la Birlad, de sîmbăta trecută. Antrenorii lotului, Valeriu Irimescu și Ion Tuțuianu, privesc cu încredere această partidă pe care o floresc și o pregătesc ca pe un moment de relansare a rugby-ului nostru la cotele de popularitate și de performanță pe care le-a avut nu cu prea mult timp în urmă.

Arbitrul partidei va fi David Bishop din Noua Zeelandă, ajutat de doi tușeri irlandezi. O primă speranță a rugbiștilor noștri este de a întâlni pe Giulești cel puțin aceeași atmosferă caldă, încurajatoare, de entuziasm și chiar competență de care s-au bucurat pe parcursul întîlnirii cu Portugalia, găzduită de Birlad.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Întoarse cum știm din expedițiile lor europene reprezentantele noastre revin la campionat prin două întîlniri directe ce pot fi de referință pentru această toamnă fotbalistică: Steaua — Dinamo și Universitatea Craiova — Sportul studentesc. Două „semifinale” care se desfășoară simultan și care pot orienta de pe acum soarta patruleterului indirect prin care aceste echipe de frunte se întrec de-a lungul întregului campionat. Cîteva accente în plus fac din aceste partide mai mult decît ceea ce sint, adică niște derby-uri de tradiție în fotbalul nostru din ultimii ani.

Steaua se află în inerția unui start irezistibil în acest campionat. Titularizarea ca antrenor principal a lui Puiu Iordănescu — „jucător-surpriză” al nopții de la Sevilla — pare un firesc moment de continuitate în viața echipei, punctată însă de ambiția și personalitatea unui valoros jucător de fotbal care vrea să confirme și ca antrenor. În penuria de cadre tehnice din fotbalul nostru, apariția pe banca antrenorilor a unor astfel de foști jucători nu poate fi decît binevenită. Pentru Bruxelles, Steaua a trebuit să-și „panseze rănile” acumulate în campania europeană trecută, parcursă în întregime și încheiată apoteotic la Sevilla: suspendările lui Bumbescu, Bădoși și Lăcătuș erau mai suportabile într-un eventual tur întîi, adică în fața unui adversar mai ușor. În meciul de duminică, Steaua va alinia, însă, garnitura completă, o victorie asupra lui Dinamo avînd în Ghencea semnificația și importanța ei, indiferent de ce s-a întîmplat în cupele europene. Iubitorii fotbalului așteaptă o partidă ca între câștigătoarea

## Duminică în Divizia A Patruleterul europeanelor



Balint și Orac — argumente de tehnicitate pentru echipele lor în marele derby de duminică

Cupei campionilor și semifinalele acestei competiții, adică un regal fotbalistic pe care cele două formații sperăm să-l realizeze cu prisosință.

Dinamo se prezintă la acest meci cu sobrietatea provocată de „accidentul Skanderbeg”,

fiind în tradiționala postură a celui care-și poate arăta valoarea mai ales în compania unor adversari valoroși. Finala Cupei din acest an reprezintă o dovadă în acest sens și, deopotrivă, un ascendent moral pentru dinamoviști și un prilej de

revanșă pentru steliști. Dincolo de importanța pentru clasament, acest meci are pentru Dinamo și o miză psihologică: o victorie pe Ghencea ar face în bună parte uitate... greșelile din Cupa Cupei. Un lucru pe care s-ar putea să-l

știe sau să-l întuiască și antrenorul Mircea Lucescu.

Universitatea Craiova pare să-și fi regăsit cadența odată cu cea mai spectaculoasă mutare a acestei toamne fotbalistice: revenirea la timona echipei a lui Constantin Teacă. Pentru jucătorii tineri ai Universității, pregătirea sub conducerea lui Titi Teacă poate să fie o experiență interesantă; pentru cei care „l-au prins” și în primul mandat, reînțînirea s-ar putea produce sub semnul înțelepciunii și-al unor ambiții convergente, generate reciproc. Este de așteptat, deci, o armonie tonică între aspirațiile unei echipe în reconstrucție, dar care are de apărut un anumit prestigiu al performanțelor, pe de o parte, și experiența venerabilului antrenor, inepuizabil în dorința de a face ceva, pe de altă parte. Meciul cu Sportul studentesc poate prevesti dacă va fi „pace sub măslinii” Craiovei.

În sfîrșit, studenții din Regie pornesc spre Craiova cu o barcă ce pare redresată în ultimul moment: patru meciuri consecutive fără înfrîngere, pînă la meciul de pomină cu belgienii. Ca întotdeauna în fotbal, antecedentele nu contează, dar este de așteptat sa Sportul Studentesc, abia revenită între primii patru, să facă din acest fapt un prilej de a nu mai ceda pasul. Vechile rivalități cu echipa din Bănie s-au mai estompat, generațiile de jucători s-au mai schimbat, a crescut și maturitatea competitivă și respectul față de sine ale celor două echipe astfel încît sint premise pentru un meci care să înceapă și să se încheie sub semnul lui „Gaudemus igitur”

OCTAV IONAȘ ■



Flacăra, Redacția: București, Piața Șcintei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic

„Casa Șcintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESILA TELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsrif

București, Calea Griviței nr. 64-66.